

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 8 april.

2 § Information från regeringen om regeringens handelspolitik

*Information från
regeringen*

Anf. 1 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Sveriges utveckling – från fattigdom till välfärdssamhälle – är avregleringarnas och frihandelns historia.

I år är det 200 år sedan stadstullarna avskaffades i Sverige och tullstaketen runt våra större städer revs.

Vi har kommit en lång väg sedan 1810.

I dag råder frihandel inte bara inom Sverige utan även mellan medlemmarna i Europeiska unionen.

Tillsammans med över 150 länder arbetar vi samtidigt inom världshandelsorganisationen WTO för att underlätta utbytet med stora delar av resten av världen.

Sverige är ett öppet och handelsinriktat land, och exporten motsvarar ungefär hälften av vår bnp.

Regeringen arbetar för att den fria rörligheten inom EU ska förbättras. Vi arbetar för att öppna EU för ett större utbyte med resten av världen, för att främja svensk export och import och för att underlätta för dem som vill investera i Sverige.

Det här gör vi eftersom öppenheten för handel, investeringar och influenser från omvärlden är centrala förutsättningar för jobben, välfärden och tillväxten – men även därför att det gynnar viktiga mål som fattigdomsbekämpning, mänskliga rättigheter, fred och stabilitet.

Fru talman! De senaste åren har präglats starkt av den globala ekonomiska krisen.

Det som började som en bolånekris i USA spred sig snabbt över världen och utvecklades till den djupaste ekonomiska nedgången sedan 1930-talet.

Sverige drabbades som andra öppna ekonomier hårt. Arbetslösheten steg. Den globala kapitalmarknaden föll samman, och runt om i världen hördes tilltagande rop på protektionism och ekonomisk nationalism. Sommaren 2009 kunde vi konstatera att den svenska varuexporten fallit med 20 procent på ett år.

Ett ljus i mörkret utgjordes av de branscher och sektorer som gick mot strömmen. Tjänstesektorn, livsmedelssektorn och läkemedelsbranschen hörde till dem som i stor utsträckning trotsade nedgången.

Kombinationen av skarpa åtgärder för att säkra kapitaltillgången för vår exportindustri, ett kraftfullt agerande mot internationell protektionism och ordning och reda i statsfinanserna har varit avgörande för att mildra krisens effekter.

Ingen tjänar på att vi skönmålar den situation vi befinner oss i, men det är ett faktum att Sverige i dag genom egna åtgärder står bättre rustat än andra jämförbara länder för att dra nytta av den återhämtning som påbörjats internationellt.

Världshandeln ökar, och på många håll har de ekonomiska hjulen börjat snurra snabbare igen. Samtidigt ger utvecklingen, inte minst i en rad sydeuropeiska länder, anledning till oro och en viss försiktighet.

Hundratal miljoner människor har de senaste decennierna lyfts ur fattigdom, inte minst i de så kallade BRIC-länderna – Brasilien, Ryssland, Indien och Kina. Därmed har också världshandelns maktbalans förändrats.

Utvecklingen är positiv, inte minst av mänskliga skäl. För ett land som Sverige, med en vana att konkurrera och agera globalt, utgör en starkare konkurrens i kombination med nya marknader dessutom stora ekonomiska möjligheter.

Exportutredningen som överlämnades i oktober 2008 har visat att Sverige inte tappat marknadsandelar i jämförelse med andra OECD-länder. Däremot har vår export ändrat karaktär, framför allt genom att tjänstehandeln har blivit allt viktigare.

I syfte att stärka företagens möjligheter att växa och verka på den globala marknaden avser regeringen inom ramen för statens åtagande att utarbeta en internationaliseringsstrategi med särskilt fokus på små och medelstora företag.

Fru talman! EU:s syfte är en strävan efter fred, välfärd och stabilitet. Kärnan i samarbetet består av den fria rörligheten för människor, varor, tjänster och kapital. Detta är också grunden för EU:s inre marknad – världens största ekonomi – som består av över en halv miljard människor, 30 länder och 20 miljoner företag.

Under 2009 stod handeln med andra EU- och EES-länder för drygt två tredjedelar av den svenska exporten och runt 80 procent av importen. Arbetet med att fördjupa, vässa och utveckla den inre marknaden är därför av central betydelse för Sverige.

Under den ekonomiska krisen har den inre marknadens regelverk i stor utsträckning respekterats – trots återkommande attacker. Detta har förbättrat utsikterna för en effektiv och snabb återhämtning.

Vid årsskiftet togs två viktiga steg på vägen mot en öppnare inre marknad då de omfattande reformpaketen tjänstedirektivet och varupaketet trädde i kraft.

Inom varuområdet beräknas de förenklingar som paketet innehåller kunna leda till vinster för företag och konsumenter på 150 miljarder euro. Den förenklade och mindre byråkratiska tjänstehandeln antas samtidigt kunna lägga grunden för att mer än en halv miljon arbetstillfällen skapas.

Sverige har varit och kommer att fortsätta att vara pådrivande för att fördjupa och utveckla den inre marknaden ytterligare. Det handlar både om att hitta kvarvarande brister inom dagens regelverk och om att bidra till diskussionen om hur vi kan gå vidare med samarbetet, till exempel genom att utsträcka den fria rörligheten till nya sektorer.

EU-kommissionen har utlovat ett särskilt inre marknadspaket 2012 för att ge den inre marknaden en ny skjuts framåt. Sverige arbetar aktivt för att stödja och driva på det arbetet.

Att stärka den inre marknaden och utnyttja de fördelar som kommer av utrikeshandel och öppenhet bör även utgöra en viktig del av EU:s 2020-strategi.

I september 2009 överlämnade Inre marknadsutredningen sitt betänkande med förslag på hur kunskaperna om den inre marknaden kan förbättras i Sverige och hur vi kan bli bättre på att tillämpa gällande regler. En viktig lärdom är att det finns ett behov av att säkerställa att statsförvaltningen har nödvändiga kunskaper för att kunna bidra till att konsumenter och företag kan dra full nytta av den inre marknaden.

En väl fungerande immaterialrätt, utformad i harmoni med en stark respekt för medborgarnas personliga integritet, är en grundförutsättning för att värna Sveriges och EU:s konkurrenskraft.

Efter decennier av förhandlingar lyckades vi under det svenska EU-ordförandeskapet nå en uppgörelse om hur ett gemensamt EU-patent ska utformas och regleras. Sverige är nu pådrivande för att även de få utestående frågorna ska kunna lösas ut inom en snar framtid.

Parallellt med arbetet inom EU verkar vi för ett internationellt regelverk som uppmuntrar till innovation och teknikutveckling. Erfarenheterna av det WTO-avtal som inneburit nolltullar för informationsteknologi är goda.

EU förhandlar tillsammans med bland annat Japan, USA och Sydkorea om ett särskilt handelsavtal, ACTA, som syftar till att förbättra respekten för redan befintliga immateriella rättigheter. Sverige är bland de starkaste förespråkarna för ökad öppenhet i förhandlingarna och för att bestämmelserna i avtalet blir proportionella, rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter.

Politiken måste gå i takt med den tekniska utvecklingen. Hinder, barriärer och nationell särslagstiftning får inte stå i vägen för nya sektorer och företags möjligheter att växa och utvecklas inom EU. Upprättandet av en digital inre marknad är därför en prioriterad framtidsfråga. Arbetet måste vara brett och leda till förbättringar på områden som konsumentskydd, immaterialrätt och tekniska standarder. Var ska skatter och moms betalas vid en digital transaktion? På vilket sätt kan en konsument ta del av sina rättigheter? Bristen på tydliga svar på den typen av frågeställningar skapar en osäkerhet som motverkar möjligheten för företag och konsumenter att dra full nytta av den inre marknaden.

Valutan euro utgör en viktig del av den inre marknadens funktion. Euron har bidragit till att ge EU:s medborgare och företag ett enklare och effektivare betalningsmedel på den inre marknaden och har ökat investeringarna.

Fru talman! Arbetet för att motverka hotet från protektionismen, som växte i styrka under finanskrisen, har till stora delar varit framgångsrikt. Det internationella handelssystemet har stått emot de värsta anstormningarna. Misstagen från 1930-talet har inte upprepats.

Liberalt sinnade länder har samarbetat nära och effektivt – för öppenhet och mot protektionism. G20-ländernas ledare har gjort kraftfulla utfästelser, och WTO, OECD, Unctad och EU har skapat verkningfulla övervakningssystem.

Trots att en del länder infört nya handelshinder har skadeverkningarna kunnat begränsas, och mindre än 1 procent av den totala världshandeln har drabbats av nya handelsstörande åtgärder. Jag ser detta som en framgång och något att bygga vidare på.

Vi lever i en tid då WTO:s regelverk prövas. Det är därför av yttersta vikt att vi slår vakt om och bidrar till ett robust internationellt handelssystem inom vilket ingångna avtal och överenskommelser efterlevs.

Förhandlingarna om ett nytt världshandelsavtal inom ramarna för WTO:s Doharunda har pågått sedan 2001, och de går fortfarande frustrerande långsamt. Ändå har vi tagit några viktiga steg framåt det senaste året.

Förhandlingsmaskineriet har rullats i gång igen i Genève, och enighet har uppnåtts om ambitionen att avsluta rundan under 2010.

Ett nytt globalt frihandelsavtal skulle innebära en välbehövlig vitamininjektion för världsekonomin på mer än 1 100 miljarder kronor årligen. Samtidigt skulle det innebära en viktig säkerhetsspärr mot protektionistiska åtgärder. Vi kommer från svenskt håll att göra allt som står i vår makt för att föra processen framåt under 2010, även om det är uppenbart att det inte kommer att bli någon enkel uppgift att få till ett avtal inom den rådande tidsramen.

EU förhandlar i dag om frihandelsavtal med ett stort antal länder och grupper av länder. Bilateral och regionala avtal kan inte ersätta den multilaterala processen – men de utgör komplement som öppnar för bredare och mer omfattande liberaliseringar. Sverige är en tydlig röst i EU för så ambitiösa, heltäckande och förmånliga frihandelsavtal som möjligt med beaktande av partnerländernas utvecklingsnivå. Till detta bidrar även EU:s marknadstillträdesstrategi genom att undanröja handelshinder i tredje land.

Sedan Lissabonfördraget trädde i kraft den 1 december 2009 har Europaparlamentet fått en tydligare roll i EU:s handelspolitik. Det innebär såväl utmaningar som möjligheter. Sverige kommer att arbeta aktivt för att samarbetet ska kunna utformas och fungera så effektivt som möjligt.

Under det svenska EU-ordförandeskapet slutförhandlades det ekonomiskt betydelsefulla frihandelsavtalet med Sydkorea. Avtalet kommer att ta bort i stort sett samtliga tullar, och en rad andra hinder för handel och investeringar mellan de bägge ekonomierna.

Förhandlingarna mellan EU och Gulfstaternas samarbetsråd, GCC, har pågått sedan 1989. Framsteg har gjorts, och endast två utestående frågor står i vägen för ett undertecknande.

Med de länder som ingår i Euromedsamarbetet finns och förhandlas en rad avtal och överenskommelser. Vid ett ministermöte i december 2009 antogs en färdplan för det fortsatta handelssamarbetet efter 2010.

Efter ett kortare uppehåll under början av 2009 har förhandlingarna med Indien återupptagits. De fortskrider nu enligt plan.

Med utgångspunkt i mandatet att förhandla om ett frihandelsavtal med de sydostasiatiska länderna inom Asean har bilaterala förhandlingar inletts med Singapore. Förhandlingar med andra Aseanländer förutses kunna inledas inom kort.

Frihandelsförhandlingarna med Peru och Colombia har nyligen slutförts. Detta är ett steg på vägen för att på sikt få till stånd ett regionalt associeringsavtal mellan EU och hela Andinska gemenskapen, där frihandel är en viktig del. Förhandlingarna om ett regionalt associeringsavtal med Centralamerika är också långt framskridna.

Förhandlingarna med de sydamerikanska länderna inom sydliga gemensamma marknaden, Mercosur, däribland Brasilien, ligger fortfarande nere. Vissa steg har dock tagits för att de ska kunna återupptas.

EU:s senast inledda frihandelsförhandlingar förs med Kanada. Dessa fortskrider enligt plan och i en positiv anda.

EU:s grannskapspolitik syftar till att fördjupa våra relationer med närområdet. En viktig målsättning är att få till stånd associationsavtal innehållande starka frihandelskomponenter med bland annat Ukraina, Georgien, Moldavien och Armenien. Avtalen innebär en långtgående anpassning till EU:s regelverk och har därför stor betydelse för ländernas reformprocesser och demokratisering.

Det är viktigt att stödja den långsiktigt positiva utvecklingen av handeln med Turkiet och länderna på Balkan, inte minst som ett led i deras strävan efter EU-medlemskap.

Ryssland är den enda större ekonomin i världen som fortfarande står utanför WTO. Från svensk sida stöder vi en snabb rysk anslutning, givet att Ryssland lever upp till de krav som ställs för att bli medlem i organisationen. Värde av en ökad förutsägbarhet och transparens i den ibland nyckfulla ryska handelspolitiken skulle vara stort.

Vår handel med Kina har ökat dramatiskt under de senaste åren, och landet är i dag Sveriges näst viktigaste exportmarknad utanför Europa. För att den positiva utvecklingen ska kunna fortsätta måste vi med kraft verka för att minska de hinder som svenska och europeiska företag möter på den kinesiska marknaden. Att stärka respekten för immateriella rättigheter är centralt. Sverige välkomnar en ökad konkurrens, men den måste ske på lika villkor.

USA är Sveriges viktigaste handelspartner utanför Europa. Handeln mellan EU och USA motsvarar hela 33 procent av världens totala varuhandel och 44 procent av tjänstehandeln. Det transatlantiska ekonomiska rådet, TEC, höll sitt fjärde möte i Washington under hösten och är ett viktigt verktyg för att stärka samarbetet ytterligare.

Det har länge funnits en rädsla inom EU för att ett frihandelsavtal med USA skulle störa de multilaterala förhandlingarna. Även från svenskt håll har vi framhållit det rimliga i att prioritera Doharundan.

Skulle de globala förhandlingarna trots stora ansträngningar inte göra några framsteg tycker jag att det vore rimligt att ta frågan om ett transatlantiskt frihandelsavtal under övervägande.

Prot. 2009/10:103

14 april

*Information från
regeringen*

Politiken för rättvis och hållbar global utveckling, PGU, genomsyrar hela regeringens arbete, och handelns potential som verktyg för fattigdomsbekämpning har tydliggjorts, inte minst av BRIC-ländernas imponerande ekonomiska framsteg.

Sverige vill att fler länder ska kunna ta del av de fördelar som det innebär att kunna verka på världsmarknaden. Detta är viktigt, inte minst mot bakgrund av att många av de allra fattigaste människorna och länderna drabbades särskilt hårt av den ekonomiska krisen. Genom att riva tullmurar och ta bort tekniska handelshinder och handelsstörande subventioner kan vi öppna upp vår marknad för utvecklingsländer och växande ekonomier som försöker skapa bättre förutsättningar för inhemsk produktion och tillväxt.

Sverige är pådrivande för att breda och utvecklingsvänliga ekonomiska samarbetsavtal, så kallade EPA, ska kunna ingås med en lång rad länder i Afrika, Karibien och Stilla-havsområdet. Samtidigt verkar vi för att EU ska reformera handelsstörande och direkt utvecklingsfientliga regler och system på egen hand. Delar av den gemensamma jordbrukspolitiken är bland de tydligaste exemplen, men även EU:s ursprungsregler och de handelspolitiska skyddsinstrumenten måste förändras.

Som resultatskrivelsen för PGU nyligen visat har en hel del framsteg gjorts de senaste åren. EU:s jordbrukspolitik har blivit mindre handelsstörande, till exempel genom minskad intervention och ytterligare frikoppling av direktstöden. De minst utvecklade länderna har fått tull- och kvotafritt tillträde till EU:s inre marknad även för de tidigare undantagna varorna ris och socker.

Bristande resurser och kapacitet försvårar utvecklingsländernas möjligheter att ta del av frihandelns positiva effekter. Sverige har varit pådrivande internationellt för att det handelsrelaterade biståndet, Aid for Trade, ska öka och effektiviseras. Utbetalningen av Sveriges handelsrelaterade bistånd har ökat med 50 procent mellan 2008 och 2009.

Handelspolitiken kan och bör utgöra ett verktyg för att främja en hållbar utveckling. Redan vid det stora klimatmötet i Bali 2007 lyfte vi från svenskt håll fram förslaget om att utöka den gröna frihandeln genom att ta bort tullar och handelshinder för miljö- och klimatvänliga varor, tjänster och teknologier. Intresset för en sådan reform har steg för steg stärkts, och jag hoppas att vi ska kunna få se konkreta resultat inom en snar framtid.

Tack vare svenska insatser ges utvecklingsländer dessutom möjlighet att delta i viktiga processer för standardisering av klimatprodukter. Genom att utvecklingsländer deltar i och påverkar processerna från början, och får stöd att stärka sin kapacitet att leva upp till internationella standarder, ökar deras möjligheter att ta del av den viktiga, växande marknaden för miljö- och klimatprodukter.

Det ökade klimatengagemanget får däremot inte bli en ursäkt för att införa nya handelshinder. Det skulle skada världsekonomin och försämra möjligheterna till effektiva och hållbara lösningar. Idén om att använda strafftullar är därför farlig.

Sverige är ett handelsinriktat land, men vi ska inte handla med allt och inte med alla. Därför är en effektiv och strikt exportkontroll viktig. Inspektionen för strategiska produkter kontrollerar utförseln av försvarsmateriel och produkter med dubbla användningsområden. Regeringen

välkomnar att EU:s uppförandekod om vapenexport kunde antas som gemensam ståndpunkt i slutet av 2008. Vi arbetar aktivt för en internationell uppgörelse om ett globalt folkrättsligt bindande vapenhandelsfördrag, ett Arms Trade Treaty.

Fru talman! Sveriges export domineras av ett fåtal större företag. Det gör oss sårbara. Därför är det en viktig uppgift för regeringen att bistå små och medelstora företag som vill växa, utvecklas och internationaliseras.

Den enskilt viktigaste exportfrämjande åtgärden utgörs av ett bra företagsklimat. Därför måste arbetet för att göra det enklare och mer lönsamt att driva företag, anställa och expandera fortsätta.

Främjandet kan bidra till att sänka trösklarna för företag som vill ta sig ut i världen och utgör därför en kärnverksamhet för Sveriges ambassader och konsulat. Utlandsmyndigheterna fyller även en viktig roll för att sprida en positiv och intresseväckande Sverigebild.

Exportrådet kan med sina 66 kontor i 56 länder och med regionala exportrådgivare på plats i samtliga svenska län bistå företag med information, marknadsanalyser och rådgivning i alla faser av exportprocessen.

Invest in Sweden Agency, med kontor i Sverige, USA, Japan, Kina, Indien och snart även Brasilien, arbetar aktivt för att utländska företag ska investera i Sverige, både genom direkta kontakter och rådgivning och genom att skapa ett större intresse för Sverige som investeringsland.

En positiv bild av Sverige i omvärlden utgör en viktig konkurrensfördel. Därför är Svenska institutets arbete med att sprida information om Sverige och kartlägga Sverigebildens viktiga. Sveriges officiella webbportal, sweden.se, finns tillgänglig på ett antal olika språk, däribland kinesiska och snart även arabiska.

Deltagandet vid världsutställningen i Shanghai i Kina – en möjlighet för möten, dialog och nya kontakter under temat ”Spirit of Innovation” – utgör ett utmärkt tillfälle att sprida en positiv Sverigebild.

I tider av ekonomisk instabilitet blir vikten av exportfinansiering och exportgarantier extra tydlig. AB Svensk Exportkredit och Exportkreditnämnden kan bistå svenska företag med detta, något som är centralt inte minst för våra möjligheter att konkurrera på lika villkor med andra OECD-länder. Förstärkningarna av verksamheten hösten 2008 har haft en avgörande betydelse för det svenska näringslivets möjligheter att klara sig igenom ett mycket kritiskt skede.

Kommerskollegium – Sveriges myndighet för utrikeshandel och handelspolitik – bistår regeringen med analyser och underlag, ansvarar för ett center som hanterar handelshinder som anmälts av företag och privatpersoner samt stöder på många andra sätt arbetet för en effektiv inre marknad och en öppen handelspolitik.

Styrelsen för ackreditering och teknisk kontroll fyller en viktig funktion som ansvarig myndighet för ackreditering och marknadskontroll. Arbetet bidrar till mål som konkurrenskraft, produktsäkerhet och en hållbar utveckling.

En rad andra myndigheter och organisationer – Almi, olika handelskammare, företagsnätverk, Tillväxtverket och Swedfund, för att nämna några – bistår på andra sätt företag som vill verka på den internationella marknaden.

Prot. 2009/10:103

14 april

*Information från
regeringen*

Det ska vara enkelt och lätt att som företagare i alla delar av landet hitta fram till den hjälp eller information man behöver. Så har det inte alltid varit, och så är det inte heller alltid i dag. Vissa framsteg har gjorts, bland annat genom samlokaliseringar och lanseringen av hemsidan internationaliseringsguiden.se. Men regeringen fortsätter arbetet med att stärka samarbetet mellan de myndigheter och organisationer som arbetar med företagsutveckling och internationalisering.

Särskilt stor betydelse har det statliga främjandet för möjligheten att verka på svåra marknader där möjligheten att ta sig förbi hinder, barriärer och korruption ofta är särskilt problematisk.

Regeringen har under de senaste åren lagt stor vikt vid delegationsresor och främjarinsatser riktade mot länder i Afrika och Mellanöstern. Arbetet har varit ett led i strävan efter att bredda Sveriges exportprofil och bidra till möjligheten för svenska företag att komma in tidigt på nya snabbt växande marknader.

Intresset för svensk miljöteknik är stort runt om i världen, och exportplattformen Symbiocity som lanserades våren 2008 bidrar till att omsätta detta i konkreta affärer. Plattformen har använts av många viktiga aktörer i ett stort antal länder och även vidareutvecklats för att bättre fånga in specifika delområden.

Utrikesdepartementet och Socialdepartementet arbetar med gemensamma satsningar som syftar till att främja exporten och internationaliseringen av svensk hälso- och sjukvård. Även detta är ett område där det runt om i världen finns ett stort intresse för svenska lösningar.

Ska vi kunna dra full nytta av den alltmer globaliserade ekonomin måste alla resurser användas på bästa sätt. En tillgång för att stärka handeln utgörs av de många svenskar som har en bakgrund i ett annat land. För att lyfta fram och uppmuntra användandet av de kunskaper om marknader, kultur och språk som dessa personer besitter har regeringen initierat Projekt Kosmopolit. Detta har på kort tid resulterat i upprättande av nätverk över hela Sverige och flera delegationsresor.

Svenska företag är bland de bästa i världen på att arbeta med CSR, företagets sociala ansvar. Detta stärker bilden av Sverige, och det stärker vår konkurrenskraft. Regeringen uppmuntrar näringslivet att tillämpa OECD:s riktlinjer för multinationella företag och att ställa sig bakom de tio principerna om respekt för de mänskliga rättigheterna, arbetsvillkor, miljöansvar och anti-korruption i FN:s Global Compact. Samtidigt är vi tydliga med att engagemanget i dessa viktiga frågor är och ska vara företagsägt och företagsdrivet.

Fru talman! Att argumenten för frihandel och öppenhet är många vet vi sedan gammalt i Sverige.

Redan på 1700-talet förklarade den österbottniska prästen och riksdagsmannen Anders Chydenius hur den fria handeln och de fria näringarna utgör själva fundamentet för en blomstrande ekonomi. Det var tio år innan Adam Smith gjorde samma sak för en lite bredare publik 1776.

Att det fria utbytet dessutom kan bidra till fred och samförstånd har visats, inte minst genom den mer än halvsekelånga europeiska integrationsprocessen. Det ligger en hel del i det som den franske ekonomen Frédéric Bastiat sade: ”Om inte varor korsar gränserna kommer soldater att göra det.”

Att handeln skapar tillväxt, välstånd och samförstånd är givetvis viktigt. Men vi får inte glömma bort att frihandeln dessutom vilar på ett starkt moraliskt fundament. Frihandeln är nämligen i grunden inget annat än en förlängning av individens rätt att med så liten statlig inblandning som möjligt byta vad hon har mot det hon vill ha.

Inom den internationella handelspolitiken tappas ibland den lilla människan bort. Avtal förhandlas i decennier. Vinsterna räknas i miljarder och antalet berörda i hundratals miljoner människor.

Därför kan det vara nyttigt att anlägga ett mer långsiktigt perspektiv emellanåt. Dagens strävan efter att montera ned kvoter, tullar och handelshinder handlar nämligen i grunden om samma strävan som föranledde oss att riva tullstaket runt våra svenska städer 1810.

Det handlar om att utöka den enskildes frihet och möjligheter till utveckling. Det handlar om att stärka möjligheterna till frivilliga och ömsesidigt gynnsamma utbyten mellan människor – inte mellan multinationella företag, inte mellan nationer, inte mellan grupper av länder utan mellan just människor.

Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Tack, handelsministern, för att vi har fått ta del av regeringens handelspolitiska deklaration som innehåller ganska mycket!

Fru talman! Inför det känns det lite som David och Goljat, utifrån den här korta tiden och möjligheten att ställa frågor om max två minuter.

Men handelsministern talade om den lilla människan, och den lilla människan är viktig i ett frihandelsavtal. Just därför skulle jag vilja börja med det som jag saknade allra mest i den här handelsdeklarationen. Det är faktiskt det som handlar om fackliga rättigheter. Det har inte lyfts fram och prioriterats på något sätt från svensk sida och den borgerliga majoriteten i den här handelspolitiska deklarationen, det som är så oerhört viktigt.

Det var också en annan sak som jag saknade. Vid flera tillfällen nudade handelsministern vid det. Det gäller Sveriges krav när det gäller frihandeln – det är i alla fall det som vi vill från oppositionens sida. Det handlar alltså om att vi ska få bort alla tullmurar och subventioner och att det ska vara tydligt. Ministern nämnde det vid några tillfällen, men jag saknar konkret att det är Sveriges standpunkt.

Sedan har en sådan här handelspolitisk deklaration också en prislapp i pengar. Jag hörde handelsministern i sin deklaration tydligt deklarera: Sommaren 2009 kunde vi konstatera att den svenska varuexporten fallit med 20 procent på ett år. Det har vi från oppositionen mycket tydligt visat på, och vi har krävt mer resurser till såväl ISA, Invest in Sweden Agency, som Exportrådet just för att man ska komma ut på nya marknader.

Anf. 3 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Carina Adolfsson Elgestam, för flera viktiga frågor!

Naturligtvis kan man inte beröra alla delar i detalj i en handelspolitisk deklaration, utan det här är ett övergripande dokument över den inriktning som Sverige vill arbeta för i handelspolitiken. Sedan får man natur-

ligtvis gå in mer i detalj på sakfrågor i andra forum. Här har vi dessutom väldigt korta repliker och kan bara svara kortfattat på frågor.

Men det Carina Adolfsson Elgestam först påpekade handlade om det som hon saknade mest. Det gällde fackliga rättigheter.

Jag talade ett ganska långt stycke om vikten av CSR, Corporate Social Responsibility, och hur svenska företag också agerar utomlands. Sverige är världsbäst på detta i dag. Och jag är övertygad om att svenska företag som har goda erfarenheter av att samarbeta med facket också kommer att överföra det i andra länder. Men det måste fortfarande vara företagsägt och företagsdrivet. Det är nämligen inte regeringen som ska styra detta, hur svenska företag beter sig utomlands. Jag är övertygad om att de gör det väldigt bra själva.

Regeringen är väldigt tydlig när det handlar om att riva tullmurar och subventioner och har så varit under många år, inte minst inom EU och inte minst när det handlar om jordbrukssubventioner.

Nu sker en reformering av CAP, men jag kan verkligen hålla med Carina Adolfsson Elgestam. Ingen är gladare än vi om detta sker snabbare. Jag är också väldigt glad över det starka stöd som vi har i riksdagen när det gäller dessa frågor.

Det gör att Sverige kan vara den tydligaste rösten för frihandel i EU, också när det gäller nya frihandelsavtal och förhandlingar med andra länder. Det gäller inte minst EPA, förhandlingar med fattiga länder i Afrika.

Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s):

Fru talman! Vad det gäller fackliga rättigheter och rättvis handel delar jag inte handelsministerns ståndpunkt att det ska vara fullt företagsdrivet. Det finns goda företagare som fullt ut är för fri fackföreningsrörelse. Det finns också en annan typ av företagare. Därför tycker jag att det är viktigt att samhället är med och driver på och mycket tydligt pekar på fria rättigheter vad det gäller facket.

Handelsministern nämnde inte något om att man har halverat budgeten för såväl Exportrådet som ISA i den viktiga tid som vi nu lever i. Sverige har tappat andelar på exportmarknaden under ganska många år. Det kan vi vara överens om. Just därför är det viktigt att vi gör specifika insatser.

Fru talman! Till sist har jag en fråga som rör tjänstehandeln. Handelsministern nämnde nya sektorer i tjänstehandeln. Skulle ministern vilja utveckla det lite närmare?

Anf. 5 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag gick inte in på resursfrågan i mitt första svar, men jag ska göra det nu. Regeringen har som jag bedömer det gjort den enskilt viktigaste insatsen under finanskrisen genom att avsätta stora resurser både till SEK, Svensk Exportkredit, och EKN för att det skulle vara möjligt för dem att fylla i där bankerna inte längre klarade av situationen under finanskrisen.

Det handlar om garantier för hundratals miljarder. Vi har fått kvitto från näringslivet på att det var en viktig insats.

Det stämmer att vi har annorlunda resurser för Exportrådet och ISA i dag. Men basen ser fortfarande likadan ut. Under den socialdemokratiska

regeringen handlade det om att tillsätta extra pengar för specifika projekt. Det var tillfälliga pengar.

Vi har i stället valt att gå över departementsgränsen och inte använda oss av stuprörsmetoder. Vi ser stora anslag från både Miljödepartementet, Näringsdepartementet och Jordbruksdepartementet för att främja vår export, inte minst inom miljöteknik.

Prot. 2009/10:103

14 april

*Information från
regeringen*

Anf. 6 MARIE WEIBULL KORNIAS (m):

Fru talman! Jag välkomnar riktlinjerna i den nya handelspolitiska deklarationen som verkligen är välkommen. Vi kan konstatera att regeringen har gjort mycket för att främja svensk export. Handelsministern talade mycket om att sänka handelshinder, synliga som osynliga sådana.

Jag har en fråga som handlar lite mer om de osynliga handelshindren och kanske är lite mer på detaljnivå. Men det är en viktig fråga för små och medelstora företag i deras export.

Det handlar om kredittider och finansiering av krediter som många gånger utgör ett svårt handelshinder för små och medelstora företag. Här i Sverige har vi en handelssed att jobba med 30 dagar netto medan det i Europa, många gånger i Sydeuropa, kan handla om 60 dagar netto. Det kan handla om upp till 120 dagar netto.

Det finns system att hantera sådana problem. Det finns faktureringskrediter och så vidare som kostar en del. Det går att hantera, men när man kommer upp i 120 dagar ger bankvärlden inte längre kredittider än 90 dagar.

Jag undrar vad det finns för tankar, om handelsministern har funderat lite på vad det här innebär när det gäller likviditetssvårigheter för många små och medelstora företag. Det handlar för dem om att få betalt för sina affärer i tid och om att våga.

Anf. 7 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag tackar Marie Weibull Kornias för en viktig fråga. Det här är något som många små och medelstora företag påpekar för mig, både vid delegationsresor utomlands och när jag besöker företag runt om i Sverige. Inte minst har det varit så under 2009 när det har varit svårare att få lån på banken, svårare att få riskkapital och framför allt varit svårare med betalningar med kredittider.

Nu samarbetar Exportrådet och Almi som finns i alla län i Sverige och kan erbjuda en annan typ av lån, inte minst när det gäller export för att man ska kunna ta sig utomlands. De kräver inte samma säkerhet som den vanliga banken. De tittar också på kredittider och ytterligare finansiering när man inte har den vanliga säkerheten kvar.

Det är fortfarande en lång väg kvar att vandra, inte minst inom EU där vi har lyft upp frågan i Konkurrenskraftsrådet om långa betalningstider. Sverige pläderar för att de ska vara kortare, för det här är viktigt för små företags överlevnad.

Tyvärr finns det andra länder som i dag inte tycker att vi ska ha 30 dagar utan snarare sträcker sig längre bort. Det handlar egentligen bara om att fortsätta det idoga arbetet för att kunna premiera fler små och medelstora företag. Det är en diskussion som vi ständigt för i vårt arbete i Europa.

Anf. 8 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Handelsministern talar om mänskliga rättigheter och att frihandeln vilar på ett moraliskt fundament. Då har jag en fråga om Sveriges relationer och handelsförbindelser med Israel som EU har ett gynnsamt handelsavtal med. Det är gynnsamt för båda parter, utgår jag från.

Undantaget ska vara för produkter som tillverkas på bosättningarna på ockuperad palestinsk mark. Men det är svårt att veta det. Märksystemet är inte hundra procentigt.

I Storbritannien förekommer en ganska livlig debatt om hur man ska kunna märka jordbruksprodukter så att konsumenter ska kunna vara säkra på om en produkt kommer från Israel, från Västbanken eller från en illegal bosättning. Jag undrar hur Sveriges handelsminister och den svenska regeringen ser på den här frågan, om det i våra handelsrelationer förekommer diskussioner om att man vill ha en sådan märkning. Eller är det en icke-fråga? Det är min korta fråga.

Anf. 9 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag tackar Wiwi-Anne Johansson för en viktig fråga som vi arbetar mycket med inom EU och även ute i världen. Just standardiseringsfrågan är något som också skulle kunna förenkla för småföretagare, inte bara för konsumenten.

Det är viktigt för konsumenten att veta varifrån varan kommer och på vilket sätt den har tillverkats. För småföretagaren är det viktigt att det är en gemensam form av märkning, att vi har ett system. Om vi bara tänker oss hur vi gör det lättare för konsumenten att handla klimatvänliga varor, tjänster och teknologi behöver vi ha ett gemensamt system där man direkt kan se och veta att varan har producerats på ett riktigt sätt och att man vet var den kommer ifrån. Det är den varan jag väljer.

För småföretagaren är det dessutom viktigt om vi har 30 länder inom EU att det är gemensam märkning för att man ska kunna exportera till alla de länderna. Det är alldeles för dyrt i dag att upprätta enskild märkning.

Det är en prioriterad fråga för den svenska regeringen. Jag är också glad att vi nu har börjat inrikta det på just klimatvänliga, miljövänliga varor, tjänster och teknologier. Det är för att göra det enkelt för konsumenten att kunna välja rätt i framtiden.

Anf. 10 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Vi välkomnar naturligtvis att regeringen tar tag i de här frågorna. Men jag undrar specifikt om inte den svenska regeringen och handelsministern kan utöva egna påtryckningar i relationerna mellan Israel och Sverige.

Jag förstår värdet av att vi ska ha en gemensam märkning, men jag undrar om det förekommer några egna kontakter i det här som kan göra att det går något snabbare än om alla länder samtidigt ska komma överens. Vi måste som handelspartner kunna ställa egna krav.

Anf. 11 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Jag tackar för följdfrågan från Wiwi-Anne Johansson. Det viktigaste är att vi står för en klok konsumentupplysning. Det är

fortfarande konsumenten själv som väljer vilken vara den vill köpa eller inte köpa.

I regeringens och hela EU:s arbete handlar det, som jag sade, om att underlätta för konsumenterna och för företag. Det ska vara tydligt varifrån varan kommer, hur den är producerad och – ännu hellre – ett gemensamt märkningssystem.

Det här är ett väldigt långsiktigt arbete, men jag är glad över att på mina resor ute i världen se hur stort intresset är för just svensk standardisering och hur mycket man efterfrågar våra stora kunskaper inom detta område.

Sedan måste det vara upp till konsumenterna själva om de vill välja att köpa en vara från just i det här fallet Israel, eller inte.

Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Frihandel är grundläggande för utvecklingen av frihet och tillväxt här i världen. Vi har kommit långt, som handelsministern sade i sitt inlägg här.

Men det finns områden där vi har en del kvar att göra. Det är jordbruk, livsmedel och bioenergi. De regleringar som har varit har verkligen inte garanterat en utveckling av svenskt jordbruk. Livsmedelsproduktionen har backat i 30 år, och fortsätter det i samma takt stänger den sista svenska bonden 2052.

Något behöver alltså göras för att bryta detta. Handelsministern nämnde EU:s jordbrukspolitik. Sverige är i minoritet och driver på där. Det kunde vara intressant att få höra något mer om vad handelsministern tror om utvecklingen fram till 2020. Det finns ju en stabil majoritet som bedömer att det fortfarande finns ett värde i det här.

Jag har också en konkret fråga på området biodrivmedel. Sverige har ju höga mål att öka både användningen och produktionen, och det har även EU. USA och andra länder ligger före oss genom att man har skapat en lönsamhet genom tullsatser, inhemska stöd och så vidare. Sverige har också jobbat på detta, men det finns en viss osäkerhet i branschen. Det är stora investeringar på gång i Karlshamn när det gäller biogas och etanol och så vidare, men de ligger lite i malpåse. Regeringen har pratat om behovet av att utreda och klarlägga förutsättningarna bättre, och jag tror att det kan behövas. Jag funderar på om handelsministern kan kommentera detta.

EU talar på det här området också om en *balanced approach* mellan hur man får fram de här väldiga volymerna biodrivmedel genom import och frihandel – självfallet – och genom att EU och Sverige tar ansvar för att själv kunna producera en hel del. Då kan det behövas vissa hjälpmedel. Det vore intressant om handelsministern kunde utveckla det här området lite.

Anf. 13 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Staffan Danielsson, för en väldigt viktig och svår fråga där Sverige verkligen står som frihandlarnas största vän gentemot en hel del mer protektionistiska länder i EU.

Det arbete som vår jordbruksminister driver i detta är verkligen inte lätt: att vara tydlig med att ta bort jordbrukssubventioner, att vara tydlig med hur viktigt det är med frihandel utanför EU och hur vi ska kunna

hjälpa de fattiga länderna framför allt genom bra frihandelsavtal. Då handlar det om att vi måste vara mindre egoistiska och våga släppa på dessa subventioner.

Jag tycker att vår jordbruksminister gör ett väldigt bra arbete i detta, och det finns också stöd från flera medlemsländer. Efter att den nya EU-kommissionen har tillträtt ser det lite annorlunda ut, och jag ska tyvärr medge att jag inte riktigt ser någon tydlig och rak frihandelsvänlig linje. Men det handlar bara om att enträget fortsätta detta viktiga arbete och påpeka vikten av att också våga öppna upp.

Vi har på andra sidan Atlanten ännu ett land som behöver formulera en mycket tydligare handelspolitik. Jag tänker framför allt på förhandlingarna i Doharundan, där den stora stötestenen är just jordbrukspolitiken. Vi återkommer ständigt till den, samtidigt som det ofta handlar om länder som inte är så beroende av sin jordbrukspolitik, utan det kan vara en väldigt liten del.

Om vi tänker att Doharundan ska vara en utvecklingsrunda som också ska få fattiga länder att få en ökad ekonomisk tillväxt måste vi våga vara mindre egoistiska och kunna ge mer, det vill säga ta bort fler subventioner.

Jag är väldigt glad över det beslut som togs i går med fortsatt låga tullsatser på biodrivmedel för Sverige i EU:s tullkodexkommitté. Det var en viktig del för att vi fortsatt ska kunna ha billig etanol i Sverige.

Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c):

Fru talman! Tack för det övergripande svaret på hur vi utvecklar jordbruket i världen i riktning mot mer frihandel.

När det gäller biodrivmedel, som vi vill öka användningen av med väldigt höga mål i Sverige 2020 och 2030 och inom EU, är det uppenbart att alla resurser behövs. Vi måste producera miljövänlig etanol, biogas och så vidare i Sverige. Vi måste importera, och importen av ren etanol kan fortsätta vara billig. Det tycker jag är bra.

När det gäller just förutsättningarna för att producera i Sverige har vi både etanolfabriker och planerade biogaskombinat, men som läget är är det inte frihandel i dag. Lönsamheten är beroende av en stabilitet, det vill säga att man vet vad som gäller i fråga om tullsatser, skattesatser och inhemska stöd.

Där finns en osäkerhet för dem som ska trycka på knappen, och jag tror att det kan behöva läggas fast lite tydligare. Vad tror handelsministern om detta?

Anf. 15 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Staffan Danielsson, för följdfrågan. Nu ska jag naturligtvis inte gå utredningen om biogas och bioetanol i förväg, och det som är i Sverige är inte heller riktigt på mitt bord.

Det som är på mitt bord handlar just om det jag talade om, alltså hur etanolen ska klassificeras när den kommer in i EU. Ska den klassificeras som en jordbruksvara eller som en kemisk vara? Detta kan väldigt mycket låta som detaljer, men det är faktiskt en skillnad på 60 öre per liter för konsumenten, och det är en stor skillnad. Det är också en stor skatteskillnad i procent med över 30 procent för det ena och ungefär 5 procent för det andra.

Det tråkiga är att vi hela tiden får ettårsbeslut. Naturligtvis blir det då en ryckig marknad där våra egna producenter heller inte vågar satsa fullt ut. Sverige driver på att det ska bli mer långsiktiga beslut, och vi hade också på förslag ett tvåårigt beslut denna gång för att gå ett steg på vägen. Men det lyckades inte i går, utan det blev fortsatt bara ett år.

Inte minst är det här viktigt för att vi också ska kunna bedriva forskning om andra generationens biodrivmedel, vilket kan vara väldigt mycket mer effektivt än det vi har i dag.

Anf. 16 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Just den här veckan pågår förhandlingar på Nya Zeeland om ACTA-avtalet. Men de förslag om ökad öppenhet eller införande av öppenhet som Sverige stöder verkar tyvärr inte gå igenom. Regeringen säger i sin deklaration att man är en av de starkaste förespråkarna för att bestämmelserna som man förhandlar om ska vara proportionerliga och rättssäkra och väl avvägda med hänsyn till integritetsaspekter.

Att regeringen särskilt väljer att framhålla detta är ett resultat av att det faktiskt är problem med just detta, framför allt från USA, säger medierna, vilket är det sätt som vi i riksdagen blivit informerade kring det här. Det är USA som driver på för ett dåligt avtal.

Det är bra att regeringen jobbar för öppenhet, men jag är orolig för att Sverige kan tänka sig att gå med på ett avtal trots att vi inte får igenom förslaget om ökad öppenhet. Det verkar som om regeringen är öppen för att gå med på ett avtal utan öppenhet.

Jag tycker inte att vi borde nöja oss med att framföra önskemål, utan vi borde *kräva* öppenhet i de här förhandlingarna. Det här är inte bara förhandlingar om tullsatser hit och dit; det handlar om förslag som kan lägga grunden för framtidens immaterialrätt på en global nivå. Det handlar om lagstiftning. Det kan ta bort våra möjligheter att modernisera och reformera immaterialrätten och låsa fast oss vid de nuvarande strukturerna.

Kommer regeringen att kräva öppenhet eller kan regeringen tänka sig att gå med på det om USA inte vill?

Anf. 17 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Max Andersson, för en viktig fråga som vi också har tagit upp i den handelspolitiska deklarationen.

Jag är väldigt glad att kunna säga att Sverige hela tiden har krävt ökad öppenhet i ACTA-förhandlingarna. Vi är ännu gladare över att alldeles nyligen, närmare bestämt den 5 mars, ha fått igenom i EU att hela EU ska kräva ökad öppenhet.

Nu är det så att det också finns flera förhandlingsparter som sitter runt bordet och förhandlar. Jag vill säga att vi har kommit ett viktigt steg på vägen, först genom Sverige och sedan hela EU. Det gör att vi i alla fall är mycket starkare när det gäller att kunna kräva öppenhet i dessa förhandlingar. Jag tycker att vi har kommit en god bit på väg, men vi är inte i mål ännu. Vi kommer att fortsätta kräva denna öppenhet i dessa förhandlingar.

Jag vill också korrigera det som sägs om framtida ny lagstiftning. Detta handlar ju om en diskussion inom befintlig lagstiftning, icke desto mindre väldigt viktig. Jag tycker att den är extremt viktig just för små

företag som också är beroende av sina patent, som också är beroende av att det inte sker piratkopiering, att det inte sker varumärkesförfalskning eller intrång. Det är förödande för de företagen i dag.

Det jag däremot kan beklaga är att ett sådant land som Kina inte är med i dessa förhandlingar.

Anf. 18 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Problemet med att införa några av de förslag i ACTA-avtalet som har diskuterats i medierna är att man begränsar. Även om man inte utökar immaterialrätten jämfört med hur den är i dag inför man hårda regler för hur dagens lagstiftning ska genomdrivas. Man låser fast det globala systemet. Man begränsar de framtida valmöjligheterna när det gäller hur man ska reformera och modernisera systemet. Genom att begränsa den framtida valmöjligheten har man ändå skalat möjligheterna för framtiden. Där har vi ett allvarligt problem.

Anf. 19 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Max Andersson, för följdfrågan! Jag ser inte riktigt det viktiga handelsavtalet ACTA på det sätt som Max Andersson gör. Där delar vi verkligen inte uppfattning.

Jag ser det som väldigt viktigt att vi diskuterar detta. Jag ser det också som väldigt viktigt att det blir ökad transparens inom dessa förhandlingar. Jag ser också att det är många små företag, och det finns även större företag, som i dag har stora problem ute på världsmarknaden och verkligen vill att vi ska titta närmare på den här lagstiftningen för att se hur vi kan tydliggöra den och förhoppningsvis också se till att fler och fler länder följer denna lagstiftning i framtiden.

Jag ser det inte på det sätt som Miljöpartiet tänker här, att vi på något sätt begränsar. Jag ser det tvärtom som ett oerhört stort stöd för att alla våra företagare i Sverige, i Europa och ute i världen också ska ha ett fortsatt skydd för sina varumärken.

Anf. 20 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag har tre synpunkter. Den första, beträffande euron, som är omnämnd i deklarationen, är att jag tycker att det är viktigt att i en handelspolitisk deklaration vara tydligare med att nationella valutor har visat sig vara handelshinder. Eurons introduktion i Europa har ju ökat handelsflödena mellan euroländerna, men också mellan euroområdet och resten av världen, på ett helt oväntat omfattande sätt. Om vi skulle införa euron skulle jag säga att det är den enskilt viktigaste åtgärden för att öka den svenska utrikeshandeln.

Det andra, som jag tycker kanske är det nya som är intressantast i den här deklarationen, är det som står om att återuppliva den gamla tanken på ett frihandelsavtal mellan Europa och Nordamerika, framför allt USA naturligtvis. Det är en gammal tanke som man hade på den tiden i stort sett alla u-länder var protektionistiska, att man skulle gå vidare med ett transatlantiskt handelsavtal. Nu blir u-länderna mer frihandelsinriktade, men när förhandlingarna i Doharundan har gått i stå tycker jag att det är väldigt bra att regeringen lyfter fram det här, om inte annat som en indirekt påtryckning på de andra parterna i Doharundan, de som bromsar. Är det så att man inte når framgång i Doharundan kommer tankarna på ett

transatlantiskt frihandelsavtal att bli mer aktuella, och mer nödvändiga, skulle jag säga, för de transatlantiska länderna.

Jag tycker att det vore intressant om handelsministern ville något utveckla tankarna på detta som ett inslag i de internationella Dohaförhandlingarna.

Sedan ska jag återkomma till min tredje synpunkt.

Anf. 21 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Carl B Hamilton, för viktiga frågor och kommentarer! Angående euron har regeringen beslutat att vi inte ska ta upp frågan denna mandatperiod. Jag kan säga att jag personligen röstade ja till euron. Jag är bara ledsen över att vi inte hade tillräckligt många med oss den gången.

Jag kan också vittna om att *många* företag i Sverige lyfter fram just den frågan som ett problem. Det handlar inte alltid om att man vill byta till euron för att man därmed kommer att tjäna pengar på det. Det kan också handla väldigt mycket om att man får en mer långsiktig stabilitet. Det är det som företagen påpekar.

Frihandelsavtal EU–USA var nästa synpunkt. Jag ser det inte som att vi har större chans detta år att avsluta Doharundan. Vi kommer att göra allt som står i vår makt för att fortsätta dessa förhandlingar och försöka pusha på, men jag ser ändå att det är små utsikter att klara av det detta år. En stor del i det här är att USA inte har en tydligt formulerad handelspolitik, samtidigt som Indien och Kina väntar på att USA ska komma tillbaka till förhandlingsbordet. Vi ser samtidigt att vår allra största handel sker med USA. Som jag sade sker 33 procent av världens varuhandel mellan EU och USA och 44 procent av världens tjänstehandel går mellan EU och USA. Naturligtvis vore det en väldigt viktig partner.

Jag vet också flera medlemsländer som har lyft fram denna fråga. Om vi inte kommer vidare i Doharundan kanske det är dags att igen påbörja dessa tankar om att faktiskt fullt ut utveckla ett frihandelsavtal med USA. I dag pågår ju ett bra arbete inom TEC, Transatlantic Economic Council, för att utöka vårt transatlantiska samarbete.

Vi avser också att starta en transatlantisk diskussion för att se hur vi kan underlätta handel med varandra. Men naturligtvis tycker jag personligen att ett frihandelsavtal med USA är det som är väldigt viktigt på lång sikt, inte bara för att riva tullar, de är i snitt 3,5 procent i dag, utan det handlar väldigt mycket också om tjänstesektorn.

Anf. 22 CARL B HAMILTON (fp):

Fru talman! Jag instämmer med handelsministern. Det är klart att det är ganska komplicerat. Det skapar en del konflikter om man faktiskt skulle lyckas förverkliga ett frihandelsavtal över Atlanten och andra länder är utestängda. Men det understryker betydelsen av att vi faktiskt kommer fram i Doharundan. Det är naturligtvis det allra bästa om vi kan göra det.

Avslutningsvis vill jag bara gratulera handelsministern till att ha citerat den franske ekonomen Frédéric Bastiat. Hans namn har en särskild lyskraft i handelspolitiska frågor, både i det förgångna och i nutid.

Anf. 23 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):
Fru talman! Tack så mycket, Carl B Hamilton!

Anf. 24 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! På s. 5 i deklarationen säger handelsministern att förhandlingarna om ett nytt världshandelsavtal inom ramarna för WTO:s Doharunda har pågått sedan 2001 och att de fortfarande går frustrerande långsamt. Några rader längre ned står det att ett nytt globalt frihandelsavtal skulle innebära en välbehövlig vitamininjektion i världsekonomin på mer än 1 100 miljarder kronor årligen.

Då är mina frågor: Vad är orsaken till att vissa länder inte går med på WTO:s krav om det finns så mycket att vinna på det? Varför anser de sig som förlorare på sänkta tullar och handelshinder just när det finns så mycket att vinna? De bör ändå förstå sitt eget bästa. Det är min utgångspunkt, men det finns säkert andra goda skäl, som jag skulle vilja lyssna till.

Anf. 25 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Holger Gustafsson, för frågan! Det stämmer att jag tycker att det går frustrerande långsamt. Det gör det när det gäller många frihandelsavtal. Tittar vi lite i backspegeln ser vi att det enda frihandelsavtal som man har lyckats slutföra sedan år 2000 handlar om det mellan EU och Sydkorea som faktiskt bara tog två år att förhandla.

Varför gick det så snabbt? Där handlar det mycket om att båda parter hade ett stort intresse i avtalet, och båda parter såg att det fanns en vinn-vinn-situation.

Nu har vi nyligen inlett frihandelsförhandlingar mellan EU och Kanada. Det är också en avtalsförhandling som jag ser går effektivt framåt.

Det är också alltid lättare med den typ av frihandelsavtal där det finns två parter. Titta på det multilaterala handelsavtalet – Doharundan. Där är det många parter som ska enas. Där finns dessutom många som i dag inte ser vikten av frihandel och inte har den erfarenheten i bagaget. Dessutom finns många länder som är beroende av en sektor. Vi förhandlar om jordbruksvaror, industrivaror och tjänster. WTO har valt modellen att förhandla färdigt jordbruksvaror och industrivaror innan man går in djupare i tjänsteförhandlingarna. Det är kanske en idé att i stället göra detta parallellt så att alla länder kan se att inom något av dessa tre ben kommer alla att vinna. Då går det att tydligare se målet framför sig än i dag.

I övrigt handlar det naturligtvis mycket om att sprida mer kunskap om hur viktig frihandel är. Där är Sverige ett tydligt exempel. Sverige var ett fattigt land och blev ett rikt land just tack vare vår öppenhet mot omvärlden; när vi började ta oss ut i världen för att exportera, importera och bedriva handel. Det är så vi har skapat vårt välstånd, och det är så andra kommer att skapa sitt välstånd.

Anf. 26 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Tack, handelsministern, för svaret! Jag vill passa på tillfället att ställa ytterligare ett par frågor. Det gäller s. 3. Det handlar om Utrikesdepartementets och Näringsdepartementets särskilda internationaliseringsstrategi med åtgärder som underlättar för små och medelstora företag.

Vad innebär den särskilda internationaliseringsstrategin? Vilka typer av åtgärder är det fråga om för små och medelstora företag?

Prot. 2009/10:103
14 april

Anf. 27 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Holger Gustafsson, för bra följdfråga!

Arbetet med internationaliseringsstrategin är i dag inte färdigt, men det är ett bra och tydligt exempel på hur vi arbetar över departementsgränserna och hur vi ser på vikten av att små och medelstora företag kommer tidigare ut utanför Sveriges gränser för att bedriva export.

Det handlar mycket om tydlig information. Det ska vara enkelt och lätt att hitta information. Det ska vara tydligt vart man ska vända sig för att få exporthjälp via Exportrådet och Almi. Naturligtvis handlar det om hjälp med finansiering och affärsanalys, bedömning av vilka länder som är lämpliga att gå in i, på vilket sätt en vara kan behöva skyddas immaterialrättsligt och så vidare.

Här tycker jag att det är alldeles utmärkt att Näringsdepartementet och Utrikesdepartementet arbetar tillsammans och utifrån företagets ”ögon”. Jag vet att det är något som är oerhört efterfrågat. I dag finns en rad olika instanser som det går att söka information från. Det vore enklare om det fanns *en* väg in. Det är den vi ska skapa.

Anf. 28 FINN BENGTTSSON (m):

Fru talman! Jag tänkte uppehålla mig vid en fråga som inte berörs så mycket i deklARATIONEN, mer än i de viktiga avslutande orden, nämligen sjukdomsbekämpning bland mänskligheten och förebyggande hälsovård. De är helt naturligt av internationell karaktär. Medan sjukdomarna inte följer uppritade nationsgränser har vi svårt såväl politiskt som myndighetsmässigt att med enkla tull- och polisinsatser och andra insatser begränsa detta problem. I stället är här den fria rörligheten och inte minst möjligheten till internationell handel på området viktig. Såväl tjänster som hälso- och sjukvården för patienterna måste ges större fri rörlighet inom EU.

Sverige är ett högteknologiskt land, inte minst inom hälso- och sjukvården. Då borde en kombinerad fri rörlighet av tjänster och patienter inom unionen vara en unik källa för en helt ny och växande sektor för vår arbetsmarknad, till gagn för oss själva och också för de patienter ute i Europa som säkert vill komma hit i större omfattning än i dag för att ta del av vår sjukvård.

Jag vet att ministern förtjänstfullt har agerat aktivt i frågorna tillsammans med socialministern för att bryta ned handelshinder för både tjänsteproduktionen och patientrörligheten inom EU. Men det finns betydande motståndsfickor inom EU och inom den svenska oppositionen. Vi vet att exempelvis Spanien, som nu innehar EU:s ordförandeskap, har varit en bromskloss för att få till stånd en ökad patientrörlighet inom unionen. Vi vet vidare att en splittrad rödgrön opposition här hemma tvekar inför såväl tjänsteexport av svensk sjukvård och vård av svenskar i andra EU-länder som att andra EU-medborgare med större lätthet skulle kunna få sin sjukvård i Sverige. Detta sker av rent ideologiska skäl.

Min enkla fråga till ministern är om hon avser att gå till attack mot de handelshindrande bakåtsträvare som finns såväl i vissa EU-länder som inom den svenska oppositionen.

*Information från
regeringen*

Anf. 29 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack till Finn Bengtsson för denna fråga!

Det stämmer att tjänstedirektivet inte omfattar alla tjänster inom EU i dag. Det gäller även flera andra områden. Det stämmer också att vi under vårt ordförandeskap lyft upp frågan om vården ska eller inte ska omfattas av direktivet i framtiden.

Jag vill först vara tydlig med att framhålla att det tjänstedirektiv som implementerades den 28 december förra året är på plats. Vi har kontaktpunkter i varje land. Nu framåt är det viktigaste arbetet att se till att detta också fungerar i verkligheten för konsumenter och företagare. Den här frågan handlar om en längre framtidsutsikt. Hur kan vi sedan utöka tjänstedirektivet ytterligare? Då är det här ett område som skulle kunna vara aktuellt. Fler och fler medlemsländer är i dag positiva till detta.

Först och främst handlar det om att se till att få direktivet på plats. Dessutom bedriver vi ett arbete med att skapa en plattform för hur UD och Socialdepartementet tillsammans ska se på svensk life science, vård och export. Detta kommer att presenteras senare i vår.

Det allra mesta av efterfrågan när det gäller svensk life science, svensk vård, kommer oftast från någonstans utanför EU.

Anf. 30 FINN BENGTSSON (m):

Fru talman! Tack för svaret! Jag delar till fullo den bedömningen. Jag vet hur aktivt handelsministern och socialministern samfällt agerar för att underlätta en ökad rörlighet för tjänster och patienter inom EU. Ni har även varit i Brasilien och diskuterat den typen av frågor.

Min fråga var mer av ideologisk karaktär. Det är valår, och tvåfronts-krig är det värsta man kan bedriva. Det finns en splittrad rödgrön opposition som i alla fall i mitt arbete i socialutskottet på många punkter vittnar om att det finns en protektionistisk ådra, inte är särskilt förtjust i tjänsteexport och vill ha en stor offentlig sektor med få entreprenörer inom hälso- och sjukvården. Samtidigt är man tveksam till att ge patienterna den självklara rättigheten att välja sin egen vårdgivare.

I samband med att det nu är valår undrar jag hur ministern tillsammans med Alliansen, inte minst i riksdagen, kan arbeta för att bryta ned detta motstånd eller kräva ett besked från oppositionen så att väljarna vet att ta ställning i denna viktiga frihandels- och rättighetsfråga för patienterna i Sverige och i Europa.

Anf. 31 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Finn Bengtsson, för följdfrågan!

Först och främst är det viktigt att säga att den svenska regeringens huvuduppgift när det gäller vård är att säkerställa god vård för svenskar här hemma som ges i rimlig tid och som alla i Sverige har råd med. Jag är övertygad om att vi där är överens över partigränserna.

Däremot anser jag inte att all den vården måste bedrivas i offentlig sektor. För mig är det något som kommer i andra hand. Den kan bedrivas offentligt, privat eller i kooperativ. Det viktiga är god vård i rimlig tid till en billig kostnad som alla människor har råd med. Jag anser inte heller att det finns en motsättning till att vi också skulle kunna bedriva vårdexport. Det är något som vi är bra på och som efterfrågas utomlands. Det är

också ett tydligt kvitto på att vi har en god kvalitet i vår svenska vård i dag. Annars skulle den inte vara efterfrågad.

Prot. 2009/10:103
14 april

Anf. 32 FREDRIK MALM (fp):

Fru talman! Tack, handelsministern, för en handelsdeklaration som jag tycker att vi ska vara stolta över! Sverige har alltid varit ett frihandelsvänligt land, och det är glädjande att regeringen är så tydlig med att fortsätta den utvecklingen. Jag välkomnar också internationaliseringsstrategin för mindre och medelstora företag. Jag tackar också handelsministern för tydlighet vad gäller att Sverige och EU givetvis ska kunna bedriva frihandel också med staten Israel.

Jag har däremot en fråga vad gäller Irak. Irak är ett land som under 35 års tid plågades under en fascistisk diktatur under Baathpartiet, och sedan 2003 har man på olika sätt försökt bygga upp landet igen. Sverige har öppnat en ambassad i Bagdad, och vi har öppnat ett konsulat i Kurdistan i norra Irak. Exportrådet är på plats, och vi har arrangerat en stor internationell konferens.

Jag tycker att det är oerhört positivt att den nuvarande regeringen har tagit dessa steg. Den tidigare regeringen var tämligen ointresserad av Irak. Den var mer intresserad av att klaga på USA för deras närvaro i Irak, och därmed glömdes på något vis den irakiska befolkningen bort.

Nu vet vi att Irak också har ett stort behov av svenska produkter. Sverige är mycket duktigt på att exportera sådant som behövs i en fas när ett land byggs upp igen efter en sådan förödelse som den Saddam Hussein utsatte Irak för. Man behöver investeringar för infrastruktur och bostäder, och man behöver maskiner. Verkstäder ska byggas upp. Det är sådant som den svenska industrin är bra på att producera.

Min fråga till handelsministern är vad vi kan göra för att ytterligare stärka Sveriges närvaro i Irak. Finns det några tankar på ytterligare initiativ? Det kan handla om större konferenser för att koppla ihop svenska företag med irakiska företag eller myndigheter för att underlätta möjligheten att komma in i Irak så att vi kan bidra ännu mer till en positiv utveckling i Irak.

Anf. 33 Statsrådet EWA BJÖRLING (m):

Fru talman! Tack, Fredrik Malm, för en viktig fråga! Det är viktigt att vi lyfter fram Irak.

Jag tycker att Irak är ett väldigt bra exempel på hur viktigt det är att vi har initierat projekt Kosmopolit, som jag nämnde väldigt kort i den handelspolitiska deklarationen. Kosmopolit betyder världsmedborgare, en person som har lätt att förflytta sig mellan länder och olika kulturer. Vem kan vara bättre på export än en person som har bakgrund i landet, talar språket, kan affärskulturen och har kontakterna?

Naturligtvis har vi en enorm potential i Sverige med alla irakier som har kommit till vårt land och nu är svenskar. De är våra allra bästa vägvisare när det gäller svensk export till Irak. De kan naturligtvis underlätta enormt och är dessutom ett otroligt viktigt konkurrensverktyg. Tänk en företagare med bakgrund i Irak som kommer från Sverige och vill bedriva export där – hur mycket lättare och snabbare går inte det? Det är alltså en viktig del.

*Information från
regeringen*

En annan viktig del är att Exportrådet öppnar kontor i Bagdad och att vi avser att göra detta även i Erbil i norra Irak. Allt blir nämligen naturligtvis mycket lättare om vi ständigt finns närvarande på plats, till skillnad från om vi är tvungna att bedriva verksamhet från ett annat land.

Jag vill dock också vara tydlig och säga att det inte handlar om återuppbyggnad av Irak, utan det handlar om nybyggnad av Irak. Irak behöver nämligen allt – precis allt. Sverige kan bidra med stora delar av det. Det handlar om såväl IT och telekom som jordbruksmaskiner och kvalificerad vård. Det handlar om hur man utvecklar ett privat näringsliv för att få ökad ekonomisk tillväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.

3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2009/10:320

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:320 Tillvaratagande av nyanländas kompetens av Luciano Astudillo (s)

Interpellationen kommer att besvaras fredag den 30 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inplanerade åtaganden som inte går att flytta på.

Stockholm den 8 april 2010

Integrations- och jämställdhetsdepartementet

Nyamko Sabuni (fp)

Enligt uppdrag

Catharina Staaf

Tf. expeditions- och rättschef

Interpellation 2009/10:321

Till riksdagen

Interpellation 2009/10:321 Åtgärder med anledning av att EU-kommissionen uppmanar den svenska regeringen att skärpa regleringen av visstidsanställningar

av Sven-Erik Österberg (s)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 april 2010.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 6 april 2010

Arbetsmarknadsdepartementet

Sven Otto Littorin (m)

Enligt uppdrag

Anette Bergene

Tf. expeditions- och rättschef

Föredrogs och hänvisades
Proposition
2009/10:189 till skatteutskottet

EU-dokument
KOM(2010)132 till finansutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 7 juni*.

5 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2009/10:FPM59 Islands ansökan om EU-medlemskap *KOM(2010)62* till utrikesutskottet
2009/10:FPM60 Ändring av Frontexförordningen *KOM(2010)61* till justitieutskottet

6 § Sveriges hantering av utsläppsrätter

*Sveriges hantering
av utsläppsrätter*

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU21
Sveriges hantering av utsläppsrätter (redog. 2009/10:RRS16).

Anf. 34 ANDERS YGEMAN (s):

Fru talman! För ordningens skull börjar jag med att yrka bifall till den rödgröna reservationen.

Denna debatt ska handla om de utsläppsrätter som Sverige har sparat genom att föra en aktiv klimatpolitik. Det kan vara värt att påminna kammaren och lyssnarna om att Sverige efter Kyotoavtalet hade möjlighet att öka sina utsläpp med 4 procent enligt den bördefördelning det sedan blev. Sveriges riksdag och Sveriges då socialdemokratiska regering valde att gå fram med förslaget att i stället minska utsläppen med 4 procent. Det var alltså ett 8 procentenheter skarpare mål än det vi blev ålagda i internationella avtal och internationella förhandlingar. Den minnesgode kommer ihåg hur debatten gick: Det skulle vara omöjligt. Vi skulle få offra välbefinnande, tillväxt och utveckling. Sverige skulle bli ett land i armod.

Vi kan nu göra bokslut över detta. Vi minskade inte utsläppen med 4 procent. Vi minskade inte utsläppen med 8 procent. Vi har faktiskt till dags dato minskat utsläppen med 12 procent – eller, för den som vill vara exakt, 11,9 procent. Har vi då hamnat i armod av detta? Nej. Vi hade under denna period en av efterkrigstidens starkaste välbefinnandesökningar. Den ekonomiska tillväxten i Sverige ökade med över 40 procent.

De som sade att det inte gick att förena ekonomisk utveckling och minskade koldioxidutsläpp hade alltså fel. De som sade att man inte ska sätta upp ambitiösa målsättningar hade fel. Det kan vara värt att komma ihåg det i debatten nu när än den ena, än den andra på högerkanten är ute och yrar om att man inte ska sätta upp ambitiösa målsättningar. De hade fel då, och de har fel nu.

Fru talman! Det är bra att den borgerliga alliansen delvis tillstyrker den socialdemokratiska motionen. Men varför är ni inte beredda att stå upp för Sveriges klimatarbete? Varför kan ni inte säga att vi har gjort det vi har gjort och annullera utsläppsrätterna? Det som Riksrevisionen pekar på är nämligen att allt det mödosamma arbete vi hittills har utfört kommer att gå om intet om man inte annullerar utsläppsrätterna, för då kommer dessa utsläpp ändå att ske. Då hade vi kunnat göra något annat än att föra världens mest framgångsrika klimatpolitik.

Vad mer behöver ni veta? Efter revisorsrapporten och utskottets utfrågning måste frågan vara beredd ned till botten. Bara en enda fråga återstår: Står vi upp för Sveriges klimatambition eller inte? Alliansens svar blir, något förvånande: Vet ej. Vi får återkomma i frågan. Vi har regerat i tre och ett halvt år, men denna fråga får vi återkomma med till riksdagen.

Min fråga till er blir: Vad mer behöver ni veta för att vara beredda att stå upp för Sveriges klimatambitioner?

Anf. 35 WIWI-ANNE JOHANSSON (v):

Fru talman! Ambitiösa klimatmål har varit bra för Sverige och för Sveriges ekonomi dessutom. Vad vi ser är väldigt stora skillnader mellan oss i oppositionen och de fyra regeringspartierna i synen på vår klimatpolitik och hur vi ska göra. Vi frågar oss: Vad behöver vi bidra med för att klara vår del av tvågradersmålet? Regeringspartierna frågar sig: Vad kan vi komma undan med? Det är beklagligt.

Vi har väntat i tre och ett halvt år på att få höra vad regeringen vill göra med utsläppsrätterna. Vi välkomnar Riksrevisionens granskning och ser att utskottets majoritet ställer sig bakom att man ska återkomma så att riksdagen får vara med och göra bedömningarna av hur vi ska hantera de pengar som det naturligtvis kommer att vara fråga om. Är man finansminister kan det klia i fingrarna om det finns 7–8 miljarder som man kan sälja utsläppsrätterna för på marknaden. Men om de ska säljas blir vårt klimatarbete som vi hållit på med under många år fullständigt omintetgjort. Vi i oppositionen är överens om att de naturligtvis måste annulleras. De ska inte användas för att man ska kunna släppa ut växthusgaser någon annanstans på jorden, det som är sparat i Sverige. Det rimmar illa med en god och ambitiös klimatpolitik.

I Klimatberedningen säger regeringspartierna att man vill göra både det ena och det andra, både sälja och annullera. Jag vill ha svar här i kammaren på hur regeringspartierna ställer sig i dag. Är ambitionen att sälja delar av utsläppsrätterna och därmed omintetgöra det som svenska folket har varit med och bidragit till, nämligen att vi har nått så höga mål när det gäller att minska utsläppen? Eller vad är själva inriktningen? Det vill jag ha ett svar på.

Jag yrkar bifall till vår gemensamma reservation.

Fru talman! All politik handlar om förtroende, och kanske kräver klimatpolitiken mer förtroende än något annat politikområde. Det krävs stort förtroende från medborgarna, som ju ska genomföra utsläppsminskningarna av koldioxid och andra klimatgaser som är nödvändiga för att vi ska nå våra klimatmål, för den regering som företräder medborgarna och ska stå för klimatpolitiken på nationell och internationell nivå. Om medborgarna saknar förtroende för att de har regering och riksdag med sig i att föra en aktiv och ambitiös klimatpolitik kommer självklart viljan att själv ta ansvar och minska sina utsläpp att minska kraftigt.

Klimatpolitiken handlar i allra högsta grad om förtroende mellan länder. En av de viktigaste orsakerna till att klimattoppmötet i Köpenhamn inte klarade av att leverera de beslut som var nödvändiga var att förtroendet mellan länderna, främst mellan de fattiga och de rika, inte fanns, inte var tillräckligt. Om de fattiga länderna inte känner ett förtroende för att de rika länderna är beredda att minska sina utsläpp ser det väldigt mörkt ut inför de kommande klimatförhandlingarna i Mexiko i december.

Genom en aktiv klimatpolitik under de senaste två decennierna, som till stor del har grundats på Miljöpartiets förslag och politik, bedöms Sverige, som vi hört, kunna minska sina utsläpp av växthusgaser med uppåt 12 procent. Det aktiva klimatarbete som bedrivits från regeringens och riksdagens sida har gett Sverige en mycket framträdande roll i de internationella klimatförhandlingarna och ett rykte av att ta ansvar för att minska våra utsläpp till hållbara nivåer.

Genom det förtroende som Sverige har byggt upp under lång tid har tidigare regeringar kunnat spela en helt avgörande roll både i Riokonferensen 1992, där grunden för den klimatpolitik som vi nu bedriver slogs fast, och i arbetet med att förhandla fram Kyotoprotokollet, som är det enda fungerande avtalet på internationell nivå om att vi ska minska utsläppen av växthusgaser. Den tidigare regeringen var helt avgörande i sina försök att få ihop tillräckligt antal länder för att Kyotoprotokollet skulle kunna ratificeras och träda i kraft trots att USA svek i det fallet.

Fru talman! Nu är vi i den obekväma situationen att vi har en borgerlig regering som redan har ett ganska krassligt klimatrykte och som har makten över om Sverige ska klara de miljömål och klimatmål som vi tagit på oss eller om Sverige tvärtom ska göra ett magplask i klimatfrågan och fullständigt utarma vårt klimatförtroende internationellt.

Om regeringen väljer att sälja utsläppsrätterna kommer Sverige, som Riksrevisionen pekar på, i ett slag att gå från att vara klimatföredöme till att vara klimatbov i världens ögon. Anledningen till det är självklart att om man säljer utsläppsrätterna kommer det att leda till att utsläppen ökar i andra länder. Därigenom omintetgörs effekten av det stora arbete som lagts ned i Sverige för att minska utsläppen. Det är ett arbete som har bedrivits på nationell nivå från tidigare regeringar och riksdagsledamöter och från kommunerna som har varit väldigt aktiva i att minska sina utsläpp. Det är ett arbete som har bedrivits från företagets sida. Man har känt att man har haft motivationen att minska utsläppen och bidra till en hållbar framtid i klimathänseende. Inte minst har ett stort arbete lagts ned av alla de miljoner individer runt om i Sverige som varje dag fattar beslut som påverkar om utsläppen ska öka eller minska i Sverige.

I fråga om de utsläppsrätter som vi debatterar i dag är det inga små mängder vi pratar om. Enligt Riksrevisionen är det en mängd som motsvarar ungefär alla utsläpp från privatbilismen i Sverige. Om regeringen fattar fel beslut i den här frågan är det ödesdigert för det svenska klimat-anseendet.

Problemet är att regeringsföreträdarna väljer att inte ge något svar i frågan. Medborgarna vet inte vad regeringen kommer att göra. En sådan osäkerhet i hur regeringen ska hantera utsläppsrätterna – så länge den kvarstår – kommer att lägga en kall hand över klimatpolitiken och över alla de miljoner beslut som fattas varje dag och som i slutändan avgör om vi ökar eller minskar våra utsläpp. Det är djupt problematiskt.

För oss på den rödgröna sidan är den enda rimliga slutsatsen att Sverige måste annullera de överskjutande utsläppsrätterna. Vi är tydliga i vår reservation med att det är den väg vi vill gå. Genom att annullera utsläppsrätterna garanterar vi helt säkert att de inte kommer att användas av andra länder och att man därigenom inte ökar utsläppen igen. Det är ett budskap som behöver komma till alla de människor, företag och offentliga organisationer, kommuner och landsting som ska fatta beslut som varje dag påverkar klimatfrågan.

Det är värt att notera i det här fallet att andra länder redan tagit det steget. Storbritanniens regering har fattat beslut om att man antingen ska annullera utsläppsrätterna eller behålla dem. Man ska inte sälja dem.

Min fråga till regeringsföreträdarna som finns här i salen är varför den svenska regeringen inte kan ge ett liknande besked. Vad är det som håller regeringen tillbaka? Man frestas att tro att det kanske finns motstående intressen inom regeringen. Man har några intressen som framför allt ser de finansiella värdena av utsläppsrätterna, medan andra kanske mer ser de klimatomständiga. Det vore väldigt bra att få ett besked i den frågan. Vad är det som håller regeringen tillbaka?

Som jag har varit inne på handlar klimatpolitiken mycket om förtroende. I den här frågan behöver medborgarna besked för att kunna känna det förtroendet att de har sin regering och riksdag med sig i att fatta de många miljö- och klimatbeslut som behöver fattas. I det här fallet är det regeringens klimatiförtroende, som redan är svårt skadat av regeringens misslyckanden i Köpenhamn vid det internationella toppmötet om EU:s klimatpolitik, som nu fullständigt står på spel. Det är i den här frågan som mycket av klimatboksletet för regeringen kommer att avgöras. Därför är det viktigt att vi inför valet i höst får ett besked om regeringen har några klimatambitioner eller om man tänker släppa dem helt och hållet.

Fru talman! Med det yrkar jag bifall till den gemensamma reservationen från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet.

Anf. 37 SOFIA ARKELSTEN (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag till beslut i betänkandet.

Fru talman! I dag ska vi prata om ett lyxproblem som Sverige faktiskt har, för i Sverige har vi ett överskott av utsläppsrätter. Det betyder att vi inte släpper ut så mycket som vi har möjlighet att göra enligt de internationella avtal som vi har ingått. I stället för att öka utsläppen med 4 procent sedan 1990 kommer vi att minska dem med 10–12 procent.

Det som själva betänkandet handlar om, det som vi diskuterar i dag, är formerna för hanteringen av utsläppsrätterna. Det finns tre sätt att hantera dem: Man kan spara dem, sälja dem eller annullera dem, alltså helt enkelt riva dem. Om de säljs eller sparas kommer vi inte att uppnå målet som vi har satt upp. Om vi skulle spara utsläppsrätterna och använda dem senare, om det blir en andra period i Kyotoprotokollet, blir det ingen miljöeffekt. Samma sak är det om vi säljer dem, men då kan vi möjligtvis få in pengar till att göra andra miljöinvesteringar.

Det här med utsläppsrätter är hyfsat nytt i den svenska politiken, så vi har inte rutiner för hur vi ska göra. Det är det som Riksrevisionen har uppmärksammat i sin redogörelse. Det är inte en ny fråga. Redan i Klimatberedningen hade vi en diskussion om vad man skulle göra. Egentligen uppfattade jag det som att Klimatberedningen lämnade det här som en liten mellanlösning och sade att det här är något som vi ska avgöra senare. Det är inte förrän 2014 som vi behöver ha ett beslut.

Formellt sett är en utsläppsrätt en lös egendom, om man ser det lite juridiskt. Regeringen har rätt att förfoga över den utan ett särskilt riksdagsbeslut. Men några av utsläppsrätterna kommer från projekt som riksdagen har anvisat pengar till. Då kommer budgetlagen in, och då blir det riksdagen som beslutar om de ska försälgas. Ni hör att det är mycket ”om” och att det är ganska komplicerade procedurer.

Riksrevisionen skriver tydligt att regeringen bör underställa riksdagen frågan om hur det samlade överskottet från utsläppsrätter ska hanteras. I dag finns det inget som hindrar regeringen från att föreslå riksdagen, alltså att lämna frågan till oss, att besluta hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras. Vi tycker att det finns starka miljöpolitiska skäl att låta riksdagen besluta, särskilt som klimat tillsammans med hav har hört till våra mest prioriterade frågor. Vi i utskottet tycker att vi ska få fatta de här besluten, eftersom andra frågor som påverkar våra möjligheter att nå miljömålen också hamnar här i kammaren.

Fru talman! Det är ett ganska formellt betänkande. Vi vill ha ordning och reda. Därför kommer utskottet att berätta för regeringen, alltså ge till känna, att frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras bör underställas riksdagen för beslut. Regeringen ska återkomma med bedömningar och förslag i frågan. Dessutom förutsätter vi att regeringen återkommer med uppgifter om det svenska överskottet och det uppskattade värdet av det.

Det här, fru talman, är väldigt intressant. Det är inte alls enkelt att veta vad utsläppsrätterna är värda. En uppskattning som vi har fått är 7–8 miljarder. Det är oerhört mycket pengar. Men det bygger på att inte till exempel Ryssland väljer att sälja sina utsläppsrätter i ett kör, eller Ukraina för den delen som också har ett stort överskott. De kan lätt översvamma marknaden. De försäljningar som redan har varit är mycket få, och de har inte varit särskilt öppna så vi vet inte exakt vad värdet skulle kunna vara.

Kollegerna i finansutskottet skriver att frågan kan röra betydande budgetmedel – därför tycker vi att det är bra att titta på det – och att den ska hanteras i samband med att budgeten behandlas. Därför, fru talman, kommer regeringen att redovisa antalet utsläppsrätter och eventuellt ett uppskattat värde i årsredovisningen för staten som kommer den 16 april.

Anf. 38 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Jag måste säga att jag hoppade till i bänken när Sofia Arkelsten började med att måla ut det här som ett lyxproblem. För mig handlar det inte alls om lyx, utan det handlar om ifall Sverige ska ha en klimatpolitik värd namnet eller inte. Klimatpolitiken är allt annat än ett lyxproblem. Den är ett problem som berör många miljarder människor in i deras själva livsbetingelser, så jag tycker att vi ska gå ifrån den typen av språkbruk och prata om det enorma hot mot mänsklighetens överlevnad som klimatfrågan ändå innebär.

Regeringens hantering av utsläppsrätterna berör i allra högsta grad vad Sveriges bokslut blir när det gäller klimatfrågan, om vi kommer att lyckas minska våra utsläpp eller om vi inte kommer att lyckas minska våra utsläpp. Därför är det väldigt mycket mer än ett lyxproblem.

Jag oroas också av att Sofia Arkelsten pratar om det här som betydande budgetmedel och om hur man kan använda pengarna som man skulle kunna få om man sålde utsläppsrätterna till att göra andra klimatinvesteringar. Det visar för mig på ett väldigt tveksamt sätt att se på utsläppsrätterna och hur man kan hantera dem. Vi ser ingen annan rimlig hantering än att annullera dem, att man inte försöker schackra och göra utsläppsrätterna till pengar som sedan skulle kunna användas för klimatbeslut. En viktig upplysning skulle vara, om man sålde utsläppsrätterna för 7–8 miljarder, vilka investeringar man skulle kunna använda pengarna till som skulle upphäva hela effekten, det vill säga en minskning som motsvarar Sveriges privatbilism. Vilka investeringar skulle möjligtvis kunna få en så stor climateffekt för 7–8 miljarder kronor? Det vore bra att få ett svar på det.

Som Sofia Arkelsten säger är det inte bara Sverige som står med de här problemen utan många andra länder. Storbritannien har redan fattat beslut. Ryssland och Ukraina lyfte Sofia Arkelsten fram. Vilket beslut från den svenska regeringen tror Sofia Arkelsten skulle leda till ett positivt beslut från Ryssland och Ukraina när det gäller deras hantering av utsläppsrätterna? Är det inte bättre om svenska regeringen tydligt säger att vi kommer att annullera våra utsläppsrätter?

Anf. 39 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det är alltid intressant att bli recenserad av Miljöpartiet.

Naturligtvis är det här ett lyxproblem, därför att det är många länder som inte klarar att nå upp till sina åtaganden. Det är många länder som inte klarar det som fanns i Kyotoprotokollet. Vi ska vara stolta och glada över att vi har möjligheten att fundera på hur vi ska hantera överskottet av utsläppsrätter.

Vi tar naturligtvis klimatfrågan på allvar, och det tror jag egentligen inte att Per Bolund tvivlar på. Vi träffas ju i många olika debatter. Frågan som skiljer oss är hur vi ska lösa de olika klimatproblemen. Under regeringens tid har vi gått från ett mål på –4 procent till –40 procent. Jag tycker att det säger en hel del om hur klimatfrågan prioriteras.

Jag fick en fråga, fru talman, från Per Bolund om vilka investeringar man skulle kunna göra. Jag säger så här: Jag skulle inte vilja spekulera i exakt vilka investeringar det skulle kunna vara. Jag är inte säker på att det är det bästa sättet att lösa det här. Det som händer nu är att vi i god ordning väntar på att regeringen ska titta på det här och komma med ett

förslag till riksdagen. Och vi kommer att få tillfälle att diskutera det här igen. Det vi diskuterar i dag är formerna.

Prot. 2009/10:103
14 april

Anf. 40 PER BOLUND (mp) replik:

Fru talman! Problemet med hela den här diskussionen är att det inte är säkert att Sverige klarar sina åtaganden. Om regeringen väljer att sälja utsläppsrätterna har vi inte klarat våra åtaganden. Därigenom tycker jag att vi kan sluta diskutera det här som ett lyxproblem.

Jag känner mig tyvärr inte övertygad om att regeringen kommer att fatta rätt beslut i den här frågan. Det är därför jag står i den här debatten och försöker få ett svar från Sofia Arkelsten och andra ledamöter från de borgerliga partierna. Det vore väldigt välkommet både för oss och för alla andra som är engagerade i klimatfrågan, och alla som fattar beslut som påverkar klimatfrågan, om regeringen kunde komma med ett besked. Tyvärr har man inte klarat det hittills. Kommer det något sådant besked före valet, Sofia Arkelsten? Det vore ett väldigt bra besked för oss att få.

När det gäller målen har vi betydligt mer ambitiösa mål än vad regeringspartierna har. När vi fattade vårt beslut tidigare om 4 procents minskning var de borgerliga partierna väldigt mycket emot det och tyckte att det var ett för ambitiöst mål. Vi vill att vi ska minska utsläppen betydligt mer inom Sveriges gränser än vad regeringen vill, som ju vill exportera klimatåtgärderna till andra länder.

Sofia Arkelsten säger att hon inte vill spekulera, men jag tycker att det var precis det som hon gjorde i sitt anförande. Hon spekulerade om att man skulle kunna sälja utsläppsrätterna, få inkomster och sedan använda inkomsterna till att göra klimatinvesteringar som då på något sätt skulle upphäva utsläppen. Om man börjar spekulera tycker jag att man får tänka tanken till slut. I så fall får man väl också ge något slags besked om vad det är man tänker sig för klimatåtgärder.

Det är, som jag var inne på i mitt anförande, väldigt stora utsläpp som det handlar om. I vår värld finns det ingen möjlighet att genom de här intäkterna nå samma utsläppsminskningar. Det är helt omöjligt. Och det är oroande att de signalerna nu kommer från regeringsföreträdare.

Frågan kvarstår: Kommer det något besked före valet i den här frågan? Och vad är det för investeringar som Sofia Arkelsten ser framför sig när hon nu har öppnat den dörren och börjat diskutera dem i sitt anförande?

Anf. 41 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Tillåt mig då att vara extra tydlig. Jag väljer att inte spekulera i de här frågorna. Däremot tycker jag att man kan beskriva vad det är vi diskuterar här. Och jag vet att en sådan här debatt inte bara är för oss i utskottet, även om det är vi som sitter här nu. Det här är en debatt där det är viktigt att människor som kanske ser den på tv eller följer den här från åhörarläktaren vet vad det är vi pratar om.

Det finns tre saker som också är beskrivna i betänkandet, att man kan spara, annullera eller sälja utsläppsrätterna. Och jag behöver faktiskt beskriva vad det är vi diskuterar här.

*Sveriges hantering
av utsläppsrätter*

Jag var också tydlig med att om vi sparar eller säljer blir miljöeffekten kanske ingen. Det står tydligt i betänkandet att det kan komma in pengar till miljöinvesteringar, men jag föreslår inget här.

Fru talman! Per Bolund kräver svar från regeringen och tittar på mig. Jag är inte regeringen, utan jag företräder miljö- och jordbruksutskottets majoritet, Moderaterna och Alliansen. Vi vill ha information och förslag från regeringen, och vi vill veta hur förslagen ser ut så att vi kan ta ställning till dem. Det är modigt av Per Bolund att komma med ett förslag som kanske inte är underbyggt eller finansierat.

Poängen är att detta betänkande handlar om formen. Det är viktigt att vi har formerna klara för oss. Vi är tydliga och ber regeringen återkomma och hitta ett värde så att vi vet vad vi talar om. Berätta hur ni tycker att detta ska hanteras, för det är en fråga som riksdagen behöver svara på.

Anf. 42 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Sofia Arkelsten säger att om man tar två av de tre möjliga besluten omintetgör man Sveriges klimatarbete sedan 1990. Då måste man fundera över vem det är som har gjort detta klimatarbete. Ibland kan vi tro att det är vi politiker som genom kloka beslut i kammaren gör dessa saker, och det är delvis sant. Men i verkligheten är det människor där ute som har gjort och åstadkommit dessa klimatförbättringar. Det är människor som har bytt ut sina glödlampor mot lågenergilampor, det är människor som har bytt ut oljepannan mot värmepump, det är människor som har bytt bilen mot cykel och så vidare. Det är miljoner av beslut som har fattats för att Sverige ska vara det land i världen som klarat de högsta klimatambitionerna.

När ni ställs inför frågan om att allt detta arbete kan omintetgöras svarar ni: Vet ej. Genom ett enda klubbslag av regering eller riksdag kan allt det arbete som miljoner svenskar gör gå om intet.

Därför blir två frågeställningar intressanta. För det första: Kan Sofia Arkelsten se framför sig att alliansregeringen fattar det beslut som ni vill öppna för att den ska göra, nämligen omintetgöra tio år av världens mest framgångsrika klimatpolitik? Ser du något scenario där det skulle kunna vara fallet? Om inte, varför tar man inte chansen i riksdagen i dag att besluta i enlighet med den eniga oppositionens förslag?

För det andra: När emotser Sofia Arkelsten att detta förslag ska läggas på riksdagens bord? Ni har haft över tre och ett halvt års regerande på er utan att ni har kommit till riksdagen med något förslag. Propositionsförteckningen är ganska blank på detta område. Kommer ni att lämna Rosenbad utan att ha berättat för svenska väljare vad ni ska göra med deras klimatarbete?

Anf. 43 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Det är fascinerande att höra hur Anders Ygeman väljer att hota med något som han inte vet är ett reellt förslag. Frågan vi debatterar i dag är inte hur vi ska göra utan formerna för hur vi ska hantera utsläppsrätterna. Är det en fråga för regering eller riksdag? Jag förstår att det kan låta tråkigt. Det är dock viktigt, för det handlar om de grundläggande rättsliga principerna för hur vi ska hantera detta.

Det finns en motion från Socialdemokraterna, ingen samlad motion från oppositionen, som svar på redogörelsen. I motionen säger man att det är viktigt att regeringen återkommer med detta, och vi tillgodoser i stort sett det. Vi är egentligen eniga.

Det är viktigt att vara tydlig med att om vi säljer eller sparar utsläppsrätterna går mycket av det jobb Sverige gjort till spillo. Det är inte rätt. Det är oerhört viktigt att varje människa gör skillnad. Det är vi i Alliansen som står för synsättet att varje människa gör skillnad. Denna fråga är mycket större än politiken. Det handlar inte bara om att man ska göra det till stora politiska strukturer eller kommunala investeringsprogram utan om att varje människa ska göra skillnad.

Frågorna kan verka tråkiga och debatten handla om något annat än själva betänkandet, men jag tror att tydligheten i detta är viktig. Regeringen kommer att återkomma till riksdagen så att vi kan ha en riktig debatt om hur vi exakt ska hantera dessa utsläppsrätter.

Socialdemokratin hade fyra år på sig och gjorde inte ett smack i frågan.

Anf. 44 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Man kan diskutera vad debatten ska handla om. Nu har vi ett betänkande där det finns ett förslag från Socialdemokraterna, stött av Miljöpartiet och Vänsterpartiet, om att vi i dag ska säga att vi ska annullera dessa utsläppsrätter och därmed ge tydligt besked till Sveriges alla väljare att vi står bakom det klimatarbete de har gjort. Det ska inte kunna omintetgöras av ett enkelt regerings- eller riksdagsbeslut.

Då väljer Sofia Arkelsten att säga: Det där handlar inte debatten om. Jo, det gör den, för ni har avstyrkt vårt yrkande och vi har reserverat oss mot det. När vi röstar här i riksdagen handlar beslutet om precis det. Ska vi vara beredda att öppna för ett omintetgörande av de klimatinsatser som Sverige har gjort sedan 1990?

Jag ställde två frågor till Sofia Arkelsten som talade i två minuter utan att besvara någon av dem. Den första frågan var: Ser Sofia Arkelsten något scenario där det skulle vara möjligt att omintetgöra svenska folkets samlade klimatinsatser? Den andra var: När kommer detta på riksdagens bord?

Ni har regerat i tre och ett halvt år. Tiden börjar gå ut. Snart har inte den borgerliga regeringen möjlighet att lägga några propositioner på riksdagens bord.

Anf. 45 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Socialdemokraterna hade fyra år på sig att leverera något i detta. Det intressanta i frågan är att riksdagen inte ens hade möjlighet att vara med och besluta om detta under Socialdemokraternas tid vid makten. Utsläppsrätterna fanns inte ens på bordet; det fanns ingen diskussion om det.

Riksrevisionen har slagit ned på detta, men det är inte bara alliansregeringen som har gjort fel. Socialdemokraterna gjorde fel mycket längre. Det är viktigt att ta upp.

Riksdagen hade inte ens frågan. Nu finns formerna för att riksdagen ska kunna ha frågan.

Den första delen om antalet utsläppsrätter och det möjliga värdet, vilket oppositionen fortfarande inte har en aning om, kommer i budgeten den 16 april. Det vi beslutar i dag är att det är en budgetfråga som ska finnas med i budgeten.

Anf. 46 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Sofia Arkelsten vill tala om formerna, men inte ens om formerna hade vi kunnat tala om inte Riksrevisionen hade gjort regeringen uppmärksam på att man borde ta upp hur vi ska göra med utsläppsrätterna. Det är lite betecknande för den borgerliga regeringens miljöpolitik att man inte gör något förrän man är därtill nödd och tvungen.

Jag måste upprepa det jag sade tidigare om att det handlar om olika synsätt. Vi i oppositionen försöker se vad vi behöver bidra med för att klara vår del av tvågradersmålet och göra något åt klimatet. Den borgerliga regeringen frågar sig i stället hela tiden: Vad kan vi komma undan med?

Det är lite knepigt att vi inte kan få ett enda svar av Sofia Arkelsten. Hon kunde åtminstone svara på vad Moderaterna tänker sig att göra. Ska man sälja utsläppsrätterna eller vill man annullera? På s. 382 i Klimatberedningens betänkande skriver de borgerliga företrädarna att de vill sälja och spara. Det vore bra om Sofia Arkelsten kunde säga att det tänker man inte göra, för då återstår endast att annullera dem. Då kommer inte de utsläpp som hela svenska folket varit duktiga och gjort uppoffringar för att förhindra, till exempel tagit cykeln i stället för bilen, att släppas ut i något annat land. Vad vill Sofia Arkelsten och Moderaterna? Var står ni?

Anf. 47 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Äntligen kommer debatten i gång! Det är fascinerande att höra Vänsterpartiets recension av den borgerliga miljöpolitiken.

Jag är otroligt stolt över de reformer som vi har genomfört. Den viktigaste har varit klimatpolitiken där vi har gått från ett mål på –4 till –40. Vi har gjort långtgående reformer när det gäller havsmiljöpolitiken, och vi har ställt om skattesystemet så att det har blivit ett grönt skifte i skatterna.

Det bästa PR-tricket någonsin var naturligtvis när s, v och mp pratade om en skatteväxling. Nu erbjuder ni enbart en skattehöjning.

Vi bedriver en offensiv miljöpolitik. Jag tycker att det är viktigt att framhålla här i kammaren.

I dag diskuterar vi formerna för hur vi ska hantera utsläppsrätterna. Jag ser fram emot förslag från regeringen. Det första kommer naturligtvis i budgeten den 16 april. Det handlar om hur många utsläppsrätter vi har att hantera och ett möjligt värde på det.

Det är när vi vet det som det blir intressant att se vad vi kan göra och hur det ska hanteras. Jag väntar på besked från regeringen.

Anf. 48 WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik:

Fru talman! Jag tycker att alla de goda förslag som Sofia Arkelsten säger att regeringen har kommit med lyser med sin frånvaro.

Sofia Arkelsten säger att vi hade ett mål på -4. Det har hänt en hel del under de här åren. Det har också hänt något under de år då Sofia Arkelstens parti har varit med och regerat Sverige. Men inte har vi tagit jättekliv framåt.

Om vi ska ta den diskussionen handlar det om att vi ska strunta i att göra så mycket vi kan här hemma. Vi ska göra det någon annanstans på billigaste möjliga sätt. De andra länderna kanske skulle kunna göra det och vi kunde bidra med annat.

Jag har fortfarande inte fått något svar. Sofia Arkelsten vet inte heller vad kollegerna i regeringen har för avsikt att lägga fram i vårpropositionen om två dagar.

Vad är Sofia Arkelstens egen idé? Ska vi spara, sälja eller makulera?

Anf. 49 SOFIA ARKELSTEN (m) replik:

Fru talman! Jag kommer naturligtvis inte att läcka något ur vårbudgeten som ska presenteras om bara några dagar, även om det är en önskan från Vänsterpartiet.

Det är spännande att höra Vänsterpartiet tala om miljöpolitik. Ert track record när det gäller miljöfrågor är ganska uselt. Ni har absolut ingen trovärdighet i de här frågorna.

Jag vet att Wiwi-Anne Johansson inte har möjlighet att svara, men vill ni riva upp våra reformer? Vill ni riva upp klimatpolitiken? Vill ni styra om den så att det blir en strikt nationalistisk politik som bara hantlar de utsläpp som sker på svensk mark? Tar ni frågan på allvar, och tror ni att det är ett globalt problem som behöver globala lösningar? Tycker ni att Sverige ska ta ansvar för de utsläpp som sker utomlands och inte bara importera detta?

Jag väntar på regeringens förslag, som vi har sagt ett par gånger. Jag tycker att det ska bli intressant. Jag är glad för att formerna för hur man ska hantera utsläppsrätterna finns på plats. Det har de inte gjort tidigare. Den gamla regeringen misslyckades med det.

Anf. 50 CLAES VÄSTERTEG (c):

Fru talman! Som har framhållits i debatten har Sverige under lång tid varit en förebild och föregångare på klimatområdet. Det har gjort att vi nu kan se att vi fram mot 2012 kommer att ha minskat våra utsläpp av växthusgaser med 10 procent i förhållande till 1990 års nivå.

Det gör att vi i dag har möjlighet att diskutera dessa frågor. Hur ska formerna se ut för hur vi ska hantera de överskott av utsläppsrätter vi har fått? De bygger på Kyotoprotokollet där Sverige hade möjlighet att öka sina utsläpp med 4 procent, men Sveriges riksdag fattade det kloka beslutet att sätta upp ett nationellt mål om att minska utsläppen med 4 procent till 2012. Nu ligger vi bättre till.

Jag ska villigt erkänna att tidigare regeringars arbete har bidragit till detta. Även den nuvarande regeringens arbete har bidragit till att vi når de här nivåerna. Samtliga partier i Sveriges riksdag har bidragit till det.

Det kommer att behöva göras ytterligare på klimatområdet om vi ska klara tvågradersmålet. Sverige ska ta sitt ansvar och fortsätta att vara en förebild och föregångare. Alliansregeringen har visat att man vill leda det arbetet och fortsätta utvecklingen genom att forma världens mest ambitiösa klimat- och energipolitik – en klimat- och energipolitik som står i

bjärt kontrast till oppositionens som ju har höga procenttal men inte redovisar hur man har tänkt sig att nå procenttalen. Vi från Centerpartiet och Alliansen har ton för ton visat hur vi ska nå våra utsläppsmål. Oppositionen bedriver en ansvarslös energi- och klimatpolitik när man bara ropar om höga procentsatser men inte redovisar hur man ska nå dem.

Fru talman! Jag välkomnar Riksrevisionens redogörelse. Jag tycker att det är bra att Riksrevisionen granskar hur regeringar – tidigare och nuvarande – uppfyller lagstiftningen. Man sätter fingret på något som vi inte har haft att hantera tidigare. Som Sofia Arkelsten sade har vi inte haft den här situationen tidigare, och vi har ingen rutin för att hantera den.

Miljö- och jordbruksutskottets majoritet väljer nu att göra ett tillkännagivande till regeringen och peka på hur vi vill att hanteringen ska gå till fortsättningsvis. Vi har valt att lyssna på finansutskottet och låtit dem yttra sig över de mer budgettekniska frågorna som är deras expertområde. De säger att detta ska hanteras i samband med budgetpropositionen eftersom vi då följer budgetlagen.

Jag tycker att det vore ansvarslöst att blunda för vad finansutskottet säger. Därför säger vi: Kom tillbaka med detta i samband med en budgetproposition så att vi gör det på rätt sätt. I riksdagen har vi ett ansvar att följa lagstiftningen.

Fru talman! Det är fascinerande att lyssna på oppositionen i den här debatten. Man tar till stora ord och målar upp detta som ett hot mot Sveriges anseende i klimatpolitiken. Jag har svårt att förstå hur formerna för hur vi ska fatta beslut kan vara ett hot mot Sveriges anseende i klimatpolitiken.

Jag blir lite konfunderad över Miljöpartiets och Vänsterpartiets agerande i frågan. Socialdemokraterna lämnade in en motion om redogörelsen. Man flaggade för att frågan var viktig. Miljöpartiet och Vänsterpartiet valde att inte motionera. Helt plötsligt har den här frågan, under utskottets behandling, blivit avgörande för klimatpolitikens framtid. Det tycker jag är mycket förvånande.

Fru talman! Vi kommer inte att riskera Sveriges anseende i klimatförhandlingarna och i klimatpolitiken ur ett globalt perspektiv. Vi kommer inte att riskera måluppfyllelsen som vi har fattat beslut om här i riksdagen när det gäller miljökvalitetsmål och hur mycket vi ska minska utsläppen till 2012 och 2020. Vi kommer att fortsätta det arbetet.

Vi tänker vara kvar i Rosenbad även efter valet den 19 september, men det är upp till väljarna att avgöra. Det vi i dag fattar beslut om är formerna för hur vi hanterar överskottet av utsläppsrätter. Vi väljer att göra det på ett ansvarsfullt sätt. Vi väljer att göra det på ett sådant sätt att regeringen har möjlighet att bereda förslag till riksdagen. Vi för en ansvarsfull klimatpolitik. Vi väljer att ta vårt ansvar i majoritet och följa de rutiner och lagar vi har fattat beslut om i Sveriges riksdag.

Anf. 51 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Fru talman! Det var inte jag som sade att en försäljning av utsläppsrätterna skulle omintetgöra Sveriges klimatambitioner. Det var Sofia Arkelsten som var uppriktigt nog att säga det. Jag delar Sofia Arkelstens uppfattning.

Om Claes Västerteg har en annan uppfattning får han redogöra för den här i kammaren.

Det är bra om vi fattar det beslut som oppositionen vill i vårbudgeten. Jag har inga problem med att vänta några veckor. Ni kanske kunde ha sagt att det beslutet är rätt, men det gör ni inte. Ni håller alla dörrar öppna och säger att ni kan tänka er att sälja och att ni kan tänka er att spara.

Om beslutet kommer om en vecka, varför hålla dörrarna öppna, Claes Västerteg? Ge ett klart besked till alla väljare som har bytt till lågenergilampor och satt in värmepumpar att det har lönat sig och att ni inte ska omintetgöra deras insatser.

Fru talman! Claes Västerteg hade ett långt inlägg om procentsatser. Han påstår att högeralliansen ton för ton har redogjort för hur de ska klara sina låga miljöambitioner.

Jag måste ha missat något. Hur hög kommer CO₂-skatten att vara år 2020 med allianspolitiken för att man ska klara klimatmålen? Jag har nog missat de siffrorna. Redogör för detta inför kammaren så att jag kan läsa in mig på Alliansens miljöpolitik.

Anf. 52 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Fru talman! Det som jag sade på slutet tål att upprepas för Anders Ygeman. Vi kommer inte att riskera Sveriges anseende i klimatförhandlingarna och i klimatpolitiken ur ett globalt perspektiv. Vi kommer inte att riskera de mål som vi har fattat beslut om här i riksdagens kammare. Det är viktiga målsättningar för att vi ska nå dithän att vi klarar tvågradersmålet. Det är viktigt ur ett globalt perspektiv för klimatet.

Jag kan konstatera att vi skriver i betänkandet utifrån vad finansutskottet sade. Vi relaterar till budgetpropositionen, en budgetproposition som omfattar inkomster och utgifter i enlighet med budgetlagen, och vi hänvisar till det som står om budgetlagen.

Om Anders Ygeman förväntar sig en fullständig redovisning i vårpropositionen får jag nog göra honom besviken. Det är budgetpropositionen som läggs fram på hösten som är det huvudsakliga. Men som Sofia Arkelsten har sagt här vid ett antal tillfällen förväntar vi oss att i vårpropositionen få en redovisning av regeringen om omfattningen.

Jag hade hoppats att man kanske skulle ha haft det i varenda årsredovisning sedan Kyotoprotokollet. Men de socialdemokratiska regeringarna har valt att inte ta dessa steg. Nu ser vi till att skicka en tydlig signal till regeringen om vilka former som vi vill se i fråga om detta ur riksdagens perspektiv. Och vi säger att riksdagen ska vara med och besluta. Vi kommer alltså att få en möjlighet att debattera detta när det kommer ett förslag om exakt hur dessa utsläppsrätter ska hanteras.

Anf. 53 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Först och främst noterar jag att Claes Västerteg över huvud taget inte kunde upplysa mig om antal ton och ören i fråga om koldioxidskatten som han påstår att Alliansen så tydligt har redovisat. Väljarna lär få vänta på det. Men Claes Västerteg har ytterligare två minuter då han kanske kan upplysa mig och de övriga i kammaren om hur hög CO₂-skatten kommer att vara 2020 och hur många ton koldioxid man har sparat, vilket Alliansen enligt Claes Västerteg så tydligt har beskrivit i sina propositioner.

Sedan försöker Claes Västerteg göra detta till en formfråga och säger att detta ska avgöras i budgeten och inte nu. Det kan vi vara överens om, Claes Västerteg.

Jag tog mig friheten att kontrolläsa det som oppositionen har skrivit. Vi föreslår ett tillkännagivande till regeringen som tydliggör för väljarna att deras insatser inte ska vara förgäves. Sedan får regeringen komma tillbaka i budgetpropositionen och i sitt förslag till kammaren visa hur det ska vara, och vi får debattera det här.

Vad ni vill göra är att ge regeringen carte blanche och säga: Vi vill vara med i riksdagen och fatta beslut. Men vi kan besluta om att sälja dem, att spara dem eller att annullera dem.

Varför röstar ni emot att ge det tydliga beskedet till regeringen och det tydliga beskedet till väljarna att deras klimatinsatser inte har varit förgäves, att klimatarbetet inte har varit förgäves och att man inte tänker sälja deras klimatinsatser till ett annat land?

Anf. 54 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Alliansregeringen för en energi- och klimatpolitik som kommer att leda till att vi är och fortsätter att vara förebilder och föregångare i det globala klimatarbetet. Vi gör det på ett sätt som kommer att gynna de svenska företagen och som kommer att minska utsläppen av växthusgaser. Detta har man redogjort för med all önskvärd tydlighet i de energi- och klimatpropositioner som vi behandlade i riksdagens kammare för snart ett år sedan.

När jag jämför de propositionerna med de motioner som fanns från oppositionen är det en tydlig skillnad. I propositionerna och i betänkanterna – jag uppmanar Anders Ygeman att gå tillbaka och läsa dem – står det tydligt vilka utsläppsminskningar som vi vill se och vilka skatteförändringar som vi ser framför oss.

Men skillnaden är att när jag tittar på vänsterkartellens sida ropar Miljöpartiet på bensinskattehöjningar med 2 kronor milen. Vad säger Socialdemokraterna? Det finns inga tydliga alternativ. Det finns inte en tydlighet i er energi- och klimatpolitik om hur ni ska nå era höga utsläppsmål.

Herr talman! Vi kommer i dag att fatta beslut om ett tillkännagivande där vi säger till regeringen i vilka former detta beslut ska ske. Vi säger också att det ska ske utifrån den lagstiftning som vi har. Vi har ett ansvar när vi bedriver ett arbete i riksdagen att vi följer de beslut och lagar som vi alla har varit med och fattat beslut om. Det kanske är det som är skillnaden mellan att sitta i majoritet och i opposition. När man är i majoritet behöver man vara med och ta ansvar. Jag ser tydligt att oppositionen inte väljer att ta detta ansvar.

Anf. 55 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Till att börja med säger Claes Västerteg att regeringen ska fortsätta se till att Sverige ska vara en förebild. Tyvärr kan vi konstatera att Sverige inte har varit den förebild som Sverige kunde ha varit och som hade behövts om vi skulle ha kunnat nå ett bra internationellt avtal.

Det första som hände på Köpenhamnstoppmötet var att Sverige blev utnämnt till fossil of the day av miljöorganisationerna för att man hade en så dålig klimatpolitik från regeringens sida. Det tycker jag ändå visar

hur låga ambitioner som den här regeringen har haft och hur dålig som man har varit som förebild på klimatområdet.

När det gäller de olika sidornas ambitioner i klimatfrågan kan man konstatera att de rödgröna gemensamt har levererat. Vi har fört en politik gemensamt som har minskat utsläppen med uppåt 12 procent under en period då ekonomin samtidigt har växt med ungefär 40 procent. Detta skedde trots den dåvarande oppositionens intensiva motstånd inför varje beslut som har lett fram till dessa minskningar. Vid varje höjning av klimatskatterna och vid varje investering i klimatinvesteringsprogram var det ett vilt motstånd från oppositionens sida. Det tycker jag tydligt visar för väljarna att det finns en sida som har levererat och som har lyckats föra en ambitiös klimatpolitik som verkligen förde Sverige fram till en tätt position internationellt.

Nu står Claes Västerteg och pratar om att det är regeringssidan som har tydlighet i klimatfrågan. Då är det upp till bevis. Detta är en extremt viktig fråga när det gäller tydligheten.

Vi från de rödgröna partierna säger gemensamt: Vi vill annullera utsläppsrätterna. Vi vill att Sveriges klimatarbete, det arbete som har bedrivits runt om i Sverige, ska göra skillnad.

Om ni nu har en så tydlig politik, Claes Västerteg, vad vill ni i den frågan? Här är tydligheten satt på sin spets. Vi vill annullera. Tydligare än så kan man inte vara. Hur tydliga kan regeringen och regeringens företrädare från de borgerliga partierna vara i denna fråga?

Anf. 56 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Som jag sade tidigare kommer vi inte att riskera Sveriges anseende i klimatförhandlingar i ett globalt perspektiv. Vi kommer inte att riskera de mål som vi har fattat beslut om i denna kammare.

Jag förstår att det kanske är tröttsamt att jag upprepar det, men det är tydligt att Per Bolund inte har uppfattat det som jag har sagt. Därför väljer jag att upprepa det för tredje gången.

När vi tittar tillbaka på det föregående årets arbete inom Sverige men också inom Europeiska unionen kan vi konstatera att Sverige med alliansregeringen under ordförandeskapet var drivande i EU:s arbete för att skapa en tydlig position inför Köpenhamnsmötet, sätta upp tydliga målsättningar och vara drivande i förhandlingarna. Sedan nådde vi inte hela vägen fram i Köpenhamn, och det beklagar jag. Men jag kan konstatera att det berodde på bra många andra förutsättningar. Det var varken Sveriges eller EU:s fel. Vi hade tydliga målsättningar.

Herr talman! När det återigen gäller den nationella energi- och klimatpolitiken kan jag bara konstatera att det inte finns en tydligt redovisad energi- och klimatpolitik från vänsterkartellens sida.

Jag kan välja att fråga Per Bolund följande: Hur mycket kommer vänsterkartellen att höja bensinskatten under nästa mandatperiod om, vilket jag inte hoppas, ni skulle vinna valet?

Anf. 57 PER BOLUND (mp) replik:

Herr talman! Den sista frågan kan jag besvara på en gång. Vi håller på att förhandla fram en budget nu. Det kommer väljarna att få klart besked om inför valet. Det kommer inte att finnas någon tveksamhet kring den frågan.

Jag kan också konstatera att tidigare regeringar med grönt stöd åkte runt i världen och lyckades rädda Kyotoprotokollet, det enda internationella avtal som minskar utsläppen. Trots ett enormt motstånd från till exempel USA:s sida lyckades man faktiskt att med en hög miljöambition och med en bra klimatpolitik i ryggen rädda Kyotoprotokollet.

Denna regering lyckades få fram en politik från EU:s sida som inte gjorde det möjligt att nå fram till ett avtal i Köpenhamn. Det var ett magplask, och det hoppas jag att vi kan vara överens om. Det tycker jag visar på att denna regering inte har lyckats leverera i klimatfrågan. Det kan jag bara beklaga.

Jag märker att vi inte får något besked från Claes Västerteg när det gäller om regeringen kommer att ge något besked över huvud taget och vilket besked regeringen i så fall kommer att ge.

Men, Claes Västerteg, även ni på den borgerliga sidan är riksdagsledamöter. Ni har också rätt att ha en egen uppfattning. Även den borgerliga sidan har en möjlighet att skicka ett budskap till regeringen. Där måste ni ändå kunna ge någon form av besked. Vad vill de borgerliga riksdagsledamöterna här i riksdagen? Vill man att regeringen ska sälja utsläppsrätterna? Vill man att regeringen ska behålla utsläppsrätterna och inte göra något med dem, eller vill man att regeringen ska annullera utsläppsrätterna?

Som politiker måste man ha någon form av politisk vilja. Vi på den rödgröna sidan har varit väldigt tydliga. Vi lämnar ett budskap till regeringen och säger: Det här är vår politiska vilja. Vi vill att utsläppsrätterna ska annulleras. Vi vill att det klimatarbete som under ett par decennier har bedrivits runt om i världen ska få effekt.

Vad vill alltså ni på den borgerliga sidan? Vad vill ni borgerliga ledamöter? Vilket budskap vill ni skicka till regeringen i frågan?

Anf. 58 CLAES VÄSTERTEG (c) replik:

Herr talman! Kyotoprotokollet var oerhört viktigt för klimatarbetet och för att vi skulle komma i gång med arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser. Men vi måste också kunna konstatera att en stor del av de stora utsläppsländerna står utanför Kyotoprotokollet.

Hade vi nått hela vägen fram i Köpenhamn hade vi, förhoppningsvis, nått en överenskommelse där de stora utsläppsländerna var med. Jag beklagar att vi inte nådde hela vägen fram. Men Sverige var med och såg till att EU var drivande i de här förhandlingarna. Sverige såg under ordförandeskapet till att EU satte upp målet om hur mycket utsläppen ska minskas till år 2050. Försök alltså inte att lägga skulden på Sverige och EU när det gäller Köpenhamnsmötet! Vi vet att det var många länder som inte var intresserade av en överenskommelse och som satte käppar i hjulet och drev processuella frågor.

Vi var med, och vi var drivande. Helst hade vi velat nå hela vägen fram. Det gjorde vi inte, så nu får vi ta nya tag och ytterligare ett steg. Då är det viktigt vad vi gör här i Sverige och att vi har en energi- och klimatpolitik som är trovärdig och som är sådan att vi lever upp till uppsatta mål i procenttal. Det gör vi från Alliansens sida. Oppositionen väljer att sätta upp höga procenttal men redovisar inte hur man ska göra, vilket är beklagligt. Jag beklagar att man från oppositionens sida inte väljer att

föra en ansvarsfull energi- och klimatpolitik; jag hade förväntat mig lite mer.

Herr talman! I dag kommer vi att fatta beslut som leder till att vi för regeringen pekar ut hur vi vill att besluten ska gå till. Men givetvis är vi bundna av de mål som vi varit med och fattat beslut om här i kammaren – till 2012, till 2020 och till 2050. Vi kommer inte att göra någonting som gör att vi inte når de målen.

Anf. 59 LARS TYSKLIND (fp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationen.

Som mina allianskolleger tidigare i dag konstaterat här kan också jag konstatera att det är en ganska positiv situation som vi nu har att diskutera. Vi har ändå ett överskott av utsläppsrätter, något som vi utifrån en bra klimatpolitik i Sverige har lyckats uppnå. Det kan i sig aldrig vara ett problem. Debatten hittills här i dag har kanske, kan man tycka, innehållit en del överord.

I fråga om vem som ska ha kredit för det goda klimatarbetet får vi väl konstatera att både tidigare regering och den nuvarande regeringen ska ha kredit för de mål vi så här långt uppnått. Ändå måste vi arbeta vidare. Vi har väldigt ambitiösa mål här i Sverige. Naturligtvis krävs det väldigt mycket i framtiden när det gäller att uppnå dessa mål.

En av effekterna som här kan ses är att Sverige kommer att uppnå ett betydligt högre mål än målet utifrån Kyotoprotokollet och den bördefördelning inom EU som lades fast. Det kan kännas lite konstigt att vi fick +4 procent. I Riksrevisionens rapport finns det en liten notering om att det i viss mån byggde på att man då beräknade att Sverige skulle avveckla sin kärnkraft, vilket inte gjorts på det sättet. Det är väl värt att notera att den svenska elproduktionen alltså är i princip helt fossilfri. Det beror inte bara på kärnkraften, utan det har också att göra med vattenkraften och med utvecklingen av många förnybara energikällor.

Hur som helst görs nämnda notering i Riksrevisionens rapport. Det kan ju kännas lite underligt med Sveriges plussiffra när det gäller utsläppsrätter. Vi har diskuterat siffran i sammanhanget – 10, 11,9 eller något sådant. Men det kommer väl en avräkning i framtiden att få utvisa. Den avräkningen beräknas inte komma förrän egentligen 2014.

Herr talman! Det är alltså inte överskottet i sig som är problemet, utan det gäller naturligtvis hur vi hanterar detta. Om vi utgår från Riksrevisionens granskning och styrelsens redogörelse utifrån den granskningen, som väl egentligen är grunden för dagens debatt, har det konstaterats att det har varit en bristfällig redovisning av utsläppsrätternas omfattning. Att frågan ej har underställts riksdagen pekar man också på liksom på att det inte finns någon avsiktsförklaring om vad man ska göra med utsläppsrätterna.

Vidare tar man upp en fråga som jag upplever som väldigt viktig, nämligen frågan om information till allmänheten. Allmänheten är naturligtvis en viktig aktör i sammanhanget. I debatten här har det pekats på att det måste gå att få feedback på enskilda människors insatser. Information till allmänheten är alltså en punkt som jag menar särskilt ska noteras.

Riksrevisionen och dess styrelse kommer fram till att det vore lämpligt att i årsredovisningen för staten redovisa även sådana här uppgifter. Som tidigare nämnts här kan vi med viss tillfredsställelse se att regeringen har sagt att man avser att göra det i den årsredovisning som kommer om bara ett par dagar. Vi får hoppas att den redovisningen är fullödlig. Det går säkert att utveckla den senare. Men det är bra om det kommer någon typ av redovisning, något som de facto inte funnits vare sig under socialdemokratiska regeringar eller under andra regeringar. Det är alltså ett stort steg framåt. Utgångspunkten är då naturligtvis den kritik som förekommit.

I fråga om betänkandet kan vi konstatera att miljö- och jordbruksutskottet och finansutskottet är helt överens om att man bör låta riksdagen ta ställning till frågan. Vi konstaterar också att utsläppsrätterna är något som inte fanns när regelverket byggdes upp. Som Sofia Arkelsten här tidigare sagt är utsläppsrätterna en ingrediens som har tillkommit. Man kan ha lite olika bevekelsegrunder när det gäller vem som ska besluta vad. Enigt blir slutsatsen ändå att riksdagen ska ta ställning till hela frågan.

Viktigt i detta betänkande från miljö- och jordbruksutskottet är att vi berör finansiella frågor och naturligtvis också att vi får en utvärdering av klimatarbetet och av vad här fattade beslut leder till samt att vi får en tydlig bild av det.

Speciellt roligt just nu är det att miljö- och jordbruksutskottet genom sin utvärderingsgrupp jobbar så mycket med utvärderingen. Vi är nästan lite ledande i riksdagen med att vilja ha den här typen av utvärderingar.

Herr talman! Slutsatsen blir det som Sofia Arkelsten och Claes Västerteg varit inne på: att det egentligen handlar om formerna, om hur beslut ska tas. Oppositionen frågar vad vi exakt ska göra. I min värld finns över huvud taget inte tanken att vi får ett förslag från regeringen som på något sätt skulle äventyra de resultat som vi uppnått i klimatarbetet. Dock är det mycket viktigt att ha ett bra underlag, att vi först får rätt underlag och rätt redovisning. Det är ändå den arbetsordningen som vi brukar ha i riksdagen.

Det är inte så himla ofta som riksdagen gör ett tillkännagivande där vi säger att vi vill ha en redovisning och att frågan bör underställas riksdagen. Där är vi väldigt tydliga. Läser man reservationen finner man att vi är väldigt eniga om just den här biten. Det råder ingen tvekan om det. Det som står i reservationen är i princip ordagrant det som står i utskottsmajoritetens text.

Men jag tycker att det blir lite av en logisk kullerbytta när man i reservationen kräver att regeringen kommer med förslag om hur man tänker hantera frågan. I texten före den meningen har man redan exakt uttryckt sig om beslutet. Det har tydligen inte så stor betydelse hur regeringen redovisar och kommer med förslag.

Som många gånger nämnts här är det en trovärdighetsfråga att jobba med de rätta formerna att fatta beslut. I reservationen beskrivs detta som en stor symbolfråga. Men jag tycker att det är viktigt att frågan blir riktigt beredd och att det är regeringen som kommer med förslag utifrån det tillkännagivande som vi här i dag kommer att besluta om.

Anf. 60 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Lars Tysklind pratar om en logisk kullerbytta, men det är helt enkelt så här: Det här är en situation som vi hoppas ska uppstå fler gånger när vi byter ut alliansregeringen. Vi hoppas att vi kommer att fortsätta överträffa klimatmålen och fortsätta ha överskott av utsläppsrätter. Därför är det viktigt att slå fast principen att regeringen ska föreslå till riksdagen och redovisa tydligt hur stora utsläppen är och vad man ska göra med dem.

Den andra frågan som också behandlas här är vad vi ska göra med de överskott som redan har uppkommit tack vare svenska folkets gedigna klimatarbete. I den frågan säger Lars Tysklind: Det finns inte i tanken att det skulle bli något annat beslut än det som oppositionen föreslår.

Då måste jag ställa frågan till Lars Tysklind: Om det inte finns i tanken, hur kommer det sig då att ni inte kan ansluta er till oppositionen så att vi kan vara eniga i betänkandet?

Anf. 61 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag kan bara konstatera att Anders Ygeman drar fel slutsatser av vad jag sade. Vad jag sade var att det inte finns i tanken att regeringen skulle komma med ett förslag som skulle äventyra resultatet av det klimatarbete som vi har gjort.

Sedan är det ju så att det blivit en väldig diskussion kring det här. Som har konstaterats kan man både spara, sälja och annullera utsläppsrätterna, men man måste först ha en bild av exakt vad det rör sig om och få det redovisat. Sedan fattar man ett beslut utifrån det underlaget. Det är ett naturligt sätt att fatta beslut i riksdagen. På det sättet fattar vi beslut i de flesta frågor. Vi begär ju inte först en redovisning och skickar sedan med exakt hur beslutet ska vara.

Det som har nämnts i debatten här tidigare är frågeställningen ifall regeringen skulle äventyra hela klimatarbetet, och det finns inte på kartan för mig att regeringen skulle komma med ett sådant förslag.

Anf. 62 ANDERS YGEMAN (s) replik:

Herr talman! Jag blir faktiskt inte riktigt klok på hur Lars Tysklind ser på regeringens alternativ och hur de påverkar Sveriges klimatanseende. Menar Lars Tysklind på fullt allvar att det finns möjlighet att sälja Sveriges utsläppsrätter och fortfarande ha kvar Sveriges klimatanseende? Man raderar ut allt det klimatarbete som vi har gjort sedan 1990, och så ska vi ändå ha kvar klimatanseendet. Menar Lars Tysklind att det är möjligt att spara utsläppsrätter nu för att sedan sälja dem och fortfarande ha kvar Sveriges klimatanseende?

Jag tror faktiskt inte att Lars Tysklind menar någon av de två sakerna. Då återstår bara ett alternativ, nämligen att effektuera de stora klimatin-satser som svenska folket har gjort och annullera dem. För det är då det enda alternativet som kan rädda Sveriges och svenska folkets klimatan-seende.

Då säger Lars Tysklind att det inte finns i tanken att han skulle ifrå-gasätta det där. Du får gärna utveckla det.

Anf. 63 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Herr talman! Jag konstaterade att det fanns de tre möjligheterna, och utifrån den redovisning som vi får från regeringen har vi fortfarande de tre möjligheterna. Men att vi då skulle fatta ett beslut om att äventyra det svenska klimatarbetet är från min synvinkel uteslutet.

Jag får väl upprepa mig: Det här handlar om formerna och att vi får den här redovisningen från regeringen. Vi gör ett tillkännagivande om att vi vill ha en redovisning och att frågan underställs riksdagen. Sedan är vi beredda att diskutera den här frågan. Att vi då skulle få ett förslag från regeringen där man inte säkrar klimatarbetet är för mig uteslutet.

Anf. 64 LIZA-MARIA NORLIN (kd):

Herr talman! Kära åhörare, även ni på läktaren!

EU:s utsläppshandel är världens första större handelssystem för just växthusgaser. Handelssystemen inleddes i januari 2005 och omfattar enligt Naturvårdsverkets hemsida ca 12 000 anläggningar inom industri- och energiproduktion i EU.

Systemet är ett viktigt styrmedel för att nå unionens mål om 20 procent lägre utsläpp till 2020. Det är positivt nu att också flygsektorn är inkluderad i systemet och att man ser över att utveckla systemet så att fler gaser ska inkluderas.

I dagens betänkande behandlar vi Riksrevisionens styrelses redogörelse om utsläppsrätter.

Herr talman! Jag vill poängtera att det är glädjande att Sverige med mycket god marginal klarar både våra internationella antaganden och vårt nationella delmål på –4 procent till 2012. Detta leder nu till att Sverige får det här överskottet av utsläppsrätter som vi i dag diskuterar. Men i dagsläget finns inga principer om hur regering och riksdag ska hantera dessa.

Vi väntar oss att det i framtiden kommer att komma fler situationer likt denna inom ramen för handelssystemet men också troligtvis inom andra system. Det är nu därför viktigt att regeringen funderar över och presenterar en princip för hur detta ska hanteras. Det vore därför oklokt av mig här i dag att säga att hela överskottet ska annulleras innan alla fakta finns på bordet och innan regeringen har lagt fram sitt förslag.

Det är viktigt att vi också tar hänsyn till vad vårt agerande får för konsekvenser i vårt internationella miljö- och klimatarbete. Hur vi hanterar överskottet kommer att påverka Sveriges trovärdighet i de internationella sammanhangen, men framför allt är det att vi minskar utsläppen som ger trovärdighet.

Sverige har varit pådrivande inom EU-samarbetet för att få till stånd en europeisk handel av utsläppsrätter för att minska utsläppen av växthusgaser till en långsiktigt hållbar nivå. Detta blev tydligt under det svenska EU-ordförandeskapet. Vårt förtroende i dessa frågor ska vi vara rädda om, och det är vi också.

Det är självklart enligt Kristdemokraterna att Sverige ska nå det uppsatta delmålet som vi har antagit här i riksdagen. I dag vet vi inte det exakta värdet av överskottet, och det är väldigt svårt att beräkna. Vi vet inte heller hur systemet kommer att se ut framöver om det blir en ny åtagandeperiod efter 2012. Därför är inte Kristdemokraterna beredda att här i dag föregå detta och säga att allt ska annulleras.

För Alliansen är det viktigt att rätten att disponera överskottet av utsläppsrätter ska underställas riksdagen för beslut. Det är det vi beslutar om i dag. Det finns starka miljöpolitiska skäl för detta, och det ligger i riksdagens intresse att löpande följa resultatet av miljöpolitiken och därmed de åtgärder som vidtas för att nå de av riksdagen beslutade miljökvalitetsmålen.

Utifrån detta förutsätter Alliansen att regeringen återkommer till riksdagen med uppgifter om det svenska överskottet av utsläppsrätter inklusive uppskattat värde av dessa. Utöver detta bör också bedömningar och förslag i frågan presenteras för riksdagen. Vi anser alltså att regeringen bör underställa riksdagen frågan om hur det samlade överskottet av utsläppsrätter ska hanteras.

Därmed, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

7 § Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget

Föredrogs
skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU38
Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget (redog.
2009/10:RRS15).

Anf. 65 HANS OLSSON (s):

Herr talman! Vi ska nu debattera och diskutera Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget. Låt mig först säga att som riksdagsledamot har jag läst väldigt mycket handlingar och väldigt mycket papper, men jag måste säga att den här rapporten faktiskt var oerhört lättläst. Jag vill verkligen berömma dem som har skrivit den, för den var oerhört stimulerande och lätt att läsa och förstå.

Det vi vänder oss mot är betänkandet som kommit ut av det från den borgerliga majoriteten där man skriver att eftersom jobbskatteavdraget väl inte har varit världens största succé – arbetslösheten har ju ökat i stället för att minska och så vidare – har man kommit på den geniala idén att vi måste öka informationen om jobbskatteavdragets förträfflighet. Den borgerliga utskottsmajoriteten skriver att man ska se till att bland annat Arbetsförmedlingen ökar sin information till dem som kommer och söker arbete.

Därför tänkte jag att jag får ta reda på om det kommer att bli så mycket bättre vad gäller sysselsättning och arbetslöshet när Arbetsförmedlingen nu får det vassa redskapet. Jag har åkt runt till Arbetsförmedlingen på olika platser och kollat lite grann. Bland annat har jag tittat på Arbetsförmedlingen i min hemkommun Borås. Där finns ungefär 1 500 arbetslösa ungdomar, och det bör därför vara intressant att hitta ett sätt att hjälpa dem tillbaka till arbete. Det är svårt med siffror, men om man räknar om de 1 500 arbetslösa ungdomarna i Borås till skolklasser blir det ca 60 skolklasser – exempelvis förstaklassare med stora drömmar – som blir arbetslösa. 1 500 är alltså en ganska stor siffra.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Sveriges hantering
av utsläppsrätter*

*Riksrevisionens
granskning av
jobbskatteavdraget*

De 1 500 ungdomarna, eller 60 skolklasserna, är inte bara en siffra; de är också människor. Jag kan tänka mig att om man är ung och arbetslös är det inte lätt att gå vidare i livet. Man får till exempel ingen lägenhet. Jag minns när jag själv fick min första lägenhet. Plötsligt förändrades livet. Jag ska inte gå in på några detaljer, men jag kan säga att det var mycket roligare att ha en egen lägenhet än att bo hemma hos mamma och pappa. Så är det för dessa ungdomar också. Frågan är alltså mycket viktig.

Jag såg därför fram emot ett samtal med Arbetsförmedlingen för att få höra vad det är för verktyg de behöver. De pratade mycket om utbildning, om att hjälpa ungdomarna genom att stärka deras självförtroende, om praktikplatser, om skademinimering; ungdomarna hade gjort fel val i skolan eftersom de måste välja väldigt tidigt, hade hamnat fel och får nu inget jobb. Ingen nämnde vid något enda tillfälle jobbskatteavdraget.

Jag lät dem prata, och när de sagt sitt om vad de behövde för redskap berättade jag den glada nyheten för dem, nämligen att de från och med nu även kunde informera ungdomarna om att det finns ett jobbskatteavdrag, som naturligtvis gör att ungdomarna med glädje kastar sig över jobben. Jag ska inte referera vad de sade, men jag kan i alla fall säga att det helt enkelt kändes malplacerat att nämna jobbskatteavdragets förträfflighet för att få de 1 500 ungdomarna ut i jobb.

Herr talman! Jobbskatteavdraget bygger på den teoretiska modellen att det just nu i Sverige sitter ca 70 000 människor och bara väntar på att det ska bli tillräckligt lönsamt att ta ett jobb. De sitter och väntar och lever på något som jag inte riktigt vet vad det är. När skatten sedan sänkts tillräckligt bestämmer de sig för att det är lönsamt att jobba. Då sticker de ut och tar ett jobb, för det finns ju hur många jobb som helst – även för de 1 500 ungdomarna i Borås – att välja på. Jobberbjudandena står säkert som spön i backen bara de får veta att jobbskatteavdraget finns. Jag tycker att det nästan känns lite genant att säga så till de 1 500 ungdomarna i Borås.

Herr talman! På s. 41 i Riksrevisionens rapport står det, beträffande de 70 miljarderna eller 70 000 miljonerna per år som man nu vräker ut i jobbskatteavdraget, det som ska få oss att plötsligt vilja jobba, att man inte kan se om det har någon effekt förrän om fem till tio år. Då först kan man se effekten av jobbskatteavdraget.

Det är klart att man alltid kan säga att det på sikt kommer att ge guld och gröna skogar, men jag har själv erfarenhet av att det inte fungerar i verkligheten när man resonerar så. För många år sedan var jag nämligen på något ställe där man kunde väga sig och i förhållande till vikten se hur lång man skulle bli. På sikt skulle jag bli 2,20 och tänkte att då kan jag ju spela basket. Det har dock ännu inte skett, utan jag väntar fortfarande.

Mitt råd till mina borgerliga vänner är därför: Var försiktiga med sådant som ni inte kan mäta i nutid. Om det visar sig, vilket allt fler forskare säger, att jobbskatteavdraget inte fungerar har ni varje år under kanske tio års tid skickat i väg 70 miljarder kronor på någonting som inte fungerar. Det är nästan lika mycket som budgeten ni då har skickat i väg – innan vi vet om det fungerar eller inte. Jag ska inte recensera era nätter, men ligger ni inte sömnlösa ibland och funderar: Tänk om vi hade fel och det visar sig om tio år? Det kan inte kännas speciellt trevligt.

Herr talman! Tiden går fort när man har trevligt. Jag vill avsluta med att yrka bifall till vår gemensamma reservation.

Anf. 66 MARIE ENGSTRÖM (v):

Herr talman! Jag vet inte vilken gång i ordningen vi debatterar jobbskatteavdraget, som alltså är ämnet för dagens debatt.

Det finns några frågor som behöver få svar i den här debatten. Vem har tjänat på reformen? Hur många jobb har reformen gett? Är det nödvändigt att informera särskilt om just denna reform? Det är kärnan i dagens debatt.

Vem har tjänat på reformen? Förra veckan var Anders Borg ute och talade om att kvinnorna gynnas i alliansregeringens budgetar. Jag har tittat lite grann på den jämställdhetsbilaga som alltid bifogas budgeten. Där görs en ganska bra analys av kvinnors situation. Kvinnor jobbar mer med obetalt hemarbete. Fler kvinnor än män är deltidsarbetslösa. Kvinnor är väldigt beroende av utformningen av socialförsäkringssystemen. Javisst, den analysen ställer jag upp på.

I jämställdhetsbilagan tillstår man att den direkta effekten av politiken är något bättre för män än för kvinnor, men – här kommer det – på sikt jämnas detta ut. Man menar att det på sikt blir mer fördelaktigt för kvinnor i och med att effekterna av jobbskatteavdraget slår igenom. Precis som Hans Olsson tycker jag att det är en ganska häpnadsväckande analys som där görs, men vi får väl höra kommentarerna från majoriteten senare i debatten.

Nästa fråga är hur många jobb jobbskatteavdraget skapar. Här rör man sig med siffror som tyder på 70 000–80 000 jobb. Detta sägs i betänkandetexten, och det är också den utgångspunkt som Riksrevisionen haft när den kompletterat SCB:s arbetskraftsundersökningar i den rapport vi nu debatterar. Kärnan i den rapporten tycker jag är, och det sägs också klart och tydligt, att detta förutsätter att alla medborgare har total information om jobbskatteavdraget. I annat fall uppnår man naturligtvis inte dessa siffror.

Tabell 7 är väldigt intressant, om man nu ska hänvisa till rapporten. Den visar allmänhetens kännedom om jobbskatteavdraget. De som verkligen skulle påverkas av reformen är arbetslösa och unga. Drygt 25 procent av de arbetslösa känner till den. Bland unga människor är det ca 16 procent. Detta talar sitt tydliga språk. Det var under den förutsättningen.

När man frågar folk hur detta påverkar deras arbetsutbud säger knappt 2 procent att de vill arbeta mer till följd av jobbskatteavdraget, medan hela 97 procent säger att de inte bryr sig, att det inte påverkar deras beteende eller arbetsutbud. Det är också väldigt intressanta siffror.

Herr talman! Jag tänkte också säga några ord om informationen om jobbskatteavdraget. Skatteverket har självfallet ett generellt uppdrag att informera om alla skatter och allt som har med skatter, avdrag och så vidare att göra. Väldigt noggrant har ni i majoriteten skrivit i budgetpropositionen från i höstas vad som är målet med Skatteverkets verksamhet. Information är en del. Det handlar om löpande ärendehantering och naturligtvis om kontroll. Det handlar också om att bekämpa brottslighet. Det är naturligtvis väldigt viktiga saker som man har att göra.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Riksrevisionens
granskning av
jobbskatteavdraget*

Man måste också kunna ställa sig frågan: Går det att informera fler människor till arbete? Kan ökade informationsinsatser få fler människor i arbete? Ja, kanske på marginalen. Det kan inte jag svara på.

Jag läser i betänkandet att ni tycker att det är väldigt positivt med förslagen till ökade informationsinsatser. Då menar ni att det inte bara handlar om att just Skatteverket ska öka informationsinsatserna om jobbskatteavdraget. Det är det ni skriver – inte generell information, utan om just jobbskatteavdraget. Ni pratar även om andra myndigheter, till exempel Arbetsförmedlingen eller andra myndigheter som har till uppgift att informera om stöd och bidrag och så vidare i samhället. De ska också informera om jobbskatteavdragets förträfflighet.

Herr talman! Jag tänkte avsluta med att läsa några rader ur en interpellation som en moderat skrev för ett antal år sedan. Bakgrunden är att Skatteverket, som då hette Skattemyndigheten, hade en informationskampanj, i första hand riktad till unga människor, för att förhindra svartarbete. Det var väldigt mycket diskussion om det då, och det handlade mycket om attitydfrågor.

Det står så här: Opinionsbildning i fria länder handlar om att medborgare, medier och partier talar om för stat och myndigheter vad vi anser, och de har att rätta sig därefter. I diktaturer är det tvärtom stat och myndigheter som talar om för medier, partier och medborgare vad de får tycka och tänka. Myndigheter ska därför inte ägna sig åt opinionsbildning. Ändå är det precis vad Riksskatteverket ägnar sig åt för närvarande. Målgruppen för en kampanj till en kostnad av 10 miljoner kronor är dessutom ungdomar mellan 16 och 20 år, alltså de flesta av landets förstagångsväljare. Ursäkten för kampanjen sägs vara att motverka svartjobb. De enkätsvar där en fjärdedel av landets ungdomar tycker att svartjobb är okej räcker dock svårligen för att motivera ett så avgörande brott mot den fria opinionsbildningen som en myndighetskampanj till ungdomar ett valår.

Det var bara för att illustrera vilka känslor den typen av debatt väckte för ett antal år sedan här i riksdagen.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservationen i betänkandet.

Anf. 67 HELENA LEANDER (mp):

Herr talman! Att beräkna jobbskatteavdragets effekter på sysselsättningen är inte det lättaste. Vi skulle förstås kunna göra det lätt för oss och titta på hur många som jobbar nu och hur många som jobbade när regeringen tillträdde, men det är inte särskilt seriöst. Vi vet alla att vi har haft en finanskris som vi inte ska lasta regeringen för, även om vi kan lasta regeringen för hur den hanterat den. Varken regeringen eller Riksrevisionen försöker heller studera jobbskatteavdragets effekter empiriskt, utan man nöjer sig med teoretiska simuleringar. Om människor beter sig som i de här modellerna kan jobbskatteavdraget på sikt skapa en hel del jobb, kommer man fram till.

Trots svårigheterna med att studera jobbskatteavdragets effekter empiriskt finns det ändå en del som försökt. Magnus Henrekson, en nationalekonom som har försökt studera detta, har ägnat de senaste två numren av den ärevördiga tidskriften Ekonomisk Debatt till att nagelfara regeringens jobbpolitik. Han har varit snäll mot regeringen och bara tittat på sysselsättningen fram till dess att finanskrisen slog till, när det fortfa-

rande var en stark konjunktur och sysselsättningen ökade. Då såg man att ökningen skedde framför allt i två grupper, de allra yngsta och de allra äldsta. Det är en slutsats som också stöds av Riksrevisionens granskning.

Henreksons slutsats är att det framför allt rör sig om extraknäckande gymnasister och studenter samt pensionärer. Det är förstås väldigt roligt för dem; det är inte så att jag missunnar dem deras extraknäck. Men om målet är att minska utanförskapet har man ändå inte nått hela vägen fram. Inte ens med regeringens egenhändiga definition av utanförskap utgörs det stora utanförskapet av gymnasister som inte har ett extrajobb. Det stora utanförskapet gäller människor som är friska och arbetsföra men som inte har vare sig studier eller arbete att gå till. Om politiken inte kan bidra till att hjälpa dem att känna stoltheten i att kunna försörja sig själva och vara behövda på ett arbete är det ett misslyckande.

Magnus Henrekson menar att en av orsakerna till misslyckandet är att man har hämtat inspirationen till jobbskatteavdraget från länder som inte är jämförbara, framför allt USA, som stått som modell. Men där ser situationen annorlunda ut på avgörande punkter. Framför allt fokuserar han på skillnader i lönebildningen, där Sverige har jämförelsevis höga minimilöner. Det innebär att även om jobbskatteavdraget skulle sänka den reservationslön som människor lägst är beredda att jobba för får det inte samma genomslag på lönebildningen och på sysselsättningen.

En annan viktig skillnad, som i och för sig Henrekson inte tar upp, handlar om den svenska barnomsorgen. Den amerikanska motsvarigheten till jobbskatteavdraget, EITC, har framför allt ökat arbetsutbudet hos ensamstående mödrar som behöver en ganska kraftig inkomstökning om de börjar jobba för att kompensera för de ökade barnomsorgskostnaderna. Men i Sverige, med välutbyggd och subventionerad barnomsorg, kan vi inte vänta oss lika starka effekter.

De här aspekterna är ingenting som direkt kommer fram i Riksrevisionens granskning, och det var kanske inte deras jobb heller. Jag tycker ändå att det är viktigt att bära dem med sig.

Någonting som däremot framkommer väldigt tydligt i granskningen är att om man vill påverka folks beteende måste de känna till de regler som ska påverka beteendet. Det är ganska självklart egentligen. Finanspolitiska rådet kritiserade redan 2008 jobbskatteavdragets konstruktion; det var så krångligt att det var svårt för folk att förutse hur deras inkomster skulle förändras om de började jobba eller ökade sin arbetstid.

I Riksrevisionens granskning framgår också att många människor över huvud taget inte känner till jobbskatteavdraget och än mindre hur det är konstruerat. Särskilt låg är kännedomen hos de grupper som man vill nå, alltså de människor som har en svag ställning på arbetsmarknaden. Det innebär att om vi nu i debatten får höra siffror på hur många jobb som jobbskatteavdraget har skapat ska vi vara väldigt försiktiga. De siffrorna handlar om en potential, hur många jobb som skulle kunna skapas på sikt givet antaganden om perfekt information, som vi faktiskt inte har i dag.

Det här kanske är lite stressande för regeringen. Men jag tycker ändå att utskottsmajoritetens slutsats är lite förhastad. Det är självklart att Skatteverket ska informera sakligt om de skatter vi har i landet. Den uppgiften har de redan. Men majoriteten vill gå längre än så. Det är klart att man undrar vad det innebär om man inte bara ska informera sakligt

Prot. 2009/10:103
14 april

*Riksrevisionens
granskning av
jobbskatteavdraget*

om de skatteregler vi har. Ska man börja driva kampanjer för jobbskatteavdragets förträfflighet? Är det verkligen Skatteverkets jobb? Det kan man fråga sig.

Det blir också lite löjligt när man vill att riksdagen ska tala om för varenda arbetsförmedlare precis vad de ska säga till sina klienter i varje enskild situation oavsett vad just den personen behöver. Jag tror att arbetsförmedlarna ibland kanske vet bättre än riksdagen vad som behövs för att motivera ungdomar att få jobb och hjälpa dem att hitta det jobbet.

Det vore klädsamt om borgerligheten själv tog lite ansvar för sin politik. Om man inte har lyckats att konstruera ett jobbskatteavdrag på ett sätt som människor begriper och inte lyckats att göra det känt i de grupper man vill nå är det ett ansvar som man inte kan skylla ifrån sig på vare sig Skatteverket, Arbetsförmedlingen eller någon annan. Det ansvaret får man ta själv.

Herr talman! Jag yrkar därför bifall till den gemensamma reservationen.

Anf. 68 ULF BERG (m):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till utskottets förslag i skatteutskottets betänkande 38 gällande Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget.

Innan jag går in på det jag ska tala om vill jag säga att Hans Olsson på ett väldigt bra sätt beskriver att man är helt utan politik. Han säger att han ställer sig på vågen och konstaterar att det är för mycket siffror, och han tänker försöka bli längre så att han kan spela basket.

Moderat politik är vad jag gjorde i morse. Jag har också stått på vågen och gjort samma erfarenhet. Men jag gick runt Riddarholmsfjärden. Det är handling som måste till. Det är precis klockrent vad skillnaden mellan jobbskatteavdraget och er politik är. Tack, Hans, för att du har fått in i varje fall mig på rätt spår i politiken och växa lite! Jag förstår också att du tror att jag fortfarande växer. Men så är det inte på längden.

Vi ska nu försöka att gå åter till ordningen. Jag måste medge att jag är något förundrad över vänsterkartellens samlade angrepp mot Riksrevisionen och dess granskning av jobbskatteavdraget. Det är i och för sig ingen nyhet att vänsterkartellen är emot skattesänkningar. Riksrevisionen tycker att regeringen på olika sätt ska göra jobbskatteavdraget mer känt för människor. Det är en uppfattning som inte överraskande inte delas av oppositionen.

Varför är det då så viktigt att göra jobbskatteavdraget mer känt? Jo, det är framför allt för att det är ett mycket effektivt verktyg för att skapa nya riktiga och varaktiga jobb. Alliansregeringen har tydligt visat att den politik som förs gör skillnad.

Trots den värsta lågkonjunkturen i mannaminne har antalet förtidspensionärer minskat från 550 000 år 2006 till nuvarande 490 000. Det är en minskning med 60 000 personer. Antalet sjukskrivna har minskat från 220 000 till drygt 100 000. Det är således mer än en halvering på några år.

Tar man detta i beaktande får trots allt dagens arbetslöshetssiffror betraktas som acceptabla med hänsyn till den djupa globala kris som skapade denna lågkonjunktur. Mycket pekar i dag på att arbetslöshetssiffran inte blir tvåsiffrig i procent även om vi fortfarande är i ett känsligt läge i

den globala konjunkturen. Det är dock viktigt att med kraft fortsätta att arbeta med att ytterligare minska arbetslösheten även om dagens siffror är bättre än tidigare prognoser.

Herr talman! Jag undrar om vänsterkartellen verkligen är så cynisk att den till varje pris vill förhindra en positiv utveckling för enskilda människor, allt för att ta över regeringsmakten. Frågan måste ställas eftersom alliansregeringens jobbskatteavdrag har ett brett stöd utanför politiken därför att åtgärden är ett mycket effektivt sätt att skapa nya varaktiga jobb.

Låt oss titta på rapporten från Riksrevisionen. Vad säger denna rapport som är så illa omtyckt av vänsterkartellen att den inte vill göra den känd? Jo, rapporten säger att jobbskatteavdraget har skapat närmare 90 000 nya jobb. Det är nästan lika många som det minskade antalet sjukskrivna.

Höjda skatter är skadliga inom alla områden. Det utnyttjar förvisso vi politiker i många fall därför att vi vill att skatterna ska ha ett preventivt syfte. Vi vet att högre skatter på exempelvis cigaretter gör att vi får färre rökare. Andra punktskatter är höga och höjs för att det ska leda till att vi snabbare kan växla från miljöfarliga till mer miljövänliga alternativ.

Vi vet att det är en balansgång som måste ske för att skattesystemet ska fungera som det är tänkt. För höga punktskatter på exempelvis cigaretter leder till ökad smuggling. Detsamma gäller om skatterna är så höga att människor inte tycker att det lönar sig att arbeta mer eller att arbeta över huvud taget. Det var den effekt vi hade 2006 med bra tillväxt men med marginellt fler jobb.

Det är inte konstigt alls om antalet svarta jobb blir fler när förtjänsten för båda parter ökar. Det är precis vad som sker om saker görs utan kvitto. Vi ser att både ROT och RUT är mycket effektiva reformer mot svartarbete. Många människor ser det nu som mer lönsamt att ta kvitto. Kunden får en garanti på jobbet som utförs, och de anställda får ta del av de trygghetssystem vi har som till exempel sjukförsäkring och pensionsförmåner.

Herr talman! Kan det vara så att Riksrevisionen, OECD och annan ekonomisk forskning har fel när det gäller sambandet mellan skattenivå och antalet jobb? Nej, det tror jag inte ett ögonblick på. Låt mig ta några exempel på vad jobbskatteavdraget gjort för mitt hemlän Dalarna.

Vansbro 58, Malung-Sälen 88. Vad då 58 och 88? Är det aktuellt snödjup eller vad? Nej, det ska faktiskt stå miljoner kronor efter dessa siffror. Det betyder av boende i Vansbro kommun har fått 58 miljoner kronor mer i sina plånböcker, och motsvarande siffra i Malung-Sälen är 88 miljoner kronor.

Jag kan fortsätta uppräkningsen av ytterligare 13 kommuner i Dalarna. Jag kan ta några exempel: Falun 510 miljoner och Borlänge 432 miljoner. Leksand, som tyvärr inte lyckades ta sig upp i elitserien i hockey, får i varje fall 121 miljoner kronor som plåster på sår. Jag var och såg matchen, vilket kanske fortfarande hörs på min röst. I min hemkommun har vi gjort Avestaborna 182 miljoner kronor rikare.

Så kan jag fortsätta uppräkningsen. Det gäller för Dalarnas alla 15 kommuner. Läger jag samman summan blir effekterna av alla fyra jobbskatteavdrag 2 338 miljoner. Vi har alltså sänkt skatten med 2 338 miljoner kronor för lärare, sjuksköterskor och metallarbetare i Dalarna, allt

genom att vi har infört jobbskatteavdraget. Siffrorna är framtagna av RUT, riksdagens utredningstjänst.

Det är också väldigt viktigt att göra klart att det är löntagarnas pengar. Vi har hört från talarstolen att man på något vis slösar med skattepengar. Men det är människors inkomster som vi beslutar om, alltså att en viss del ska gå till skatt.

Herr talman! Det är självklart så att 2 338 miljoner kronor i människors plånböcker skapar nya jobb. Gör man ett antagande skulle 5 845 personer få jobb i Dalarna om snittkostnaden per jobb skulle ligga på 400 000 kronor per person och år. Givetvis kan man inte räkna på det sättet. Men det visar tydligt hur skattesänkningar leder till bland annat ökad konsumtion som ger nya jobb i handeln och tjänstesektorn.

Räknar vi med att Dalarna har ungefär 3 procent av befolkningen och 3 procent av 88 000 nya arbeten betyder det att 2 640 arbetstillfällen skapats i Dalarna tack vare jobbskatteavdraget. Det är inte illa pinkat av en trähäst, även om dalahästen är vida känd.

För inte så länge sedan i en skatteutskottsdebatt här i kammaren påtalades från socialdemokratiskt håll att riksdagen inte styr Skatteverket. Nej, det är alldeles riktigt. Det gör regeringen bland annat via regleringsbrev.

Nu vill vänsterkartellen att regeringen inte ska lägga sig i hur man in-formerar om jobbskatteavdraget utan låta Skatteverket fixa detta själva, eller ännu hellre att så få människor som möjligt får klart för sig att de faktiskt varje år får så mycket som en extra månadslön kvar i plånboken efter skatt.

För mig är det solklart att det är viktigt att göra detta känt framför allt för att det har stora positiva effekter för vår välfärd. Med fler människor som jobbar ökar tillväxten för Sverige och för den enskilde. Därmed tryggas och växer även den gemensamma välfärden.

Vi har nyss fått våra deklarationsblanketter hem i brevlådan. Om man är lite av en detektiv kan man hitta jobbskatteavdraget om man läser på raden märkt Skattereduktion för arbetsinkomster. Det är väl lämpligt att människor tar fram sin deklarationsblankett och tittar på raden Skattereduktion för arbetsinkomster. Det är jobbskatteavdraget. Där kan ni på kronan när se vad just ni har fått i jobbskatteavdrag.

Jag måste nog tillstå att Skatteverkets tydlighet om jobbskatteavdraget är lika tydligt, eller rättare sagt otydligt, som vänsterkartellen är i sin politik. Nu ska vi alla få tydliga besked från vänsterkartellen efter vårpropositionen, så på den punkten kommer snart informationen att vara glasklar för oss alla. Men om inget görs angående informationen om jobbskatteavdraget kommer det med all sannolikhet att se lika otydligt ut om ett år – och otydligt är vad vänsterkartellen vill att det ska fortsätta att vara eftersom de är allt annat än förtjusta i sänkta skatter, i synnerhet om det sker genom jobbskatteavdrag.

Herr talman! Låt mig avslutningsvis ge min syn på revisionen. Jag är av uppfattningen att revisorer och valberedningar har bland de viktigaste uppgifterna inom föreningslivet även om man inte alltid får den känslan. Revisorerna har koll på att redovisningen fungerar. Om inte styrelsen fungerar ska valberedningen föreslå nyval. En dålig valberedning vågar inte göra det ställningstagandet, utan föreslår i regel omval.

Riksrevisionen kan beskrivas på samma sätt. Det är viktigt med en oberoende revision som granskar företagsverksamhet inom det verksamhetsområdet den är satt att granska. Jag tycker att Riksrevisionen har lagt fram en bra rapport. Det är viktigt att vi tar åt oss av de riktlinjer revisionen har lämnat. Givetvis har man sin fulla rätt att ha avvikande mening. Det är dock intressant att vänsterkartellen väljer jobbskattefrågan, som i de flesta fall ger låg- och medelinkomsttagarna en hel månadslön extra per år att leva av.

Herr talman! Jag hoppas att regeringen vidtar åtgärder enligt Riksrevisionens rapport. Jag tycker även att det finns all anledning att fortsätta denna diskussion om jobbskatteavdragets goda inverkan för att skapa nya och varaktiga jobb. Vi vet att vänsterkartellen vill något annat. Jag hoppas att väljarna i höst röstar för att behålla alliansregeringen och jobbskatteavdraget.

I detta anförande instämde Annicka Engblom (m).

Anf. 69 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det var ju trevligt med Ulf Bergs promenader. Men jag tror nog att vi får hålla igen lite. Folk kan ju få reda på att vi har roligt i riksdagen, och det är inte så bra. Därför passar jag.

Jag vet inte om Ulf Berg lyssnade så noga när jag höll mitt anförande. Men jag berättade då att jag har varit runt på arbetsförmedlingarna i Borås bland annat för att kolla ungdomsarbetslösheten. Jobbskatteavdraget går bland annat ut på att få dem som står längst från arbetsmarknaden att förändra sitt beteende. Det är det som är själva poängen. Ungdomar är då utpekade som en grupp som står långt från arbetsmarknaden. Information om jobbskatteavdraget ska alltså få dem att förändra sitt beteende.

Det kändes lite tokigt för mig när jag drog det här. Det var nog inte riktigt min grej. Jag nämner en siffra nu, och jag ställer ingen fråga. Det är inte så lätt att hålla reda på alla siffror.

Det finns 1 500 ungdomar i Borås som är arbetslösa. Deras ersättning finns i två olika varianter. Den lägsta ersättningen är ca 1 000 kronor i månaden. Den andra ersättningen är ungefär 2 900 kronor i månaden. Detta är vad man får när man är arbetslös och ungdom och inte med i någon a-kassa. 80 procent av de arbetslösa ungdomarna är inte med i a-kassan.

Vi har 55 000 i månaden som riksdagsledamöter. Min fråga till Ulf Berg är: Hur mycket mer behöver vår skatt sänkas för att de ungdomar som har 1 000 eller 2 900 kronor i månaden ska förändra sitt beteende så att de går ut och tar ett jobb? Det är ju det som är poängen med jobbskatteavdraget.

Anf. 70 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Det är klart att man kan blanda in riksdagsledamöters löner i det här. Jag tror nog att många av oss vill tillbaka hit utan jobbskatteavdrag. Det är nog inte där det stora bekymret sitter.

Man kan raljera och säga att ungdomar sitter hemma och bara väntar på att skatten ska sänkas så att de kan börja jobba. Jag tycker inte om det. Jag kan tala om för Hans Olsson att jag har nära anhöriga som definitivt inte sitter i soffan och väntar på ett jobbskatteavdrag hit eller dit. De vill

ha ett jobb. Det får man tydligen via sänkta skatter. Hur kan vi sälja fler Volvo om vi ska ta av folk mer pengar i skatt? Det är just ett helt sagolikt resonemang som Hans Olsson för här.

Det är intressant att läsa Riksrevisionens rapport, som är gjord av en opolitisk och oberoende riksrevision: Reformen har förutsättningar att vara särskilt effektiv för att öka arbetsutbudet för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. Ja, just det – det visar all forskning! Riksrevisionen, OECD och andra har visat att det här fungerar. Jag funderar på varför det är så svårt att ta till sig forskning på området. Ni vill ju absolut inte göra det.

Det är väl ändå så, Hans Olsson, att grunden till att ni är så irriterade över Riksrevisionens rapport är den sanning som står i er motion. Det står: Skattesänkningen har visat sig vara helt ineffektiv för att skapa jobb. Säg det här och nu, Hans Olsson! Vänsterkartellen vill ta bort jobbskatteavdrag 1, jobbskatteavdrag 2, jobbskatteavdrag 3 och jobbskatteavdrag 4. Säg det här och nu, så får vi klara ut det direkt!

Anf. 71 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Poängen enligt den teoretiska mikrosimuleringen av jobbskatteavdraget är enligt er, Ulf Berg, att man med hjälp av sänkta skatter ska förändra sitt beteende. Det betyder att de som nu inte har ett jobb ska få reda på att om man börjar jobba får man ett jobbskatteavdrag. Det ska löna sig att börja jobba nu. Det är detta som är den teoretiska modellen; sedan kan du säga vad du vill. Det är detta som är grejen bakom jobbskatteavdraget.

Jag ställer fortfarande min fråga. Tror du allvarligt talat verkligen att de 1 500 arbetslösa ungdomarna i Borås tar ett jobb på grund av detta? Jag håller med om att de tar vilket jobb som helst. Om man har 1 000 eller 2 900 kronor i månaden tar man naturligtvis vilket jobb som helst. Därför stämmer inte den teoretiska modellen. Det är självklart.

Det är vi som har fått skattesänkningar. Jag kan tala om för dig, Ulf Berg, att om man jämför 2006 års skattetabell med 2010 års skattetabell har du och jag nu 37 000 mindre i skatt varje år tack vare skattesänkningen. Hur kan de 37 000 mindre i skatt som du och jag fått stimulera ungdomar som har 1 000 eller 2 900 kronor i månaden?

Jag vet inte hur jag ska säga det här för att inte göra Berg ledsen. Jag kan ju inte säga att det är trams, men jag kan säga att jag inte är imponerad av argumenteringen.

Anf. 72 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag kan läsa högt ur rapporten från Riksrevisionen: Enligt Riksrevisionens simuleringar förväntas antalet arbetade timmar öka med ungefär 2,6 procent till följd av reformens fyra steg. Det är värt att notera att de positiva effekterna framför allt förväntas uppstå genom att fler personer väljer att delta i arbetskraften. Ungefär 88 000 personer förväntas gå från heltidsfrånvaro till åtminstone deltidsnärvaro.

Jag tror på rapporten, för den har stöd i annan ekonomisk forskning. All ekonomisk forskning visar att skatter i regel är av ondo. Jag har sagt det i mitt inledningsanförande också; detta utnyttjar vi naturligtvis. Vi får tacka finansministern bland annat för min övervikt. Jag var med och

höjde snusskatten, och jag slutade snusa. Det satte sig på lite andra stäl-
len, men det hade i alla fall den positiva effekten.

När det gäller din och min skattesänkning, Hans Olsson, är det intres-
sant att den som tjänar 27 000 kronor och lite drygt det har precis lika
stort jobbskatteavdrag som du och jag. Där går taket – runt 28 000.

Det finns också en annan summa med här, nämligen att vi har höjt
brytpunkten för statlig skatt. Sossarna har varit med och sett till att vi
bara ska ha en viss procent som har statlig skatt. Nu blir det fler i och
med att lönerna stiger. Vi har höjt brytpunkten till 32 040 kronor.

Det är de som har utbildat sig och kanske har fem sex års studieskul-
der som får behålla mer i plånboken. Det får du och jag gratis, men
värnskatten är kvar. Det kan jag ha synpunkter på. Det är därför du och
jag har fått mer. Det fina i kråksången är att vi med teknik har lagt detta
på låg- och medelinkomsttagare. Läs på!

Anf. 73 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Ulf Berg sade i sitt anförande att vi går till angrepp på
den oberoende Riksrevisionen. Nej, Ulf Berg, det gör vi inte. Däremot
angriper vi er för hur ni använder siffrorna i rapporten från Riksrevision-
en. Det är en helt annan sak som vi debatterar.

Jag försöker uppehålla mig vid någonting som jag tycker är väldigt
centralt i rapporten. Eftersom Ulf Berg läser innantill tänker jag också
göra det. På s. 53 står det: Ett centralt antagande inom forskningslittera-
turen kring skattereformer och deras effekter på arbetskraftsutbudet är att
individer har fullständig information om reformerna.

Det är en väldigt central del i den här rapporten. Jag menar att ni inte
har tagit till er detta. Ni har snubblat över den texten och gått på att det
står 70 000, 80 000 eller 90 000 nya jobb.

När jag googlade på jobbskatteavdraget och Moderaterna i går ham-
nade jag på en sida som var undertecknad av Ulf Berg. Där stod det om
Dalarna, precis som du själv refererade till. Du berättade förut att du har
frågat RUT hur stora skattesänkningar man har fått inom respektive
kommun. Men grejen med jobbskatteavdraget och det vi debatterar i dag
är ju hur många jobb det har gett. Du angav en siffra där. Har RUT räk-
nat fram den siffran? Har Ulf Berg varit ute och kontrollerat och frågat
på arbetsförmedlingarna och fått fram den siffran? Hur har siffran drygt
2 000 nya jobb i Dalarna kommit fram?

Anf. 74 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Om jag åker runt till arbetsförmedlingar och frågar lite
grann – vi har ju hört beskrivningar här tidigare – vill jag inte påstå att
det är evidensbaserad forskning. Jag tycker att det är bättre om andra som
är objektiva tittar på detta.

Utanförskapet och vad som har hänt är intressant. Jag är lite förvånad
över att man inte debatterar det mer. Nu ska det tydligen komma mer
genomarbetade siffror om utanförskapet. Jag har fått siffror från Rege-
ringskansliet där man jämför januari 2010 med januari 2006. Förändring-
en från januari 2006 till januari 2010 innebär att det är 9 916 färre i utan-
förskap. Det är ungefär lika många. Sedan kan vi diskutera andra måna-
der. Det kanske är 20 000–30 000 fler, men det har ju varit en global kris
som har inverkat otroligt negativt på de flesta länder. Sverige är inget

Prot. 2009/10:103
14 april

*Riksrevisionens
granskning av
jobbskatteavdraget*

undantag. Att i det läget kunna ha ett i stort sett oförändrat utanförskap ger oss en fantastisk möjlighet när konjunkturer och annat vänder.

All forskning visar att det är bättre om man kan flytta människor från förtidspension och närmare arbete. Helst ska man stå till arbetsmarknadens förfogande och vara arbetssökande, och naturligtvis ska man allra helst ha arbete. Men om man är utanför har man mycket lättare att få ett arbete om man finns på Arbetsförmedlingen än om man har sjuk- eller aktivitetsersättning eller, som vi sade tidigare, förtidspension. Det är 61 000 färre om man jämför januari i år med januari 2006. Det är otroligt positivt. Det är regeringens ekonomiska politik som har resulterat i dessa siffror.

Anf. 75 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det här resonemanget blev väldigt rörigt, Ulf Berg. Jag vet bara att det finns uppgifter om att utanförskapet inte har minskat under ert regeringsinnehav, utan det är snarare tvärtom så att utanförskapet har ökat såsom ni definierade utanförskapet i den förra valrörelsen.

Jag fick faktiskt ett svar från Ulf Berg. När jag frågade om alla de här nya jobben i Dalarna sade Ulf Berg att det inte var evidensbaserad forskning. Det var uppenbarligen ett antagande. Det är väl så det är med jobbskatteavdraget. Det är bättre att ni säger vad ni vill åstadkomma, det vill säga att ni vill sänka skatten mest för dem med höga inkomster, för det är ju precis det som jobbskatteavdraget har lett till. Men ni försöker att dölja det genom att prata om att det handlar om att skapa nya jobb. När jag frågar hur du får fram de här siffrorna säger du att det inte handlar om verkligheten och att det inte är evidensbaserat utan det är bara uppskattningar hela tiden.

Det är precis det som rapporten från Riksrevisionen också visar. Jag tycker att det är bra att den rapporten kommer hit. Jag tycker att det är bra att vi debatterar den. Det viktigaste är att man kan läsa en rapport på rätt sätt och dra de rätta slutsatserna. Ni läser inte hela rapporten. Ni läser den inte fullständigt. Jag tycker att ni hela tiden drar felaktiga slutsatser. Det är därför jag tycker att det resonemang som Ulf Berg för haltar väldigt mycket.

Hans Olssons fråga till Ulf Berg blev egentligen inte riktigt besvarad. Hur mycket ska våra skatter sänkas för att vi ska få fler ungdomar i arbete? Jag tycker att det var en väldigt bra fråga som egentligen inte besvarades i det förra replikskiftet.

Anf. 76 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Jag ska försöka att än en gång förklara vad jag sade. Jag sade att jag inte tycker att det är evidensbaserat om jag åker omkring på arbetsförmedlingar och lyssnar. Därför väljer jag att läsa källor från Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och SCB. Jag tror nämligen mer på dem än på mig själv och Hans Olsson. Vi ska vara ute och lyssna på verkligheten. Det är inte det jag diskuterar, men jag tycker att vi ska hålla oss till officiell statistik och inte till tyckande. Jag tycker faktiskt att det är precis det ni ägnar er åt. Jag försöker hålla mig till sådant som det finns stöd för.

Sedan vet jag också att siffrorna kan se olika ut beroende på vilken månad 2010 man jämför med. Februaris siffror kan se annorlunda ut, och det kan svänga en hel del. Jag är fullständigt medveten om det.

Det jag vänder mig speciellt emot är när Marie Engström beskyller oss för att bara tänka på de rika. Nu börjar jag kanske förstå varför vänsterkartellen inte tycker om jobbskatteavdraget. Ni har förmodligen över huvud taget inte förstått hur det fungerar. Det är låg- och medelinkomsttagarna som får detta tack vare jobbskatteavdraget. I praktiken betalar man mindre kommunal- och landstingsskatt. Varje krona av den minskade skatten får kommuner och landsting från staten. Tjänar man under 28 000 betalar man inte statlig skatt, och i dag handlar det om 32 040 kronor.

Skulle vi vilja gynna höginkomsttagarna skulle vi ta bort värnskatten. Den är kvar. Jag tycker att den ska bort eftersom den, som alla andra skatter, är skadlig. Det är viktigt att påpeka vad statsministern brukar säga, nämligen att varje krona som vi sänker skatten med har använts till något, och därför måste det här gå hand i hand. Om fler jobbar kan vi ha lägre skatter och ändå få en bättre välfärd.

Anf. 77 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Till att börja med vill jag tacka Ulf Berg för att han försöker vara lite konstruktiv, tar sitt ansvar och tipsar sina väljare om att gå hem och kolla i sina deklarationer. Här visar vi hur vi genom vår gärning här i riksdagens talarstol kan sprida information om jobbskatteavdraget.

Jag tycker att Ulf Berg fånar till det lite när han försöker låtsas att vi vill hemlighålla den här rapporten och hemlighålla jobbskatteavdraget, för det är tvärtom. Ju fler som känner till det, desto bättre.

Jag var hos PRO och pratade väldigt mycket jobbskatteavdrag. Jag upplevde inte att det var regeringen som vann på det. Det kan jag säga så här på rak arm.

Om man har 100 miljarder kronor och vill använda dem för att fler människor ska få jobb kan man göra på väldigt många olika sätt. Det vore väldigt märkligt om inte en enda kotte skulle få jobb om man införde ett jobbskatteavdrag.

Men det innebär inte nödvändigtvis att det är det bästa sättet. Man måste också kunna fundera på sådana saker som att i stället använda pengarna för att sänka skatten för småföretagen, investera i klimatsmart infrastruktur som rustar oss för framtiden eller satsa på utbildning som gör oss mer konkurrenskraftiga. Det finns många olika ändamål som kan bidra till att människor får jobb, och det är inte säkert att just det här är det bästa.

Även om man nu har funderat och kommit fram till att jobbskatteavdraget är det absolut bästa måste man också fundera på om det är smart att utforma det så som regeringen har gjort, där man får ett högre jobbskatteavdrag om man tjänar mycket jämfört med om man tjänar lite. Vi här i riksdagen får betydligt högre än de som är i en valsituation, för vilka det kanske inte lönar sig så mycket att jobba om de får en låg lön.

I USA, för att återgå till detta land som en förebild som jag pratade om i inledningsanförandet, har man ett jobbskatteavdrag som trappas av med högre inkomst så att det riktas framför allt till människor med låga inkomster. Då träffar man de människor för vilka det kan vara ett reellt

problem att det inte lönar sig att arbeta. Men här i Sverige har man gjort tvärtom. Varför?

Anf. 78 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Det är möjligt att man skulle kunna göra så, om man har skattenivåer som USA. De har väl ändå något lägre skattenivåer än vad vi har i Sverige. Det är ett enkelt svar på den frågan.

Man kan välja jobbskatteavdraget – jag hävdar bestämt att jag stöder forskningen – för att minska olika kilar som uppstår. Förr kunde en del människor förlora pengar på att ta ett jobb på grund av att man får utgifter när man börjar jobba. Det kunde vara så att man hade bättre ekonomi om man var hemma än om man tog ett jobb med relativt låg lön. Då är det ett systemfel. Om man går till ett jobb ska man naturligtvis få så mycket pengar att det är bättre att jobba än att leva på olika omställnings-system, exempelvis a-kassan. Det är naturligtvis otroligt viktigt att hela tiden fortsätta detta jobb.

Jag skulle vilja fråga Miljöpartiet om man ställer upp på det som står i motionen. Den reservation som ni står bakom innebär delvis bifall till Socialdemokraternas motion, och jag gör den tolkningen att ni ställer er bakom hela motionen i frågan. Kan ni tänka er att föra en skattesänk-ningspolitik som är helt ineffektiv för att skapa nya jobb?

Anf. 79 HELENA LEANDER (mp) replik:

Herr talman! Det korta svaret är att jag står bakom reservationen och ingenting annat. Det kan finnas formuleringar i motionen som är bra och sådana som jag personligen inte skulle ha skrivit, men det är det mindre intressanta. Givetvis vill vi ha en skattepolitik som är effektiv. Min bild är att det inte är effektivt att utforma jobbskatteavdraget så som ni har gjort.

Ulf Berg talar om att det inte ska vara så att man förlorar på att ta ett arbete. Det är självklart. Det är därför man i USA har ett jobbskatteavdrag för just dem som får väldigt låga inkomster när de arbetar. Men det är inget som helst skäl för att du och jag ska ha ett så högt jobbskatteavdrag, eller något jobbskatteavdrag över huvud taget. Det lönar sig alldeles utmärkt för oss att arbeta.

Sedan är det väl så, som Ulf Berg sade, att vi nog skulle stå här och knacka på dörren och vilja bli omvalda även om vi hade lägre lön. Så fick jag det sagt också.

Om man nu vill ha en effektiv skattesänkarpolitik – eller kanske rent av en effektiv skattepolitik; det kan finnas olika ingångar i det – tror jag att man borde försöka inrikta jobbskatteavdraget mer på dem som behöver det och mindre på dem som inte behöver det.

Slutligen vill jag säga, när Ulf Berg talade vackert om vikten av revisorer och valberedare i föreningslivet, att det är jättebra att vi har Riksrevisionen som gör en sådan här granskning. Man kanske skulle ha någon valberedning. Jag kan bara säga att om jag satt i valberedningen till rikets styrelse skulle jag inte föreslå omval.

Anf. 80 ULF BERG (m) replik:

Herr talman! Ja, det är just det vi diskuterar. En vacker dag får vi det svaret också.

Om man nu skulle utveckla detta med marginalsatser lite grann är det så att vi har en ganska rejäl marginalskatt på höga inkomster i och med både värnskatt och annat. Men det som blir extra intressant är om man tittar även på den andra sidan. Exempelvis vi som tjänar jättebra – det gör vi; det är ingen tvekan om det – får ingen del av pensionsinbetalningarna efter 34 000 i månaden. Allt annat är rak skatt. Vi vet att vi har tak i sjukförsäkringen och andra försäkringar. Vi betalar lika mycket hela tiden. Börjar man väga in även det har vi väldigt höga marginalsatser. Men de är dolda, för annars tror jag att protesterna skulle vara ännu högre än vad de är nu.

Det som är intressant – nu gör jag en egen tolkning – är att Miljöpartiet inte alls är intresserat av jobbskatteavdrag. Jag tycker att denna debatt har visat att vänsterkartellen är ganska enig om att jobbskatteavdraget ska avskaffas vid en förlust för alliansregeringen. Man kan nog sammanfatta allting i deras inställning med att skattesänkning har visat sig vara helt ineffektiv för att skapa nya jobb. Jag hävdar att all statistik visar motsatsen.

Jag tycker också att det är lite oförskämt mot den ensamstående mamman som jobbar på Ica eller Konsum, som nu har fått jobb tack vare RUT eller som jobbar inom vården hemma i kommunen, att hon måste gå hem och tala om att hon ska betala en hel månadslön till i skatt. Jag är inte så säker på att det är riktigt bra. Vi kan nog klara av det jag och du, Helena, men jag är tveksam om undersköterskan gör det.

Anf. 81 KARIN NILSSON (c):

Herr talman! Lyssnar man på debatten här fram och tillbaka kan man undra var de olika debattörerna egentligen står.

Marie Engström läste innantill ur Riksrevisionens rapport, som konstaterade att en skattereform inte får genomslag om man inte tydligt informerar om dess syfte och hur den fungerar. Ja, det är just det vi pratar om. Och i och med att det är det vi pratar om instämmer jag i Riksrevisionens konstaterande att denna information behövs.

Som ni hör av debatten har Riksrevisionen genom sin granskning av jobbskatteavdraget lyckats reta upp oppositionens företrädare rätt rejält.

Granskningen har haft till uppgift att belysa om jobbskatteformen är effektiv för sitt syfte att öka arbetsutbudet på lång sikt och då särskilt för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. Här har granskningen bekräftat att reformen har dessa förutsättningar. Riksrevisionen har också bedömt reformens beräkningsunderlag och ansett att det är transparent och av god kvalitet.

Herr talman! Det är naturligtvis inte lätt för vänsterkartellen att stillastående ta emot en rapport som bekräftar och gör tummen upp för Alliansens skattepolitik i en fråga som oppositionens politiker hela tiden har kritiserat. ”Surt sa räven” är kanske ett uttryck som kan användas i sammanhanget.

Enligt Riksrevisionens simulerade beräkningar förväntas antalet arbetade timmar öka med ungefär 2,6 procent till följd av jobbreformens fyra steg. Att inte allt skett omgående kan till stor del handla om att vi har befunnit oss i en besvärlig lågkonjunktur. Men här finns också förutsättningar för att saker och ting kan förändras. Man skriver i rapporten att man på sikt kan förvänta sig att åtgärden ska få 88 000 personer att gå

från heltidsfrånvaro till åtminstone deltidsnärvaro på arbetsmarknaden. Då handlar det givetvis om att jobben måste komma till i större omfattning. Och vi hoppas att mycket kommer att hända nu när vi ser en vändning för konjunkturen.

Reformen har förutsättningar att vara särskilt effektiv för att öka arbetsutbudet för grupper med svag ställning på arbetsmarknaden. För att reformen ska få maximalt genomslag är det viktigt att de individer som förväntas förändra sitt beteende förstår hur reformen är tänkt att fungera. Det är just exakt det som Marie Engström läste innantill.

Därför noterar Riksrevisionens styrelse att det behövs ökad information för att säkerställa att reformen får ett så stort genomslag som möjligt. Informationen bör särskilt riktas till de grupper som har den lägsta kännedomen om jobbskatteavdraget och den största potentialen för beteendeförändringar.

Herr talman! Eftersom oppositionen har gjort allt för att övertyga omgivningen om att jobbskattereformen bara gynnar de rika är de naturligtvis rädda för att folk med låga inkomster och medelinkomster ska upptäcka att deras argument är vilseledande.

För alla inkomstagare med låga löner upp till 24 000 i månaden ger jobbskatteavdraget en månadslön extra per år eller mer. Procentuellt, i förhållande till lönerna, är det i de lägre inkomstgrupperna som avdraget blir mest påtagligt. Har du till exempel en låg lön på 7 500 i månaden får du ett jobbskatteavdrag på över 700 kronor i månaden.

Herr talman! De rödgröna vänsterpartierna talar om jobbskatteavdraget som ett bidrag medan till exempel skatteavdraget för fackföreningsavgiften var ett avdrag. Jag betraktar lönen i första hand som löntagarens ersättning för genomfört arbete, och jag vill inte som Hans Olsson omyndigförklara löntagarna och tro att det alltid är staten som är bäst på att ta hand om löntagarnas löner och påstå att regeringen vräker ut 70 miljarder. Det är pengar man inte tar in, utan man anser att löntagarna är bättre på att förvalta och ha eget inflytande över dem.

Om löntagare får behålla mer av sin lön ser jag det alltså inte som ett bidrag, men den del som löntagaren delar med sig av i form av skatter bidrar till samhällsnyttan, och det kanske kan betraktas som bidrag som fördelas till andra verksamheter och andra som behöver del av pengarna.

Jag förvånas av att den här diskussionen har uppstått. Vi har i Sverige ett progressivt skattesystem som innebär att den som tjänar mycket betalar mer i skatt, och då inte bara mer räknat i kronor och ören utan också procentuellt mer utifrån en stigande skatteskala. Jobbskatteavdraget gör faktiskt denna skatteskala ännu brantare eftersom de med de lägsta inkomsterna får den procentuellt största sänkningen av skatten och får behålla mer av sin lön. När nu Riksrevisionen föreslog en informationsinsats särskilt riktad till denna grupp, vilket också bekräftats leder till fler arbetade timmar, säger oppositionen nej.

Vad vill man då uppnå med detta nej? Vill man inte bli avslöjad i sitt påstående att jobbskatteavdraget bara är till för de rika, eller finner man ett egenvärde i höga skatter, större arbetslöshet eller fler i bidragsberoende?

Herr talman! Jag ser gärna att det förmedlas information till dem som har mest nytta av den för att reformen ska få genomslag. Jag yrkar å det bestämdaste avslag på den här motionen.

Anf. 82 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag begärde replik när Karin Nilsson kommenterade det jag hade sagt i mitt inlägg. Hon sade att rapporten hade retat upp oppositionen. Nej, det är ingen rapport som har retat upp mig, utan det är en tolkning av rapporten. Det sade jag till Ulf Berg också. Det är tolkningen som har retat upp mig, inte rapporten i sig. Jag tycker att det är bra att den har lyfts fram, och det är bra att vi debatterar detta i kammaren. Jag tycker också att det är viktigt att detta kommer till protokollet. Det är bra att vi har en riksrevision som gör uppföljningar och kontroller. Sedan behöver vi inte vara överens om alla slutsatser, men det är en helt annan fråga.

Jag tycker att det är bra att Skatteverket har i uppdrag att ge information om skatter och sådant som har med skatter att göra. Det är deras uppdrag. Men såsom ni har tolkat detta ska man ha ett specialuppdrag just när det gäller jobbskatteavdraget, och det gäller inte bara Skatteverket utan även andra myndigheter. Då börjar det gränsa till något annat.

Om vi lever i den bästa av världar och säger att 100 procent av befolkningen, både de som arbetar och de som är arbetslösa, de som är unga och så vidare, känner till jobbskatteavdraget och vi under de omständigheterna får 70 000 eller 75 000 nya jobb, skulle ett jobb kosta ungefär 1 miljon, precis som Magnus Henriksen sade i veckan. Är inte det ett väldigt högt pris för att skapa jobb?

Anf. 83 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Det var ju bra att det inte var rapporten i sig som hade retat upp Marie Engström, men när det gäller tolkningen av rapporten kan jag inte se det på annat sätt än att om man rekommenderar en informationsinsats för att få effekt av hela jobbskatteavdragsreformen är det faktiskt dags att göra en sådan informationsinsats.

Sedan säger Marie Engström att det kostar pengar. Det beror på hur man betraktar dessa pengar. Som jag förstår det betraktar vänsterkartellen hela tiden dessa pengar som statens pengar i en skattepott som ska vara oföränderlig i all framtid eller helst plussas på med mer pengar som man kan hämta in från invånarna och löntagarna. Så betraktar inte jag detta.

Om folk kan få mer inflytande över sin lön och känna en stimulans att jobba genom att man får detta inflytande kan man inte bara tala om att det kostar pengar. När fler kommer i arbete bidrar de ju också till skattesystemet. Man plockar inte samma människor på ständig skatt, utan man tar ut skatt av fler människor som har kommit i arbete. På sikt är givetvis också tanken att detta ska bidra till välfärdssystemet och bidra med friska skatteintäkter från fler som har kommit i arbete.

Anf. 84 MARIE ENGSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Om man har uppfattningen att vi ska använda våra skattepengar på bästa sätt ger det en bättre utdelning att stoppa in pengarna i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, till exempel utbildning, eller att ge ökade statsbidrag till kommunsektorn för att direkt ge nya jobb. Det finns många håll att stoppa i och många åtgärder att ta till för att skapa mer sysselsättning, framför allt inom sektorer som vi vet är eftersatta och där

vi vill ha fler människor i arbete. Det finns mycket man kan göra även för att få småföretag att växa och anställa.

I mitt anförande tog jag upp Anders Borgs uttalande om att kvinnorna tjänar på regeringens budgetar. Delar Karin Nilsson den uppfattningen trots att vi har statistik som visar att det i första hand är höginkomsttagare och män som har fått den bästa ekonomiska utdelningen av regeringens skattepolitik och av den samlade ekonomiska politiken? Vad grundar hon det i så fall på?

Anf. 85 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Jag vänder mig mot att Marie Engström använder uttrycket att använda "våra skattemedel" på bästa sätt. Jag anser inte att den lön som löntagarna delar med sig av i form av skatt alltid ska betraktas som *våra* skattemedel som ska användas på bästa sätt. Det är hela tiden en balansgång mellan vad som är vårt och vad som är löntagarens egna pengar.

Många åtgärder för att stimulera till fler arbetstillfällen, till företagande och vilja att anställa och sådant görs parallellt med denna reform. Jag känner inte att denna reform på något sätt har trängt undan andra åtgärder för att stimulera till nyföretagande, nyskapande, nya arbetstillfällen och vilja att arbeta och anställa. Det vidtas massor med åtgärder både för att stimulera arbetsgivare och för att stimulera till arbete och arbetsdeltagande.

När det gäller kvinnorna vet jag inte om det skulle vara bättre om man tar bort RUT-avdraget, som är en del, eller om man fortsätter att förbjuda privata entreprenörer inom vården. Det har i den tidigare regeringens ramverk när det gäller skatter och lagar och regler funnits väldigt många saker som har stoppat kvinnors deltagande i företagande och möjligheten att utveckla sina kreativa förmågor. Det finns massor med nya friska infallsvinklar i alliansregeringens förslag som kommer att göra skillnad för kvinnors löner och deras deltagande på arbetsmarknaden.

Anf. 86 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Karin Nilsson! Låt oss tänka oss att det här så kallade jobbskatteavdraget inte fungerar. Man tänker att lösningen på allting är sänkta skatter, och med sänkta skatter kommer jobben. Det är hela tiden lösningen. Men så småningom visar det sig kanske att vi har det här jobbskatteavdraget och att det inte funkar.

Jag förväntar mig inte att Karin Nilsson eller någon annan ska säga: Förlåt, snälla socialdemokrater, miljöpartister och vänsterpartister! Vi har haft fel hela tiden. Men ni måste nog skruva ned tonläget, för det här kommer inte att fungera. Fler och fler av forskarna säger också det.

Vi kollade det här med skatterna hemma. En mig närstående person tjänar ungefär 22 000 kronor i månaden. Jag tjänar ungefär 55 000 i månaden. Vi kollade då hur skatterna var 2006 och hur skatterna är nu, 2010.

Den mig närstående personen betalar nu 17 000 mindre i skatt än hon gjorde 2006. Hon är inte speciellt mycket lyckligare. För hennes del tror jag inte att det är skatten som är lyckan. Jag gick också in och tittade på hur mycket mindre jag betalar i skatt. Jag betalar 37 000 mindre i skatt. Jag som tjänar mycket mer betalar alltså 20 000 mindre i skatt.

Hur ska det stimulera de arbetslösa ungdomarna i Borås, som lever på 1 000 kronor och 2 900 kronor i månaden, så att de går ut och tar ett jobb, som jobbskatteavdraget syftar till?

Anf. 87 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Det vore väldigt intressant om samme Hans Olsson kunde göra en beräkning av hur mycket den honom närstående personen betalar i skatt och av hur mycket Hans Olsson själv betalar i skatt.

Det finns en progressivitet i skatteskalan som gör att de som tjänar mest betalar mest, också procentuellt, inte bara i kronor och ören. Och som det här systemet är uppbyggt ger det mest tillbaka procentuellt för dem som tjänar minst. De här systemen möter varandra.

Att Hans Olsson har fått en lägre skatt beror i det här sammanhanget inte bara på jobbskatteavdraget, utan brytningspunkten finns också med i det hela. Vi har nämligen väldigt många medelinkomsttagare som har drabbats av statlig skatt, eftersom nivån har legat kvar år efter år. Sjuk-sköterskor, poliser och lärare – jag kan inte betrakta dem som högin-komsttagare, och det tror jag inte heller att Hans Olsson kan göra – har kommit in i det skedet att de har fått betala statlig skatt.

Ligger den ribban hela tiden kvar och lönerna klättrar uppåt omfattas snart hela svenska folket av statlig skatt, och det var kanske inte tanken med den progressivitet som den statliga skatten är till för att skapa i systemet.

Varför inte hellre plocka fram vad den ena respektive den andra betalar i skatt i dag? Hur mycket plockar vi av löntagarna i skatter?

Anf. 88 HANS OLSSON (s) replik:

Herr talman! Det är kanske så krångligt för gemene man med jobbskatteavdraget att man måste sätta in informationsåtgärder. Men nu ska gemene man också hålla reda på den här skattesänkningen. Den ena har fått 37 000 i skattesänkning. Den andra har bara fått 17 000. Men de 20 000 extra i skattesänkning som den ena har fått ska egentligen inte räknas in i skattesänkningen, för det ska inte förändra någons beteende eller något sådant.

Det är skattesänkning som skattesänkning. Jag tycker att det är fruktansvärt orättvist att man sänker skatten så mycket för oss som tjänar så bra för att man ska få ungdomar i Borås som har 1 000 kronor och 2 900 kronor i månaden att gå ut och ta ett jobb. Det är det som jobbskatteavdraget handlar om, att få dem att förändra sitt beteende.

Sedan är det här inte någon speciellt imponerande argumentering eller något speciellt nytt. Nu kan inte Karin Nilsson lastas för det, men av en händelse råkar jag ha väldigt många valaffischer som har figurerat genom åren. Det är många gånger Moderaternas. Hela tiden, från 1921 ända fram till nu, har lösningen på allting för borgerligheten varit att man ska sänka skatterna. Sänker vi inte skatterna går jobben förlorade.

Så har det ju inte varit. Ända sedan de första affischerna från 1921, som vi har här, om att man ska sänka skatterna för att jobben annars går åt pipan har jobben blivit fler. Sverige har blivit bättre, bland annat tack vare en socialdemokratisk regering som har sett till att folk har betalat efter bärkraft.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Riksrevisionens
granskning av
jobbskatteavdraget*

Anf. 89 KARIN NILSSON (c) replik:

Herr talman! Jag kan nog hålla med om att det kan vara krångligt att förklara skatter. Vi har skatter inbakade i väldigt många olika delar i systemet. Vi har skatter som ligger på företagarna, som också har med lönen att göra. Vi har löneskatten, och vi har nu ett avdrag på skatten.

Bakom den statliga skatten finns det inte exakt samma argument när det gäller att stimulera till arbete. Den stimulerar snarare till studier.

Vi har många med högre studier bakom sig och som har stora studienskulder. De var i det skiktet där man började drabbas av den statliga skatten. De har, för att uppnå den lön de har, fått en hel del skulder att ta hand om. Det finns skäl att de också får ett utrymme att klara av dem.

Nu kan jag inte säga att Hans Olsson eller jag har de här stora studienskulder. Vi har den här lönen ändå, just för att vi har hamnat i riksdagen. Men det finns väldigt många i den här gruppen som har studieskulder.

Vi har kvar den statliga skatten i vår skattetabell.

Jag kan inte hålla med om att det handlar om att sänka skatten i alla sammanhang för att uppnå en större välfärd. Det är ingenting som vi har hållit på att argumentera för i alla tider. Men att sänka skatten för dem som har de lägsta lönerna och att förbättra villkoren för dem som har det sämst ställt i samhället är en fråga som vi har drivit i alla tider och tänker fortsätta att driva. Jag tycker att jobbskatteavdraget är ett led i att sänka skatten för dem med de sämsta och lägsta lönerna.

Anf. 90 AGNETA BERLINER (fp):

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande SkU38 och avslag på reservationen.

Jag måste börja med att vända mig mot att Hans Olsson gång på gång tar upp att jobbskatteavdraget är det enda som är gjort från Alliansen när det gäller jobb och tillväxt.

Jobbskatteavdraget är en jätteviktig del av Alliansens politik. Men jag vet inte riktigt var Hans Olsson har varit de senaste åren, för vi har gjort gigantiska satsningar på till exempel infrastruktur. Vi har satsat på utbildningsväsendet, inte bara pengar. Det har vi gjort när det gäller läraryft. Men vi håller också på att reformera hela gymnasieskolan. Vi har infört lärlingsutbildningar, till exempel.

När det gäller företagen har vi sänkt arbetsgivaravgifter och sänkt bologsskatten. Vi har också satsat miljarder på att hjälpa kommuner och landsting i de här tuffa ekonomiska tiderna.

Just i dag diskuterar vi granskningen av jobbskatteavdraget. Men om man för in andra element i debatten måste man liksom hyfsa den lite grann, tycker jag.

Hans Olsson talade mycket om ungdomsarbetslösheten. Det är ett område som ligger mig väldigt varmt om hjärtat. Jag tycker att det är bekymmersamt. Det har det varit i flera decennier. Så länge har Sverige tyvärr legat i topp där.

Jag skulle vilja hälsa Hans välkommen till Västerås, min hemstad, för där har vi en väldigt bra modell. Där jobbar Arbetsförmedlingen, staden, Mälardalens högskola och ett antal arbetsgivare tillsammans just för att väldigt konkret och handfast hjälpa ungdomar att komma in i arbetslivet.

Men nu debatterar vi Riksrevisionens granskning av Alliansens jobbskatteavdrag. Det som flera stycken har nämnt i debatten tycker jag är värt att poängtera. Det är att Riksrevisionen är en viktig del av vår kontrollmakt. De tre riksrevisorer som finns där bestämmer själva vad som ska granskas och hur granskningen går till, också vilka slutsatser som de vill dra av granskningarna. Deras oberoende ställning är som vi vet skyddad i grundlagen.

Jag uppfattar det så efter ett tag, och jag hoppas att det är så, att alla i skatteutskottet har ett gott förtroende för Riksrevisionen. Jag uppfattade mot slutet att det var så i alla fall. Jag vill poängtera att det har jag, Folkpartiet och Alliansen. Det är en viktig utgångspunkt när vi diskuterar den granskning som de har gjort.

De har kommit fram till att jobbskatteavdraget har en potential på lång sikt att öka arbetsutbudet. De ser också att det har förutsättningar att vara särskilt effektivt för att öka arbetsutbudet för de grupper som har en svag ställning på arbetsmarknaden.

Vi vet – det har varit uppe vid flera tillfällen i debatten – att det inte bara är Riksrevisionen som de senaste åren har uttalat sig positivt om jobbskatteavdraget. Jag vill ta upp några stycken.

Finanspolitiska rådet har lyft fram att det finns forskningsstöd för att jobbskatteavdraget ökar sysselsättningen på sikt. Någon gång i februari eller mars i år sade man: Att sysselsättningen minskat i lågkonjunktur säger inget om jobbskatteavdragets effektivitet.

Det tycker jag är viktigt att ha med sig. Det är lätt för oppositionen att lite slarvigt säga att det inte har kommit så många nya jobb än. Nej, vi har haft en oerhört tuff lågkonjunktur. Finanspolitiska rådet säger också att jobbskatteavdraget är motiverat utifrån regeringens mål att öka sysselsättningen.

Det finns flera mer oberoende instanser. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering har sagt att jobbskatteavdraget stimulerar arbetskraftsutbudet och minskar arbetslösheten. Konjunkturinstitutet har gjort bedömningar att jobbskatteavdraget har positiva arbetsutbudseffekter på lång sikt.

Så långt tycker jag att det är ganska väldokumenterat och att allt är väl. Men sedan har också Riksrevisionen, som vi har hört i diskussionen här i dag, konstaterat att allmänheten har för dålig kännedom om jobbskatteavdraget. Kännedomen är tyvärr sämst i de grupper som har svagast ställning på arbetsmarknaden. Det är därför risken finns att reformen inte får fullt genomslag. Sedan kommer slutsatsen från Riksrevisionen att det nu behövs ökad information, särskilt till de grupper som har lägst kännedom.

Jag har verkligen tittat noga på reservationen. Det är alltid svårt att tolka vad andra skriver, men vad jag förstår av oppositionens reservation – jag pratar om den officiella reservationen – uttalar ni er egentligen inte mot resultatet av granskningen.

I reservationen, som jag ser det, reagerar ni mot tanken att Skatteverket skulle, som ni skriver, bedriva något slags kampanj om jobbskatteavdragets förträfflighet. Jag ser inte att ni reserverar er mot något annat egentligen. Vad det gäller att bedriva något slags kampanj är det inte det som Riksrevisionen rekommenderar.

Jag tycker att ni är ganska hårda i er kritik och hur ni formulerar er. Riksrevisionen rekommenderar bara att regeringen ska ge Skatteverket ett särskilt uppdrag att informera allmänheten, eftersom man inte har varit tydlig. Allmänheten har inte tillräcklig kännedom.

Så långt var det reservationen. Jag tycker att hela den här debatten handlar om att vänsterkartellen inte gillar jobbskatteavdraget eller vad Riksrevisionen kommer fram till. Det är en helt annan fråga. Vi känner där att vi har rätt. Ni känner att vi har haft fel, antar jag. Det har säkert en ideologisk botten. Däremot tror jag att många av de sjuksköterskor, metallarbetare, busschaufförer och lärare som har fått sänkt skatt är betydligt mer nöjda än vad ni är.

Fru talman! Jag anser att Alliansens jobbskatteavdrag gör det tydligt att det lönar sig bättre att arbeta och att arbeta mer. Det behöver Sverige. Tidigare har det lönat sig väldigt dåligt att arbeta här.

Skillnaden mellan den totala kostnad som arbetsgivare har för arbetskraft och den lön man som arbetstagare får ut har varit bland de största i världen. Det är bra att vi ändrar på det.

Med de fyra jobbskatteavdragen har nästan alla som arbetar heltid fått skatteminskningar på mer än 1 000 kronor i månaden – mer än 1 000 kronor i månaden cash. För en metallarbetare gör det drygt 1 600 kronor varje månad. Ett vårdbiträde får ut över 16 000 mer om året. Det gör skillnad när räkningarna ska betalas.

Karin Nilsson har varit inne lite på något som jag tycker är viktigt. Det är vems pengar det egentligen är som vi pratar om. Jag ser det som att jobbskatteavdraget gör att de som arbetar får förfoganderätt över en större del av sina inkomster. Det gör att människor i Sverige får större möjlighet att fatta egna beslut.

Jag ser den sänkta inkomstskatten som en liberal frihetspolitik. Det tror jag att jag har sagt tidigare här i kammaren. Det är självklart att vi ska betala skatt till den gemensamma välfärden, men vi ska inte ha så höga inkomstskatter att det nästan är omöjligt att få pengar över.

Helena Leander sade: om staten nu har 100 miljarder. Det är väl inget självklart. Det är inte så att alla pengar som tjänas ihop i det här landet och all tillväxt som är per automatik ska ramla in och bli statens pengar. Det är folkets pengar.

Jag funderar lite på ungdomsarbetslösheten. Jag vet inte om jag ska ta en liten sväng till med det. Jag funderar på vad Hans Olsson sade. När man tittar internationellt brukar man säga att det är tre områden som man behöver jobba med när man vill ta bort ungdomsarbetslösheten eller i alla fall sänka den rejält.

Det ena är att ha bra gymnasieutbildningar, bland annat lärlingsutbildningar som vi håller på att genomföra nu i Alliansen. Det andra är en flexibel arbetsrätt. Alliansen har sagt att vi inte ska röra arbetsrätten. Där har jag personligen en annan åsikt, men det är den linje som Alliansen har. Det tredje som man brukar prata om är att man vill ha ett större spann i lönesättningen, det vill säga lägre ingångslöner.

Av de tre, lägre ingångslöner, flexibel arbetsrätt och lärlingsutbildningar, undrar jag vilken som Hans Olsson tycker är viktigast. Det är givetvis inte så att jobbskatteavdraget allena gör att ungdomar automatiskt får jobb. Så enkelt är det inte.

Fru talman! Jag tänkte jag skulle försöka avsluta. Det blir en debatt om lite allt möjligt. Jag får väl helt enkelt summera och gå tillbaka till vad vi egentligen diskuterar.

Enligt Riksrevisionen förväntas de mest positiva effekterna av jobbskatteavdraget framför allt uppstå genom att fler personer kan arbeta och delta i arbetskraften. Granskningen visar också att de förväntade effekterna kan bli störst bland grupperna unga, äldre och utrikes födda. Men för att få det förväntade utfallet måste folk ha kännedom om jobbskatteavdraget.

Jag anser att vi måste ta till oss det som Riksrevisionen kommer fram till, att det är för få människor som känner till jobbskatteavdraget. Det behöver därför informeras mer om det.

Anf. 91 HANS OLSSON (s) replik:

Fru talman! Agneta Berliner vänder sig emot att vi bara pratar jobbskatteavdraget, för man har ju gjort många andra saker också när det gäller näringspolitik, utbildning och så vidare.

Det är klart att livet inte bara består av jobbskatteavdraget. Men vårt liv här i riksdagen är ibland så att det bara består av vissa saker. I dag består det bara av jobbskatteavdraget, för det är det vi debatterar. Någon annan gång debatterar vi något annat, och då pratar vi om det. Men naturligtvis finns det andra saker än jobbskatteavdraget när det gäller skattesänkningar.

Varför tycker vi då att det är viktigt att ta den här debatten? Precis som Agneta Berliner sade pågår det naturligtvis jättemycket arbete ute på arbetsförmedlingarna, och jag blir liksom Agneta Berliner blir imponerad av Arbetsförmedlingen i Västerås imponerad av Arbetsförmedlingen i Borås när jag åker dit och tittar. Det finns så många olika projekt för att få ungdomar att komma i arbete. Många av dem är ju sköra som människor och inte speciellt rustade.

Det var bland annat därför jag tog det exemplet: När man hör om de fantastiska insatser som görs och ser hur gärna ungdomar vill ha ett arbete kändes det och känns lite förmätet – nu säger jag det lite snällt – att tro att man genom att sänka skatterna för oss som har det bra ska ge ungdomar som lever på 1 000 kronor i månaden en kick. Det är ju så den teoretiska modellen är.

Anf. 92 AGNETA BERLINER (fp) replik:

Fru talman! Jag uppfattade inte riktigt om det fanns en fråga där. Det var väl mer en repetition av Hans Olssons anförande.

Jag förstår mycket väl att det är den här granskningen som vi diskuterar i dag. Det jag vände mig emot, Hans Olsson, var att du vid flera tillfällen framförde att detta var det enda som gjordes. Det var därför jag räknade upp alla de andra fina sakerna som Alliansen gör bland annat för att få ned ungdomsarbetslösheten.

Det finns ett samband. Om man genom ett antal åtgärder, bland annat jobbskatteavdraget, gör så att människor har möjlighet att tjäna mer pengar och att det blir en skillnad mellan att arbeta och inte göra det, då använder folk dessa pengar till någonting. En del av pengarna sparas, och det tycker jag är jättebra, för jag tycker att det är under all kritik att så många människor i Sverige egentligen inte har några sparade pengar alls.

Det har varit en fruktansvärd politik under många år under socialdemokratiskt styre där det inte har getts möjlighet till att spara.

Mycket av de här pengarna används till konsumtion, och genom att konsumera de pengar som man inte behöver betala in till staten sätter man snurr på hjulen. Det sätter till exempel en otrolig fart på handeln; jag tror att det var Ulf Berg som var inne på det. Går handeln och andra företag bra har de möjlighet att anställa.

Anf. 93 HANS OLSSON (s) replik:

Fru talman! Jag hör vad Agneta Berliner säger. Det är klart att man med stimulans kan få i gång konsumtionen, men det är ju inte det som är den teoretiska modellen när det gäller jobbskatteavdraget. Den teoretiska modellen bakom jobbskatteavdraget är ju inte som Agneta Berliner säger att se till att människor får mer pengar och på så vis ökar konsumtionen och skapar jobb.

Den teoretiska modellen är att det i dag sitter ca 70 000 människor i Sverige och tycker att det inte är lönsamt att jobba. Den teoretiska modellen är då att vi sänker skatterna rejält, och oj vad bra: Nu sticker de ut och jobbar. Det är det som är den teoretiska modellen, hellre än att vi som tjänar bra känner att nu blir det ännu mer skattesänkningar, så nu sätter vi i gång och jobbar mer.

Vill man stimulera konsumtionen sänker man inte skatterna med 37 000 kronor per år för oss, utan då ser man till att ge höjda barnbidrag, höjda pensioner och så vidare till dem som skulle använda dessa pengar till konsumtion på ett helt annat sätt än vi. Då stimulerar man konsumtionen, men det är inte det som är jobbskatteavdragets poäng.

Detta är en teoretisk modell som inte går att utvärdera på kanske tio år. Det borde ge er som står bakom denna teoretiska modell ett och annat grått hår eller en och annan sömnlös natt, för det kan ju visa sig om tio år att det inte fungerade.

Anf. 94 AGNETA BERLINER (fp) replik:

Fru talman! Den teoretiska modellen handlar ju inte om att sänka skatten för oss och andra höginkomsttagare. Det som är gjort med jobbskatteavdraget är precis tvärtom; procentuellt i förhållande till lönen är det låg- och medelinkomsttagare som får den största sänkningen. Det där är ett sätt att handskas lite ovarsamt med konstruktionen.

Hans Olsson sade tidigare vid två eller tre tillfällen att han inte är imponerad av argumentationen, och nu kom det här med att det inte går att utvärdera. Att man inte kan göra en exakt utvärdering förrän lite längre fram är riktigt, men de granskningar som har gjorts pekar på att det här är rätt sak att göra. Det är därför vi fortsätter tycka att det här är bra.

När det gäller argumentationen och hur man vrider och vänder på saker och ting är det inte så att jobbskatteavdraget finns till för att Hans Olsson ska köpa argumentationen eller bli imponerad av vår argumentation, utan det är till för att öka sysselsättningen på lång sikt.

Anf. 95 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Fru talman! Jag ber att å Kristdemokraternas vägnar få yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och därmed avslag på vänsterkartellens gemensamma reservation.

Jag väljer att åtminstone inledningsvis frigöra mig helt från manus och i stället kommentera en del som har sagts i debatten, inte minst från det största oppositionspartiet och dess företrädare Hans Olsson vars namn har nämnts flitigt under denna debatt. Hans Olsson har också många gånger varit en aktör i replikskiftena.

Hans Olsson förflyttade oss alla till Borås, där det fanns 1 500 arbetslösa ungdomar som han på något sätt hade mött eller vilkas situation han ville lyfta fram. Hans kan väl inte tro att dessa 1 500 ungdomar kommer att vara arbetslösa permanent, utan det rör sig om en omsättning på runt en miljon jobb på arbetsmarknaden. Människor slutar, går i pension eller lämnar sina arbeten på annat sätt, och en miljon nya individer tar över de här jobben. Hans Olsson kan väl knappast tänka sig att de här ungdomarna, när de väl får ett jobb, vill avstå från detta förvärvsavdrag som i praktiken ger dem en 13:e månadslön.

Jag tror att det finns en viss skepsis från oss alliansföreträdare att Hans Olsson var helt skickad och rätt person att informera om jobbskatteavdraget. Det är inte säkert att Hans Olsson, som för övrigt har andra kvaliteter, var riktigt på det bästa stjärnnumöret när han skulle informera om jobbskatteavdraget. Andra hade kanske bättre kunnat axla den rollen.

Eller, handen på hjärtat: Har inte Hans Olsson och Socialdemokraterna varit väldigt lämpliga som informatörer om jobbskatteavdragets betydelse? Ni har ju gång efter gång kritiserat förvärvsavdraget sönder och samman och ett år senare sagt att jaja, det vi kritiserade i fjol det godtar vi, men vi gillar inte det senaste steget.

Det har ni gjort år efter år, och det innebär att vi nu har ett läge där tre av fyra jobbskatteavdrag eller förvärvsavdrag accepteras av Socialdemokraterna. Det innebär utifrån er syn på statsfinanserna och budgeten att Hans Olsson från Borås i mötet med unga arbetslösa måste ha stått upp för det jobbskatteavdrag som ni vill behålla de första tre stegen av.

Jag har en fråga till Socialdemokraterna. Tycker ni att det är en problematik att utrymmet ökas för människors köpkraft och privatekonomi, deras förmåga att efterfråga varor och tjänster och konsumera, men också deras möjligheter att spara och kunna ha en ekonomisk buffert, inte minst i ekonomiskt kärva och krävande tider, i ett läge med en internationell världsekonomisk kris?

Ulf Berg har tillsammans med många andra alliansföreträdare på ett mycket förtjänstfullt sätt lyft fram jobbskatteavdragets stora betydelse. Han har pekat på ett län som Dalarna, som står Ulf och mig väldigt nära eftersom vi där är inte bara folkbokförda utan också skattebetalare, och hur runt 200 miljoner i Mora eller 500 miljoner i Falun blir kvar hos medborgarna och löntagarna i de kommunerna och bygderna därför att vi har reducerat skatten så betydande under denna mandatperiod.

Sedan tycker jag att Socialdemokraterna många gånger glömmer bort det jag tycker att Karin Nilsson också framförde på ett väldigt lugnt, sakligt och betydelsefullt sätt – kanske gjorde andra talare det också – att jobbskatteavdraget slår i taket redan vid inkomster en bra bit under 30 000 kronor och att det därmed inte kan påstås ha en högskatteprofil utan en låg- och medelinkomstprofil.

I den reservation som vänsterkartellen gemensamt har skrivit formulerar man sig i den näst sista meningen på följande sätt. Jag läser innan-

till: ”Däremot bör det inte vara Skatteverkets uppdrag att medverka i kampanjer med politisk inriktning.”

Den fråga man kan ställa då är: Vilka beslut är det som Skatteverket har att verkställa som inte ytterst i någon mening är demokratiskt fattade och ytterst är politiskt fattade beslut? Allt annat Skatteverket informerar om är ju ytterst grundat i demokratiskt fattade beslut i Sveriges riksdag. Varför skulle problematiken vara större för just jobbskatteavdraget?

Agneta Berliner nämnde i sitt anförande från folktoppartistiskt håll en väldigt central mening när hon talade om medborgarnas och löntagarnas rätt till ett större förfogande över sina egna inkomster. Jag tror att det är väldigt viktigt att slå fast detta.

Fru talman! Jag ska mycket kort lyfta fram några delar som vi kristdemokrater menar är otroligt viktiga för jobbskatteavdraget eller förvärvsavdraget. Vi ser det som en central del i regeringens ekonomiska politik för att varaktigt öka sysselsättningen. Jobbskatteavdraget eller förvärvsavdraget gör det mer lönsamt att arbeta och det leder till att fler människor ingår i arbetskraften. Det håller uppe efterfrågan, köpkraften och konsumtionen men bidrar också till ett ökat sparande och därmed till bättre ekonomiska buffertar för den enskilda individen och för familjen.

Genom sänkta marginalsatser för låg- och medelinkomsttagare bidrar också jobbskatteavdraget eller förvärvsavdraget till ett ökat arbetsutbud för dem som redan har ett arbete. Förvärvsavdraget gör det även mer attraktivt att starta och bedriva egen aktiv näringsverksamhet.

Personer som har fyllt 65 år vid beskattningsårets ingång får ett högre jobbskatteavdrag än andra. Avsikten är sammantaget att på det sättet öka drivkrafterna även för äldre att stanna kvar i sysselsättningen, inte minst i ljuset av en demografisk utveckling i vårt land där personer i åldern 65 år och äldre kommer att öka från 18 procent av befolkningen 2008 till 25 procent av befolkningen 2060. Det senare är då en uppgift som väldigt få av oss kommer att ha möjlighet att kontrollera i framtiden.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

8 § Riksbankens förvaltning 2009

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2009/10:FiU23

Riksbankens förvaltning 2009 (framst. 2009/10:RB1, framst. 2009/10:RB3 och redog. 2009/10:RRS24).

Anf. 96 MAX ANDERSSON (mp):

Fru talman! Jag vill inleda med en allmän reflexion om debattnivån här i riksdagens kammare. Vi har nyss fått höra talare efter talare från Alliansen kalla det rödgröna samarbetet för vänsterkartellen. Det verkar som om det har utgått påbud från Alliansens högsta ledning om att man gång på gång ska beskriva oss som vänsterkartellen, på samma sätt som det har utgått påbud om att man inte ska nämna Maria Wetterstrand vid namn. Jag tycker att det drar ett löjets skimmer över Alliansen.

En kartell är enligt uppslagsböckerna någonting som är omoraliskt, för att inte säga olagligt. Jag tycker faktiskt inte att det är vare sig omoraliskt eller olagligt att partier samarbetar med varandra. Jag tycker att vi ska ha högt i tak i denna kammare. Vi ska ha parlamentarisk yttrandefrihet. Jag tycker ändå att den debattnivån passar bättre i sandlådan utanför en förskola än den gör i en parlamentarisk församling. Nog om det.

Denna underbara vårdag har vi bland annat en debatt om EMU under behandlingen av finansutskottets betänkande nr 23. Miljöpartiet de gröna har motionerat om att Sverige ska söka ett grundlagsfäst, fördragsfäst undantag från det tredje steget i EMU på samma sätt som Danmark och Storbritannien redan har fått. Vi behöver inte gå med i EMU så som läget är i dag. EU har accepterat att vi har sagt nej i en folkomröstning. Detta nej till EMU vilar förutom på folkets nej också på ett juridiskt finlir, och det skulle vara bra och tydliggörande om man kunde få ett fördragsfäst undantag, precis som Danmark och Storbritannien redan har.

EMU är en aktuell fråga och en viktig fråga. Det står i tidningen att Alliansen just nu diskuterar om man ska försöka driva in Sverige i EMU under nästa mandatperiod. Det är förbluffande att Alliansen inte har bättre koll på argumenten och bättre koll på möjligheten att vinna en folkomröstning än så. Om de vill ha en folkomröstning är jag övertygad om att nej-sidan skulle vinna den också. Men det diskuteras.

Samtidigt ser vi ute i Europa att nej-sidans farhågor om vad ett EMU-medlemskap kan innebära har visat sig vara alltför korrekta. Vi ser på Grekland, vars ekonomiska kris har upptagit de senaste EU-toppmötena. Vi ser vilka enorma svårigheter de har att komma upp ur krisen nu när de inte har en egen valuta som kan sjunka i värde och anpassa den grekiska ekonomin till dess förutsättningar. Vi ser svagheten i att inte ha en egen centralbank som kan föra en egen penningpolitik och stimulera ekonomin.

Den grekiska krisen är till stor del självförvållad. De har inte haft kontroll över sin ekonomi. De har fuskat med bokföringen på det mest fruktansvärda sätt. Men de har problem, och de problemen blir allvarligare och svårare att komma till rätta med på grund av att de är med i EMU.

Grekland är inte det enda landet som har problem. Spanien, Portugal, Irland och Italien har problem. Några av de här länderna har faktiskt skött sig. Det är inte den spanska regeringens fel att de hotas av en allvarlig ekonomisk kris. Spanien har skött sina finanser. Problemet är att den gemensamma europeiska centralbanken har satt en alldeles för låg ränta för spanska förhållanden så att landet har fått en bostadsbubbla som hotar att brisera och kasta in landet i en allvarlig ekonomisk kris. Det var ett av de problem, en av de risker, som vi på nej-sidan varnade för i samband med folkomröstningen. Det har visat sig att varningarna tyvärr var berättigade.

Vi ser också att EMU, såsom det ser ut i dag, inte kommer att fungera och hålla. Den tyska förbundskanslern Merkel har föreslagit att länder ska kunna tvingas lämna EMU. Experimentet fungerar inte såsom det ser ut i dag. Sprickorna i valutaunionen blir allt tydligare. Det fungerar inte bra att 16 olika länder med 16 olika ekonomier ska ha samma politik.

Här i Sverige ser vi att argumenten för en svensk EMU-anslutning håller på att falla sönder. Statsvetarna vid Göteborgs universitet – som

göteborgare måste man framhålla dem – har gjort noggranna och trovärdiga undersökningar av vilka länder som har inflytande i EU. De har kommit fram till att de tre länder som har tackat nej till EMU – Sverige, Danmark och Storbritannien – har större inflytande än andra länder i motsvarande storleksklass. Det är inställningen i sakfrågorna, det är förmågan att förhandla, de resurser som läggs på att påverka besluten i EU, som påverkar – inte om man har tackat ja eller nej till EMU. Inflytandeargumentet som ja-sidan körde med i samband med folkomröstningen har fallit.

Vi fick också höra på det seminarium som EU-nämnden och Sieps, Svenska institutet för europapolitiska studier, arrangerade här i riksdagen i höstas att det argument som framfördes av ja-sidan gång på gång i samband med folkomröstningen om att EMU-medlemskap leder till ökad handel som leder till ökad tillväxt inte längre håller. Den nationalekonomiska forskningen har gått framåt. Enligt Harry Flam, professor i ekonomi som själv är för EMU, motsvarar den positiva effekten av ökad handel bara några tiondels procent av bnp, en engångseffekt motsvarande några månaders normal tillväxt. Det är i sammanhanget jämfört med de risker som en EMU-anslutning skulle innebära ingenting. Ja-sidans viktigaste argument har fallit. EMU håller på att spricka. Den kommer inte att spricka helt i år, men man ser att sprickorna växer.

Fru talman! Det vore bra om riksdagen i dag kunde bifalla Miljöpartiets reservation om att Sverige ska söka en juridiskt grundmurad fördragsbunden rätt att slippa gå med i EMU. Jag yrkar bifall till reservationen.

Anf. 97 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Även under 2009 har verksamheten i Riksbanken som vi ska diskutera i dag – Riksbankens årsredovisning – präglats av finanskrisen och nedgången i den svenska ekonomin. I spåret av den snabba och kraftiga konjunkturnedgången sänktes reporäntan i flera steg, ned till historiskt låga 0,25 procent vid mitten av 2009. Omslutningen av balansräkningen, som mer än tredubblades under 2008, var i slutet av 2009 drygt 8 miljarder högre än i slutet av 2008 till följd av Riksbankens åtgärder för att dämpa och motverka finanskrisens effekter. Den sista december var omslutningen i Riksbankens balansräkning 709 miljarder kronor.

Samtidigt har Riksbankens vinst, före bokslutsdispositioner, ökat med drygt 3 miljarder kronor jämfört med 2008. Vinstuppgången beror bland annat av realiserade valutakursvinster samt realiserade kursvinster på försäljning av obligationer i valutareseven.

Värdet på utelöpande sedlar och mynt i samhället sjönk under 2009 med 1,7 miljarder kronor. Det är andra året i rad som värdet minskar. I årsredovisningen finns inget resonemang om varför sedel- och myntmängden minskat under de senaste två åren. Det vore av intresse att få en noggrannare uppföljning av dessa förändringar.

Av årsredovisningen framgår att seignoraget, det vill säga Riksbankens avkastning på den utelöpande sedel- och myntstocken, för 2009 beräknas till 5 793 miljoner kronor. Det är en ökning jämfört med 2008 då det beräknades till nästan 5 000 miljoner kronor.

Under 2009 vidtog Riksbanken omfattande extraordinära åtgärder för att säkerställa bankernas likviditetsförsörjning och upprätthålla kreditgivningen i den svenska ekonomin. Valutareserven förstärktes med motsvarande 100 miljarder kronor i syfte att öka Riksbankens beredskap för nya och internationella åtaganden. Av årsredovisningen framgår att problem och besvärligheter uppstod i samband med förstärkningen av valutareserven våren 2009. Enligt riksbankschefens kommentar i årsredovisningen visade sig upplåning via Riksgälden besvärligare än väntat. Vid utskottets offentliga utfrågning den 4 mars redogjorde riksbankschefen utförligare för de problem som förevarit, och protokoll från utfrågningen finns med i utskottets betänkande för dem som är särskilt intresserade.

Riksbanken lämnade i mitten av februari in en framställning till riksdagen om utredningsbehov med anledning av finanskrisen. Bland annat efterlyser Riksbanken en översyn av Riksbankens upplåning till valutareserven och ansvarsfördelningen på detta område mellan Riksbanken och Riksgäldskontoret. Utskottet kommer att ta ställning till frågorna om valutareserven och andra frågeställningar som Riksbanken vill ha utredda senare under våren, vilket vi anser är mycket angeläget.

Utskottet har också uppmärksammat att Riksbanken i årsredovisningen anger att den under hösten 2009 påbörjade en utredning om Riksbankens roll i det centrala betalningssystemet, det så kallade RIX-systemet. Utredningen ska särskilt titta på om det är Riksbanken eller någon extern operatör som ska tillhandahålla systemet och i så fall på vilket sätt det bör ske.

Utskottets uppfattning är att RIX har stor betydelse för det svenska finansiella systemet. Inte minst finanskrisen har visat hur viktigt det är att det finns ett väl fungerande betalningssystem med tydligt definierade ansvarsförhållanden. Riksbanken har enligt utskottets mening ett vidsträckt ansvar för ett fungerande betalningssystem, och därför anser utskottet att det är av största vikt att eventuella förändringar i systemet noga analyseras och övervägs.

Jag är mycket nöjd med dessa utskottets skrivningar, men jag vill lägga till att jag inte ser RIX bara som ett system utan som ett system med kritisk betydelse för att det finansiella systemet ska fungera väl, som Riksbanken själv skriver i sin årsredovisning. Riksbanken har fått riksdagens uppdrag att främja ett säkert och effektivt betalningsväsen. Jag anser att betalningssystemet är så väsentligt att det bör tillhöra Riksbankens kärnuppgifter även i fortsättningen.

I årsredovisningen finns också riksbankfullmäktiges verksamhetsberättelse för 2009. Den ger en god inblick i omfattningen av fullmäktiges arbete och deras viktiga kontrollerande funktion. Vi anser att finansutskottet i sin granskande roll har stort utbyte av diskussionerna med president i riksbanksfullmäktige om fullmäktiges arbete med att utveckla kontrollfunktionen.

Det är ett enigt utskott som föreslår att riksbanksfullmäktige och direktionen beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och förvaltning under 2009, att Riksbankens resultat- och balansräkning fastställs och att riksdagen godkänner fullmäktiges förslag till disposition av Riksbankens vinst 2009. Förslaget innebär att Riksbanken av vinsten på 14,2 miljarder kronor levererar in 5,8 miljarder kronor till statsbudgeten.

Fru talman! Avslutningsvis vill jag understryka att utskottets allmänna intryck är att Riksbanken och Riksbankens organisation på ett förtjänstfullt sätt anpassat sig till de krav och utmaningar som följde i finanskrisens spår samt att Riksbankens åtgärder och verksamhet har bidragit till att mildra krisens effekter och begränsa produktionsbortfallet i den svenska ekonomin.

Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag.

Anf. 98 GÖRAN PETTERSSON (m):

Fru talman! Dagens betänkande innehåller två punkter – två delar.

Den första delen, som egentligen är själva kärnpunkten i detta betänkande, rör Riksbankens förvaltning. I denna fråga är utskottet enigt. Man kan väl säga att ärendet är mer av formaliaart, även om det är väldigt viktiga frågor. I betänkandet behandlas ansvarsfrihet för fullmäktige och direktion och också resultat- och balansräkning. Om jag lite kortfattat ska beskriva vad Riksbanken har gjort under 2009 kan jag säga att man har fortsatt med en mycket kraftfull krishantering och penningpolitisk stimulans. Detta har man genomfört i ett läge som penningpolitiskt och finansiellt har varit rätt dramatiskt. Man har gjort det på ett kraftfullt och framgångsrikt sätt.

Denna krishantering – det är väl det som kanske skiljer Riksbanken från många andra organisationer – har man gjort samtidigt som man levererar en stor vinst. En del av vinsten beror på de normala förhållandena i Riksbanken, det vill säga att man lånar ut pengar och drar in ränta, men även de rena krisåtgärder man har vidtagit för att säkerställa likviditeten i den svenska finansvärlden har gjorts kombinerat med vinst. Som sades tidigare här i talarstolen gjorde Riksbanken en vinst på 14 miljarder kronor, varav nästan 6 miljarder kronor tillförs statsbudgeten.

Delarna vi är eniga om kanske dock inte är så intressanta att debattera i kammaren. Går man över till den andra delen av betänkandet ser man att den handlar om motionshantering och de motioner som behandlas i detta betänkande. Det rör Sveriges förhållande till euron, och då uppstår genast ett mycket mer komplicerat parlamentariskt läge.

Max Andersson framförde att han inte ville att samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet skulle kallas vänsterkartell. Jag tänker inte göra det. Det finns egentligen heller ingen möjlighet att göra det under punkt 2 i detta betänkande, för här är de tre partierna inte eniga. I denna stora, centrala fråga om Sveriges förhållande till euron visar det sig att det råder en spricka inom vänstersamarbetet, det rödgröna samarbetet. Maria Wetterstrands Miljöpartiet och Lars Ohlss Vänsterpartiet står här enade mot Mona Sahlin Socialdemokraterna.

Förhållandet till euron är inte en fråga vilken som helst. Det är fullt klart så att vi har haft en folkomröstning, och den har vi varit tydliga med att vi ska respektera. Det innebär att vi inte är ett land som har folkomröstningar i parti och minut, utan det måste om vi har haft en folkomröstning förlöpa en viss tid innan man frågar folket igen och frågar om det har skett någon förändring. Detta uttalar också utskottet i sitt betänkande. Man kommenterar just denna punkt, och konstaterar:

”När det gäller förslagen om att införa euron eller genomföra en ny folkomröstning om införandet av euron i Sverige vill utskottet, precis som vid förra årets behandling, framhålla att det för närvarande inte är

aktuellt med vare sig en folkomröstning eller ett beslut om att en ny folkomröstning ska genomföras vid en viss tidpunkt i framtiden.”

Med denna motivering avstyrker man motionerna rörande Sveriges förhållande till euron.

Prot. 2009/10:103

14 april

*Riksbankens
förvaltning 2009*

Anf. 99 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Jag får tacka för bemötandet.

Jag vill bara korrigera ett påstående som i och för sig på ett sätt är korrekt – Miljöpartiet och Vänsterpartiet är mycket mer eniga med varandra i frågan om EMU än vad Socialdemokraterna är med oss. Men vi på den rödgröna sidan är faktiskt betydligt mer eniga i denna fråga än vad hittills Alliansen är. Vi har lyckats enas om en rödgrön överenskommelse att Sverige inte ska gå med i EMU under nästa mandatperiod och att vi inte ska ha någon ny folkomröstning om EMU under nästa mandatperiod.

Att säga att den borgerliga alliansen är splittrad är kanske att ta i lite grann, men ni är inte eniga om ifall ni vill ha en ny folkomröstning om EMU under nästa mandatperiod. Ni är inte eniga om ifall ni vill gå med i EMU under nästa mandatperiod. Folkpartiet vill det, och om man ska döma av vad som står i tidningarna – ibland är tidningarnas uppgifter inte hundra procent korrekta – är ni just nu väldigt oeniga om ifall ni ska skriva in i ert valmanifest att vi ska ha en ny folkomröstning efter nästa val. Det verkar alltså som att den borgerliga alliansen är betydligt mindre enig än vad det rödgröna samarbetet är.

Anf. 100 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! I det betänkande finansutskottet har skrivit är det en enig allians som står bakom texten och föreslår avslag på motionerna. Sedan är det så att det i en allians och i stora partier ibland finns utrymme för flera som tycker och tänker olika. Det kan jag ibland tycka är charmigt och bra. Jag konstaterar att ett antal av de motioner som har avstyrkts har kommit från partivänner till mig, men det är majoriteten i finansutskottets utslag i denna fråga som gäller.

Anf. 101 MAX ANDERSSON (mp) replik:

Fru talman! Det gläder mig att Alliansen i alla fall har lyckats enas om en gemensam text i betänkandet.

Anf. 102 GÖRAN PETTERSSON (m) replik:

Fru talman! Är det så lite som krävs för att glädja Max Andersson är jag också glad.

Anf. 103 PER ÅSLING (c):

Fru talman! Finanskrisen och dess efterverkningar har fortsatt att skapa utmaningar för och kräva extraordinära åtgärder av den ekonomiska politiken också under 2009. Det gällde även Riksbanken. När finanskrisen på allvar drabbade Sverige blev det viktigt för Riksbanken att skaffa nya verktyg för att få de finansiella marknaderna att fungera bättre, öka tillgången på kapital och försöka få ned olika räntor och rän-

tepremier som hindrade penningpolitiken från att få genomslag i ekonomin.

En angelägen åtgärd var att banker och finansinstitut fick möjlighet att låna pengar av Riksbanken med längre löptider än normalt, vilket bidrog till en bättre fungerande kreditmarknad på kort och medellång sikt. Senare under året erbjöds lån på närmare ett år till fast ränta med syfte att ytterligare bidra till lägre räntor på lån till företag och hushåll. Riksbanken förstärkte valutareserven med 100 miljarder kronor, vilket förbättrade beredskapen att värna stabiliteten på de finansiella marknaderna.

Därtill accepterades flera typer av värdepapper som säkerhet för lån, och fler finansiella aktörer blev upptagna i kretsen av penningpolitiska motparter, allt i syfte att öka likviditeten och underlätta finansieringen på de finansiella marknaderna. Reporäntan sänktes under 2009 till den lägsta nivån hittills sedan inflationsmålet infördes – 0,25 procent.

Riksbanken gjorde klart att den nivån skulle bestå under en ganska lång period, vilket ökade trovärdigheten för penningpolitiken, i synnerhet i kombination med de åtgärder som jag nyss nämnde.

Fru talman! Det sammanlagda resultatet av insatserna ledde till att det finansiella systemet började fungera bättre och att Riksbankens möjligheter att påverka inflationen och den reala ekonomin normaliserades. Riksbanken påtalar i årsredovisningen att detta visar hur viktigt det är med en nära och flexibel samverkan mellan de olika verksamheterna.

Finansutskottet instämmer i den analysen och konstaterar att organisationen på ett smidigt och effektivt sätt har anpassat sig till de krav och utmaningar som följde i finanskrisens spår. Riksbankens insatser har tillsammans med regeringens och riksdagens åtgärder bidragit till att mildra krisens effekter, bromsat nedgången i sysselsättningen och begränsat produktionsbortfallet i den svenska ekonomin.

Inget är naturligtvis så bra att det inte kan bli bättre. Riksbankschefen säger själv att nu när botten på lågkonjunkturen tycks ha passerats blir det tid att reflektera och dra lärdomar av krisen. Följaktligen skickade riksbanksfullmäktige och direktionen i mitten av februari en gemensam framställning till riksdagen om utredningsbehov med anledning av finanskrisen. Där tar man upp ett antal frågor, bland annat hur institut med problem bör hanteras, Riksbankens ansvar för att främja stabiliteten i det finansiella systemet, den finansiella infrastrukturen och rollfördelningen mellan myndigheter. Inte minst den senare frågan illustrerades tydligt under finanskrisen. Här finns det uppenbart mycket som kan och bör göras för att förstärka och tydliggöra mandatet och samordningen.

En särskilt angelägen fråga, som jag ser det, är att utreda hur early warning-mekanismerna kan förbättras för att i möjligaste mån undvika en upprepning av det som hände den turbulenta hösten 2008. I detta sammanhang ska dock noteras att Riksbanken i sin egen organisation inlett ett arbete med att samordna den interna kontrollen och styrningen. En central riskenhet har inrättats som säkert kommer att spela en viktig roll framöver.

Fru talman! Finanskrisen och de akuta åtgärderna till trots avstannade Riksbankens moderniserings- och effektiviseringsarbete inte under 2009. Låt mig nämna några saker.

Det sjuöskades ett nytt betalningssystem mellan banker och andra finansiella aktörer, RIX-systemet, i februari med lyckat resultat. Under hösten påbörjades en utredning om Riksbankens roll i det centrala betalningssystemet som särskilt tittar på om det är Riksbanken eller någon extern operatör som ska tillhandahålla systemet och hur det i så fall bör ske.

Eftersom RIX har en mycket stor betydelse för det finansiella systemet i Sverige påtalar vi i finansutskottet att det är av största vikt att eventuella förändringar i systemet analyseras och övervägs noga, inte minst vad gäller tydligt definierade ansvarsområden. Det är viktigt inte minst mot bakgrund av erfarenheterna från finanskrisen.

Fru talman! Låt mig till sist lyfta fram Riksbankens arbete för ökad öppenhet och transparens. Öppenhet och transparens är grunden för utvärdering och ansvarsutkrävande. På detta område har Riksbanken under en lång rad av år utmärkt sig på den internationella arenan. År 2009 togs ett viktigt steg mot ökad transparens när direktionen i april beslöt att i omedelbar anslutning till de penningpolitiska mötena publicera röstsiffrorna och eventuella reservationer. Beslutet har redan bidragit till en mer livlig diskussion om penningpolitiken, något som jag varmt välkomnar. Det fortsatt stora förtroendet för Riksbanken bland grupper i det svenska samhället kan med största sannolikhet kopplas samman med bankens kontinuerliga information under finanskrisen, som har bidragit till att minska osäkerheten i samhället.

Precis som Sonia Karlsson påtalade i talarstolen tillstyrker finansutskottet mot bakgrund av granskningen att riksbanksfullmäktige och Riksbankens direktion, beviljas ansvarsfrihet för sin verksamhet och förvaltningen av Riksbanken 2009. Även fastställandet av resultat- och balansräkningen i årsredovisningen tillstyrks. Utskottet har inget att invända mot fullmäktiges förslag till disposition av 2009 års vinst.

Jag yrkar bifall till finansutskottets ställningstagande.

Anf. 104 EMMA HENRIKSSON (kd):

Fru talman! Det är inte alltid lätt när man sitter på åhörarläktaren att hänga med i ett ärende när vi pratar om vad som kan tyckas vara två olika saker. Vi har här att ta ställning till hur Riksbanken skött sig under föregående år. Dessutom passar vi på att ta upp ett antal motioner som rör det som Riksbanken håller på med, det vill säga pengarna, och därmed euro och EMU som berörs i ett antal motioner.

Max Andersson tog i sitt anförande upp att många av våra europeiska grannar har haft problem. Det är befriande att höra att oppositionen erkänner det. Det kan ibland tyckas som att oppositionen menar att det bara är i Sverige det har varit en kris. Den kris vi haft under föregående år och i slutet av året dessförinnan är den största kris vi drabbats av sedan 30-talet. Det är en enorm kris som har drabbat hela Europa och större delen av världen. Det vi tar ställning till här är framför allt hur Riksbanken har klarat av att sköta sin del av ansvaret under krisen.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Riksbankens
förvaltning 2009*

Vi kan konstatera när vi jämför oss med andra länder att Sverige har klarat sig väldigt bra. Utskottet var för en kort tid sedan på ett besök i Danmark. Vi fick frågan från våra kolleger: Hur kommer ni att göra nu när ni måste börja strama åt och dra tillbaka satsningar som ni behövt göra under krisen? Vi kan konstatera att Danmark, som är ett av de länder som har klarat sig bäst, står inför helt andra problem än vi i Sverige. Vi har klarat den här krisen utan att vi står inför att göra en massa nedskärningar. Vi har klarat krisen betydligt bättre än våra grannländer.

Det kommer att bli tuffa år framöver för alla länder som har behövt göra stora insatser. Sverige är unikt i det avseendet. Det är klart att det kommer att innebära stora påfrestningar för eurosamarbetet. Jag har varit orolig under krisen för vad det kommer att innebära för eurosamarbetet. Eftersom länderna självklart lätt ser till sig själva gör en kris att ett samarbete ställs på sin spets. Hittills har jag blivit imponerad av att man ändå har klarat det så pass bra. Man hanterar krisen i Grekland med gemensamma satsningar och ställer upp för varandra. Jag hoppas att det kommer att fortsätta i den riktningen.

Jag tror att det är viktigt att vi när vi har gått igenom den värsta krisen analyserar och ser: Hur har eurosamarbetet klarat av det? Det finns en oro i Sverige att sådana här kriser ska göra att eurosamarbetet spricker och att vi därför bör stå utanför. Nu har vi sett att det hittills har klarat det. Det kanske är läge att göra en ordentlig analys och när man ser konsekvenserna inse att vi är mogna att gå in. Men det ska avgöras i en folkomröstning. När en eventuell sådan folkomröstning ska hållas är inte bestämt ännu, och det är också det vi i utskottet tar ställning till.

Riksbanken har skött sig bra. Det är vi alla i utskottet överens om. Det är helt andra krav som ställs på en riksbank under en sådan här kris. Man måste öka utlåningen enormt. Det räcker inte med att bara laborera med räntan. Även om man har sänkt räntan till historiskt låga nivåer är det kombinationen med den ökade utlåningen i svenska kronor som gör att krisen har hanterats så pass bra.

Innan krisen hade man tänkt se över hur man skulle hantera valutareserven. Man skulle ha gjort det till nu, men vi kan konstatera att det har man inte gjort eftersom man har hanterat krisen i stället. Det var en klok bedömning, menar jag. Det är bättre att koncentrera sig på den akuta krisen. Men det ger också nya erfarenheter som är viktiga att ta med i den utvärdering som nu måste göras av hur vår valutareserv ska hanteras.

Tidigare talare har tagit upp hur vi ska disponera vinsten. Det finns principer fastlagda sedan 1998 och det har sedan gjorts vissa kompletteringar när det gäller hur vinsten ska disponeras. Det kan tyckas lite absurt, men när det är kris är det jättebra för Riksbanken och därmed för statskassan, eftersom man tjänar pengar på att låna ut pengar i kris. Hur vi fördelar den vinsten finns det principer för. Det är dessa principer som riksbanksfullmäktige har följt när man föreslagit hur vinsten ska fördelas, och det anser utskottet är klokt.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till förslaget till beslut i betänkandet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrogs
trafikutskottets betänkande 2009/10:TU14
Cykelfrågor.

Cykelfrågor

Anf. 105 INGEMAR VÄNERLÖV (kd):

Fru talman! Strax ska trafikutskottets betänkande TU14 med rubriken *Cykelfrågor* debatteras. Betänkandet är lite historiskt såtillvida att det är det första separata betänkandet som utskottet ägnar åt cykelfrågor. I betänkandet behandlar utskottet en motion från allmänna motionstiden 2008 och 14 motioner från samma tid 2009, vilket tillsammans blir 64 yrkanden. Motionerna rör bland annat mål och utgångspunkter för cykelpolitiken, cykelinfrastrukturåtgärder och regeländringar för att underlätta cykling.

I betänkandet, som är uppdelat på sju moment, finns tio reservationer, varav en är en flerpartireservation av Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet. De övriga nio är enpartireservationer av antingen Vänsterpartiet eller Miljöpartiet.

Fru talman! Låt mig göra några nedslag i hur cykelåkandet reglerades förr i tiden. Cykeln kom till Sverige i början av 1800-talet. År 1818 nämns velocipeden i tidningen *Konst och Nyhets Magasin för Medborgare af alla Klasser*. De första svenska cyklarna började tillverkas i slutet av 1860-talet. De tidigaste reglerna för cyklar och cykling var först och främst lokala föreskrifter. Första gången velocipeden dyker upp i svensk lagstiftning är 1868 i "ordningsstadga för rikets städer".

De lokala förordningarna som reglerade cykling på 1800-talet fastställde bland annat lokala hastighetsgränser och vilken typ av cykling som var tillåten. I exempelvis Luleå förbjöds tävlingsåkning inom staden 1898.

De lokala föreskrifterna som reglerade cykling tilldelades ägaren i samband med registreringsbeviset. Redan 1894 började man registrera cyklar i många städer och orter. Detta kan jämföras med registrering av bilar som infördes först 1907. Cyklar registrerades i vissa städer fram till mitten av 1950-talet.

I en vägtrafikstadga från 1923 anges att på velocipeden ska finnas både ringklocka och lykta. År 1936 stadgas vidare att två eller flera personer "må icke färdas på cykel" samt att det åligger cyklande att hålla minst en hand på styret och båda fötterna på pedalerna. Samma år lagstiftas även att cykelbana ska användas om sådan finns.

År 1972 kom en ny reglering kring cykelns utrustning som bland annat definierade den bromsutrustning och belysning som krävdes för att cykla.

År 1979 kom en förordning som handlade om statsbidrag för cykelleder.

I trafikförordningen 1998 reglerades bland annat cyklisters väjningsplikt och omkörning.

År 2004 genomfördes den senaste större förändringen i och med hjälmtvånget för cyklist under 15 år.

Fru talman! Efter denna rapsodiska tillbakablick är det dags för debatten om dagens cykelfrågor.

Anf. 106 DÉSIRÉE LILJEVALL (s):

Fru talman! Jag vill börja med att säga att det är hedrande att som första talare få lägga fram min syn på frågan i den här premiärdebatten för trafikutskottet kring ämnet cykel. Att antalet motioner har växt så till den grad att ämnet kräver sin egen diskussion i riksdagens kammare tyder på att intresset för cykeln som ett viktigt transportmedel ökar.

Som land har vi mycket att vinna på att fler börjar cykla. Alla svenskar som väljer cykeln framför bilen bidrar flitigt till att minska städernas trafikproblem. Luften blir renare, bullret måttligare och svenska folket friskare!

Våra grannar, danskarna, som är ett cyklande folk påvisar stora hälsovinster med cykling. Hjärtat mår bättre, blodtrycket sjunker och musklerna stärks – alltså rena rama namn för kroppen, och det gagnar livslängden.

Enligt det danska Institutet för idrott och biomekanik förlänger man livet med sex år om man som 30-åring börjar cykla en timme i veckan och fortsätter så livet ut. Danmark är en stor förebild när det gäller cykling, men även Sverige kan bli en föredömlig cykelnation om vi verkligen lägger manken till.

I Stockholm visar undersökningar att antalet cyklistar har ökat med 75 procent under de senaste åren. Samtidigt visar Sikas senaste resvanestudie att endast var tionde svensk väljer cykeln när de ska ta sig någonstans. För att få fler att cykla i trafiken behöver vi bland annat förbättra framkomligheten och säkerheten för cyklistar.

Fru talman! Hemma i Kalmar är cykling på Ölandsbron en fråga som har stötts och blötts i många år och nu blommat upp rejält igen. Anledningen är att Trafikverket, tidigare Vägverket, för 15 år sedan beslutade att förbjuda all cykeltrafik på bron, från att tidigare ha inskränkt sig till att säga nej till brocykling sommartid. Och nu diskuteras frågan om att avgiftsbelägga cykelbussen som fungerar som transfer över bron. Det här har fått folk att gå i taket, och meningsutbytena på både debattsidor och nyhetssidor i lokaltidningarna har haglat tätt den senaste tiden.

För ett par veckor sedan, den 1 april, verkade dock en lösning som tilltalade många ha sett dagens ljus. I tidningen Barometern berättade Rickard Ecke på Svevia att Trafikverket nu planerar en cykelväg som ska hängas som en balkonglåda på Ölandsbrons räcke. Idén kommer från ett vägentreprenörsföretag i alperna. De svenska initiativtagarna berättar att de inte är oroliga för säkerheten som ska tryggas med hjälp av ett litet räcke. De säger till tidningen: Men det viktigaste är ju utsikten, den lär bli fantastisk. Även det svenska Cykelfrämjandet är lyriskt över förslaget och tror att upplevelsen att susa ned från högbron med cyklarna kommer att bli "sjukt fett".

Fru talman! Självklart är nyheten kring Trafikverkets planer att hänga ut cykelvägen som en balkonglåda från Ölandsbron ett aprilskämt. Det visar dock på att frågan kring en lösning för cyklande svenskar, i det här fallet Kalmarbor och Ölandsbor och en del av de nästan tre miljoner turister som besöker regionen varje år, behöver komma till ett avslut.

Fru talman! Vi är överens med utskottet om det mesta som rör det här cykelbetänkandet, men på en punkt saknar vi ett rejält ställningstagande från regeringspartierna. Det handlar om lösningen för cykeltrafiken vid två-plus-ett-vägar, så kallade mitträckesvägar.

Generellt är cyklister en trafikantgrupp som är mycket utsatt. Skaderisken för cyklister per sträckenhet har beräknats till nio gånger högre än för biltrafikanter. Antalet omkomna i cykelolyckor uppgick till 18 personer under förra året. Under 2007 skadades nästan 3 000 cyklister så svårt att de blev inskrivna på sjukhus.

Den enskilt viktigaste åtgärden för att förbättra säkerheten för landets cyklister och öka cykelresandet är att åstadkomma förbättrad infrastruktur för cykeltrafiken.

Utanför tätort, men delvis även inom tätort, tvingas cyklister till större delen att cykla på vägbanan eller på vägrenar av varierande bredd. Förbättrad säkerhet för dem som redan cyklar är alltid ett skäl att investera i cykelvägar samtidigt som det kommer att innebära att fler väljer att cykla.

När landsvägar byggs om till två-plus-ett-vägar, eller om man så vill mitträckesvägar, måste man även ta cykeltrafiken i beaktning. Det räcker inte, som utskottet och regeringen vill, att bara fundera över huruvida en cykelväg vid två-plus-ett-väg ska anläggas eller inte. Man måste sätta ned foten och bestämma sig.

Vi rödgröna anser att man ska anlägga en parallell cykelväg i anslutning till två-plus-ett-vägen. I vissa fall kan det vara aktuellt att märka ut cykelväg i vägrenen och att vägen också vid behov breddas. Vid de tillfällena när inget av detta går att lösa kan man förstås använda sig av andra lämpliga vägar som ligger i två-plus-ett-vägens närhet.

Fru talman! Jag yrkar bifall till De rödgrönas gemensamma reservation, reservation 5.
(Applåder)

I detta anförande instämde Claes-Göran Brandin och Lars Mejern Larsson (båda s) samt Peter Pedersen (v) och Karin Svensson Smith (mp).

Anf. 107 PETER PEDERSEN (v):

Fru talman! Vänsterpartiet står bakom ett stort antal av de reservationer som finns, men för tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till reservationerna 1 och 5.

Fru talman! Enligt Vänsterpartiet är cykel ett viktigt transportmedel och en del av den lösning som krävs om vi vill ställa om transportsektorn i mer miljövänlig riktning. Det finns fakta, vilket också nämns i betänkandet, om att ungefär hälften av alla bilresor som företas i landet är på sträckor som är fem kilometer eller kortare. Det känns som en överkomlig sträcka där man skulle kunna ta sig fram på annat sätt än med privatbil. Kan man bara få ett antal av de människor som i dag tar dessa korta resor med bil att gå eller cykla i stället skulle det öka cykelandelen rejält, vilket som sagt är en viktig del i omställningen av hela transportsystemet.

I dag är privatbilarna normen när man planerar stads- och trafikmiljö. Det måste vi ändra på.

Lyfter man upp cykelfrågor får man ofta höra raljanta synpunkter om att man vill tillbaka till det 1800-tal som vi hörde om i Ingemar Vänerbövs redovisning av cykelns historia. Vi hävdar dock att cykeln är ett modernt funktionellt transportmedel som bidrar till god hälsa, ger minskad trängsel, är yteffektivt och så vidare.

Vi skulle vilja ändra uttrycket ”att vara ute och cykla”. I dag är det något negativt som betyder att man inte vet vad man pratar om. Det visar att cykeln är nedvärderad och ses som en lustighet i trafikpolitiken. Vi vill förändra det och göra det till något positivt. I fortsättningen ska vi försöka se det som något positivt ”att vara ute och cykla”.

Vi har liksom Miljöpartiet lagt fram en stor mängd förslag. Vi hade hoppats, fru talman, på ett enigt utskott. Vi var ganska nära, men tyvärr nådde vi inte ända fram. Jag uppfattar ändå att det finns en stor enighet i utskottet om att vi vill lyfta upp cykelfrågorna och se dem som viktiga.

Det var tråkigt att vi inte lyckades få fram ett tillkännagivande vad gäller två-plus-ett-vägarna som Désirée Liljevall tog upp. I reservation 5 menar vi att om man anlägger en sådan väg och därmed tränger bort cyklisterna ska det självklart finnas ett krav på att man bygger en cykelväg intill som säkerställer fortsatt cykeltrafik och att det ska belasta vägbbygget. Nu är det något slags ingenmansland när det gäller vem som är ansvarig för detta, och det är inte rimligt om man ska lyfta upp cykelfrågorna och göra dem viktiga.

Om man ska få fler att cykla måste man vidta en rad olika åtgärder. Till exempel ska anvisningar för cyklister inte vara sämre än anvisningar för bilister. Det är inte rimligt att den som cyklar ska behöva korsa vägar och försöka ha koll på vägmärken för att veta om man cyklar på rätt ställe och i rätt riktning. Man kan inte ha lägre nivå på skyltningen för dem som går och cyklar. Vill man höja cyklisternas status måste de ha samma rättigheter och möjligheter som andra trafikanter. Att vi vill prioritera och möjliggöra för cyklister är också ett sätt att visa att vi tycker att det här är viktigt.

Inte minst ska barn och ungdomar runt om i landet kunna ta sig till fritidsaktiviteter och skola utan att behöva skjutas dit av föräldrar som tycker att trafikmiljön är för osäker och inte törs släppa i väg sina barn. Det är ytterligare ett exempel på att vi har låtit det gå för långt med att låta bilarna utgöra normen när man planerar en trafikmiljö.

Det är en långsiktig process i framtiden att man måste tänka nytt och prioritera de oskyddade trafikanterna, alltså de som går och cyklar.

Gående har företräde vid övergångsställen. En cyklist som går av cykeln och leder sin cykel över räknas som gående. Men cyklar man över ett övergångsställe har cyklisten inte samma rätt kontra bilisterna som den gående har. Vi anser att det finns all anledning att se över detta och stärka cyklisternas ställning även på den punkten.

Det finns synpunkter på att det kan leda till trafikolyckor och så vidare för att man invaggas i falsk säkerhet. Det är i så fall en informationsfråga. Det hjälper inte att man har rätt som gående eller cyklist om man passerar en väg och blir överkörd. När man ligger där allvarligt skadad efter en trafikolycka är man inte hjälpt av att säga: Jag hade rätt; du skulle ha stannat.

När det gäller att gå över ett övergångsställe eller cykla över en väg krävs det självklart åtgärder för att hitta sätt att säkerställa ökad respekt hos alla trafikanter. Alla måste vara medvetna om att man som trafikant måste ha kontakt med alla andra trafikanter när någon ska passera över en väg, för annars kan det hända olyckor. Det är dock en annan fråga.

Det är viktigt, som vi påvisar i en reservation, att även cyklisters företräde i vissa situationer lyfts upp, precis som vi har gjort när det gäller gående i andra sammanhang.

(Applåder)

Anf. 108 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservationerna 4 och 5 i betänkandet. Jag känner lite som Désirée Liljevall historiens vingslag för att vi för första gången i Sveriges riksdag har ett cykelbetänkande. Vi har all anledning att göra det. I den proposition som regeringen har lämnat till riksdagen finns det många vackra ord om varför man ska satsa på cykel. Förutom hälsoargumentet, som Désirée Liljevall utvecklade väldigt väl, kan vi påtala att undersökningar har visat att man som cyklist förlänger livet med 30 procent. Vilka andra hälsopolitiska åtgärder har samma goda effekt?

Ur klimatsynpunkt är det angeläget att många av de korta resorna med bil i stället görs med cykel för att minska belastningen på klimatet.

Det finns också goda säkerhetsargument för att öka cyklingen i förhållande till biltrafiken, kanske inte i första hand för dem som cyklar men för alla andra. Det är väldigt få personer som blir ihjälkörda av en cyklist. Det är ett säkerhetsargument för att fler ska cykla i stället för att köra bil.

Frågan är varför cyklingen minskar. Som vi redovisar i vårt betänkande har andelen persontransporter med cykel minskat trots alla goda argument. Det har med säkerhet att göra. Trots att alla skulle må bra av att fler cyklar och färre kör bil är det tyvärr vanligt att föräldrar som vill att barnen ska komma säkert till skolan skjutsar barnen dit i bil. I många skolor består merparten av biltrafiken i samband med skolstart och skolslut av föräldrar som skjutsar sina barn för att skydda dem. Att föräldrarna då bidrar till andra barns osäkerhet är tyvärr inte bekant för alla.

En av de mest angelägna åtgärderna är därför att se till att säkra cykelvägarna och se till att det runt skolorna blir allt större zoner som är bilfria och där bara de som levererar varor till skolan och de som är rörelsehindrade får använda sig av bil. Det skulle vara såväl en säkerhetsåtgärd som en hälsoåtgärd och en klimatåtgärd.

I gårdagens Expressen fanns det en intressant artikel om en cyklist som cyklar i min valkrets. Han cyklar från Malmö till Lund flera gånger i veckan. Han påtalar att man på de ställen där det inte finns separata cykelvägar möts av en aggressiv bilism. Det känns osäkert. Även om man är van och följer alla regler som finns för cyklister är man utsatt för faror.

Han påtalar att vi har en hel del av lära av Danmark och Holland där cykling är betydligt mer utbredd än i Sverige. Där är det ett annat beteende i umgänget mellan bilister och cyklister. I artikeln berättas att i Holland handlar halva körkortsutbildningen om hur man som bilist beter sig gentemot gångtrafikanter och cyklister.

Säkerhet är väldigt viktigt. Miljöpartiet har stora sympatier för det cykelpolitiska manifest som Svensk Cykling har tagit fram. Där påtalas behovet av biltrafikfria zoner runt landets alla grundskolor och att man tryggar cykelvägarna till och från skolorna så att barnen kan förflytta sig själva.

Cykelboxar, det vill säga en indragen stopplinje vid alla ljusreglerade korsningar, innebär att cyklister slipper den fara det innebär att ställa sig bredvid ett tungt fordon som lastbil eller buss. Det blir ofta en död vinkel när det fordonet ska svänga framför cyklisten. Cykelboxarna gör att man tryggt kan ställa sig framför motorfordonen och vara först att ta sig över när ljuset slår om till grönt.

Min erfarenhet av cykelboxar från den stad jag bor i, Lund, är mycket god. Det känns säkrare, är säkrare och leder till att fler använder cykel för sina transporter.

I Svensk Cyklings cykelpolitiska manifest talar man för en grön våg för cyklister i rusningstrafik. Det för mig in på ett annat gott argument för cykling. Det är faktiskt ett bra sätt att minska trängseln i trafiken. Vi pratar om trängselavgifter och andra åtgärder för att framkomligheten i våra större städer ska bli bättre i rusningstrafik. Om fler cyklar i stället för att åka bil minskar faktiskt trängseln både för cyklisterna och för de bilar som har argument för att ta sig fram i rusningstid.

En grön våg för cyklister i rusningstrafik, det vill säga att ljuset slår om till grönt så att man inte behöver vänta, är ett sätt att främja cykling.

Det har tidigare tagits upp från talarstolen att man kan utvidga zebra-loggan till att gälla även för cyklister och inte bara för gångtrafikanter, så att man kan ta sig över i korsningarna. Det bör kombineras med fysiska hinder som sänker hastigheten för bilarna så att man minskar risken för olyckor. Det är också ett klokt sätt att främja cyklismen i Sverige.

Det cykelpolitiska manifestet påtalar en annan sak som vi har tagit upp i reservationen och i betänkandet, nämligen att man måste öronmärka det som är avsett för cykling. Bortom de vackra orden i propositionen om att cykling är bra minskar på många ställen möjligheten att cykla på grund av att man gör om två-plus-ett-vägarna av trafiksäkerhetsskäl. Det är en utveckling som vi i Miljöpartiet biträder. Många gånger försvinner samtidigt den möjlighet man tidigare hade att cykla säkert vid vägrenen eller på separat cykelväg. Därför är det viktigt, som vi framhåller i vår gemensamma reservation, att man säkerställer cykling på två-plus-ett-vägar genom att upprätta en säker cykelled och att man gör det med medel som är avsedda för vägutbyggnad och trafiksäkerhetsåtgärder på vägen.

Detta visar att det gäller att inte bara skriva vackert utan också, om man menar allvar med det man säger, förse politiken med möjligheten att nå de mål man sätter upp. Om man menar allvar med att cykling ska öka måste man vidta de åtgärder som behövs. I det här fallet handlar det om att öronmärka pengar, kräva återrapportering och kraftigt öka den andel av medlen som tidigare Vägverket, numera Trafikverket, kan och bör använda för att främja en säker cykling.

I många fall handlar det om en med- eller motfinansiering av de åtgärder som kommuner och regioner vill vidta. Den granskning som har gjorts av hur regionerna tar sitt ansvar för cykling visar att det finns väldigt stora brister.

Det har delvis att göra med vem som har beslutsmakten i trafikpolitiken. Många gånger är det till övervägande delen män, och dessutom män i den åldersgrupp där andelen cyklande är lägst. Det kanske inte är helt konstigt att andra åtgärder än cykelvägar prioriteras när regionerna ska fastställa sina program. När man säger att man vill vidga arbetsmarknadspolitiska regioner och främja tillväxten är det infrastruktur för personbilar snarare än cyklar som hamnar i fokus när man fördelar åtgärderna.

Både för hälsans, klimatets och säkerhetens skull behöver vi ha det yteffektiva transportsystem som cykling utgör. Därför hoppas jag på en fortsatt klok debatt i riksdagen. Den startar i dag då vi behandlar vårt första cykelpolitiska betänkande.

(Applåder)

Anf. 109 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Fru talman! Cykling är något som de flesta av oss kan relatera till. Vi kanske använder cykeln flitigt för motion eller för att ta oss till och från arbetet eller till någon fritidsaktivitet. Vi kanske minns barndomen då cykeln var något särskilt, speciellt så här års när våren är på väg, snön är på väg bort och sanden sopas från gatorna.

Jag växte upp i ett mindre samhälle i Småland där cykeln för mig innebar en frihet att kunna röra mig själv, ta mig till fotbollsträningen på andra sidan stan, träffa mina kompisar och på ett smidigare sätt kunna ta mig till skolan. Jag minns fortfarande min gula cykel med bockstyre och handbroms. På den tiden var det ingen som tänkte på hjälm eller andra skydd. I dag är det lag på att alla under 15 år ska ha hjälm när de cyklar. Hjälmen är ett ovärderligt skydd för både stora och små om olyckan skulle vara framme.

Trafiksäkerheten är en viktig fråga när det gäller cyklisterna. Men trafiksäkerhetsarbetet måste ta sin utgångspunkt i att vi har olika transportslag och att en åtgärd för att förbättra för en grupp inte ska få negativa effekter för andra. Vi måste hela tiden utveckla trafiksäkerhetsarbetet och särskilt med fokus på våra barn och andra oskyddade trafikanter.

Fram till 1960-talet var cykeln mer av en norm i samhället. Sedan gjorde bilen sitt riktiga intåg. Men cykeln har fortsatt att finnas kvar som ett transportmedel.

Jag tycker att det är glädjande att vi i dag har den första riktiga cykeldebatten och att cykeln som transportmedel lyfts fram alltmer. Det är nämligen så att om transportsektorn ska kunna bli långsiktigt hållbar är det viktigt att vi främjar mer klimateffektiva sätt att transportera oss – där kommer cyklingen in – och att vi ser till hela resan.

Vi vet också, vilket vi har hört från bland andra Désirée Liljevall, att satsningarna på cykling skapar bra förutsättningar för ökad folkhälsa. Flera av oss i kammaren deltog i går på ett seminarium där vi fick höra om erfarenheter från bland annat Danmark. Men satsningar på cykling ger också ökad tillgänglighet och minskar miljöpåverkan. Fler som cyklar bidrar till mindre trängsel och därmed till bättre framkomlighet till exempel för kollektivtrafiken.

Fru talman! Kopplingen mellan cykling och hälsa kommer alltmer i fokus, och det tycker jag är viktigt. Många ser fördelar med att förena

nytta med motion, det vill säga att cykla till och från jobbet. Jag ser allt fler i min närhet, som bor på min gata, som använder cykeln som ett naturligt sätt att pendla. De gör det inte bara sommartid utan även vintertid. Det ställer krav inte bara på investeringar utan också på drift och underhåll av cykelstråken, inte minst vintertid.

Den stora potentialen för cykling finns inom tätorter och kanske främst inom våra större städer där resorna oftast är kortare än fem kilometer och vi har en stor trängsel. Men vi får inte glömma arbetet med att öka attraktiviteten för cykling även utanför tätorterna eller mellan orter.

Vi får inte heller glömma den viktiga cykelturismen. Cykling som turism och rekreation omsätter årligen miljardbelopp i Europa. Sverige har goda förutsättningar inom detta område, vilket också skulle innebära stora fördelar för den lokala utvecklingen och fler jobb.

Vi måste förstärka cykelns roll och se till att den ingår som en naturlig del av transportsystemet och arbeta målinriktat för att göra cykeln till ett attraktivare alternativ för hela eller delar av resan. För att kunna göra detta krävs det en rad olika insatser, alltifrån ny infrastruktur till trafiksäkerhet, väganvisningar och kommunikation.

Men den enskilt viktigaste frågan och en grundförutsättning för att kunna cykla, förutom att man har en cykel, är att det finns infrastruktur, att det finns vägar och cykelvägar och att det finns sammanhängande stråk som gör det möjligt att ta sig från en punkt till en annan. Men vi måste också se till att fler utnyttjar den redan befintliga infrastrukturen i större utsträckning än i dag.

Cykelns andel av det totala trafikarbetet har minskat trots att riksdagen har uttalat mål om en ökad andel. Även om cykelfrågorna har getts en ökad prioritet i olika avseenden sedan en ganska lång tid tillbaka måste vi höja ambitionsnivån.

Satsningar på cykling och cykelinfrastruktur är i mångt och mycket en fråga för avvägningar som man kan relatera till regional och lokal nivå. Men det är viktigt att även staten och regeringen pekar ut inriktningen.

Fru talman! Cykelfrågorna är viktiga för oss i Alliansen, och vi går även här från ord till handling liksom vi gör inom andra delar av transportområdet. I infrastrukturpropositionen som kom hösten 2008 lyfts cykelns betydelse fram på ett väsentligt tydligare sätt än vad som gjorts tidigare. Jag vågar påstå att man inte har lyft fram cykelns betydelse på detta sätt sedan före 1960-talet.

Förutom att Alliansen har preciserat olika målsättningar och lagt fram konkreta förslag i infrastrukturpropositionen och i den nya målstrukturen har det varit klart uttalat i direktiven till åtgärdsplaneringen där regeringen tydligt har pekat ut för trafikverken och länen att upprättande av nationell plan och länsplaner ska omfatta åtgärder som främjar användning av cykel.

Alliansregeringen lägger också tydligt fokus på att förbättra förutsättningarna för cyklandet och cykelresan. Vi har under dessa snart fyra år gjort en stor omstrukturering av transportpolitiken och övergått från ett stuprörstänk till en helhetssyn med ökat fokus på resenärerna, vilket också kommer att ge effekt när det gäller cyklingen. Perspektivet på hela resan måste vara det centrala. Det ska vara enkelt, tryggt och säkert att cykla från A till B, att cykla till bussen eller tåget eller att byta mellan de

olika transportslagen. Det är också en viktig fråga ur jämställdhetssynpunkt.

Jag som resenär måste kunna koppla ihop cykling med andra transportsätt, till exempel kollektivtrafik. Det måste finnas parkeringsplatser även för cyklar, och jag som resenär måste kunna ta med mig cykeln på bussen eller tåget. Det finns många viktiga och angelägna åtgärder som föreslås och diskuteras i betänkandet och som vi debatterar här och nu.

Regeringen har tagit initiativ till en rad olika åtgärder som handlar om att underlätta för att kombinera cykling med kollektivtrafik och om att vi måste få in cykelfrågorna i ett tidigare skede i planeringsprocessen. En aktuell fråga är cykelparkeringar där Boverket har ett uppdrag att utarbeta en vägledning för hur cykelparkeringar ska kunna beaktas i den fysiska planeringen.

Fru talman! I det förslag till åtgärdsplanering som nu presenterats kan vi konstatera att mer än 3 miljarder kronor läggs på cykelåtgärder. Det handlar om 1 miljard från den nationella planen och 2,3 miljarder från länsplanerna. Totalt är det alltså mer än 3 miljarder kronor, vilket är en klar nivåhöjning jämfört med tidigare.

Ska vi se en positiv utveckling och förbättring inom cykelområdet är det även viktigt med uppföljning. Den nya målstrukturen inom transportområdet som riksdagen beslutade om förra året ger förutsättningar för att detta ska ske på ett bättre och tydligare sätt än tidigare, och Alliansen tillförde då också hälsa som en del inom hänsynsmålet. Jag kan konstatera att raljerandet från oppositionen då får man nu äta upp. Nu är detta en viktig fråga för ansvariga myndigheter att arbeta vidare med, inte minst att följa upp just hälsoaspekten i målstrukturen.

Fru talman! Många initiativ är tagna, och mycket arbete pågår som ger stora förutsättningar för ökad cykling. Men det är viktigt att dessa åtgärder följs upp. Det är vi i trafikutskottet tydliga med i betänkandet. Vi betonar också att regeringen bör överväga skärpta krav i framtiden om inte önskade effekter uppnås.

Ni som hör denna debatt och läser trafikutskottets betänkande kan konstatera att Alliansen och oppositionen i det stora hela är överens när det gäller behovet av att få fler att cykla.

Som också konstateras i betänkandet är eller kommer många av motionsförslagen att bli tillgodosedda genom det arbete som nu pågår genom utvecklings- och beredningsarbete, dels i Regeringskansliet, dels ute på myndigheterna. Jag tycker att det är synd att vi inte kunde få ett enigt betänkande. Men jag förstår samtidigt att det måste vara jobbigt för oppositionen att än en gång konstatera och se att Alliansen även inom cykelområdet levererar och ser till att det sker saker.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till förslaget i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 110 DÉsirÉE LILJEVALL (s) replik:

Fru talman! Jag kan också konstatera, precis som Malin Löfsjögård, att trafikutskottet är överens om att cykeln blir viktigare för svenska folket som transportmedel och att vi politiker behöver hitta lösningar för att underlätta cyklisternas möjligheter att röra sig säkert, tryggt och smidigt i trafiken.

Vi har hört Malin Löfsjögård plädera för att få utvecklingen att ta fart och för att man snabbare ska nå målet om en ökad andel cykeltrafik.

Det verkar alltså inte råda någon tvekan om målmedvetenheten från Malin Löfsjögårds sida. Däremot är regeringens ambitionsnivå något blekare och behöver förstärkas.

Jag undrar varför vi inte har kunnat enas i trafikutskottet om att ge regeringen en tydlig signal om att vi verkligen tycker att en fungerande gång- och cykeltrafik ska prioriteras. Varför kunde inte trafikutskottets borgerliga ledamöter ställa sig bakom ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga?

Anf. 111 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! När det gäller alternativvägar eller, som oppositionen nu föreslår, att det ska byggas parallella cykelvägar kan jag konstatera att det i så fall är en nyordning. I dag gäller inte ens för motorvägar att vi där ska bygga parallella cykelvägar. Däremot finns det krav på alternativvägar.

Vår infrastrukturminister Åsa Torstensson har bland annat i en interpellationsdebatt här i riksdagen – det finns också med i betänkandet – klargjort att det är självklart att vid investeringsobjekt, till exempel vid två-plus-ett-vägar, överväga cykelfrämjande åtgärder. Då kommer kostnaden att belasta det enskilda vägprojektet eftersom det kan bli uppenbara problem för cyklisterna.

Vägverket, numera Trafikverket, har redan i uppdrag att titta på frågan och gör en inventering av vägar med mitträcken. Denna inventering ska ligga till grund för övervägandena.

Först och främst är det i sammanhanget lite grann av att slå in öppna dörrar eftersom ett arbete redan pågår. I reservationen och när det gäller det ni säger om ett tillkännagivande tar ni faktiskt ett steg längre. Därför är min fråga: Var finns den sedelpress som ska bekosta de parallella cykelvägar som vi ska se utefter alla två-plus-ett-vägar och alla motorvägar?

Anf. 112 DÉsirÉE LILJEVALL (s) replik:

Fru talman! Återigen: Vi är överens om mycket här. Just därför förstår jag inte resonemanget. Senast i dag har jag med en representant för Trafikverket pratat om cykling. Han vittnade om hur intressant frågan om cyklingen är och om vilka intressanta utmaningar som han som tjänsteman blir sugen på att sätta tänderna i för att utveckla cykeltrafiken. Malin Löfsjögård har väl ingen annan uppfattning?

Om det nu inte är så stor skillnad i synen på den här frågan undrar jag: Hur i all världen kommer det sig att de borgerliga ledamöterna inte går oss till mötes och formulerar en klar och tydlig viljeinriktning till regeringen? Och varför yrkar majoriteten avslag på motionerna?

Fru talman! Vi slår inte in öppna dörrar, utan vi försöker öppna dörrar.

Anf. 113 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! En dörr som redan är öppen behöver inte öppnas. Som jag redogjort för och som jag vet att mina allianskolleger kommer att redogöra för – dessutom finns detta med i betänkandet – pågår otroligt

mycket arbete. Vi vet också att detta i direktiven till åtgärdsplaneringen var klart uttalat. Nu kan vi se resultat av det i form av 3,3 miljarder kronor – en klar nivåhöjning jämfört med tidigare plan.

Sedan är frågan om Désirée Liljevall verkligen lyssnade på vad jag sade. Beträffande det som ni vill ha ett tillkännagivande om pågår redan ett arbete. Det är en självklarhet att titta på just cykling samt på hur det påverkas och hur det kommer att bli med det i framtiden.

Det oppositionen föreslår beträffande tillkännagivandet är de facto en nydaning. Ni föreslår och vill att det byggs cykelvägar parallellt med alla två-plus-ett-vägar. Jag gissar att ni också vill ändra den ordning som gäller för motorvägar, det vill säga att det också där ska finnas parallella cykelvägar. Så är det ju inte i dag. Men varifrån ska de pengarna tas? Ska de tas från annat trafiksäkerhetsarbete eller från arbete med andra cykelåtgärder?

(TREDJE VICE TALMANNEN: Jag vill påpeka att Désirée Liljevall inte har möjlighet att svara.)

Nej, det har hon inte. Men Désirée kunde ha svarat i sitt andra inlägg.

Det är i alla fall fråga om en klar skillnad och om en nyordning. Det är synd att du, Désirée, inte ger ett svar om det, för jag undrar var de pengarna finns eller vilka åtgärder som ni inte ska vidta. Det handlar om att använda de pengar som vi har på ett bra och effektivt sätt.

Anf. 114 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! I det längsta försökte jag undvika att begära replik för att det skulle kännas att vi var överens. Men sedan kom brasklappen på slutet där det på Malin lät som att det liksom var på rent trots som vi bestämde oss för att reservera oss. Jag gillar inte falsk historieberskrivning.

I betänkandet har framför allt Vänstern och Miljöpartiet enormt många yrkanden. På en massa ställen svarar ni att de nog kommer att tillgodoses. Men i en fråga har vi tyckt att det är viktigt att gemensamt sätta ned foten. I våra motionsyrkanden är det en ganska öppen skrivning. När mitträckesvägar anläggs ska man beakta förutsättningar att ta sig fram på annat sätt än med bil. Det gäller till exempel cyklisterna som annars trängs bort.

Vi säger att man ska undersöka förutsättningarna för att anlägga parallellvägar. Om ni tycker att det är en så korkad formulering hade ni haft alla möjligheter att lyfta fram den och säga: Just den formuleringen kan vi inte gå med på, men vi kan tänka oss en mer öppen skrivning. Vem vet? Kanske hade ni lyckats med det. Men faktum är att ni efter fem, sex, sju minuters ajournering kom fram till att det av någon anledning – politisk misstänker jag – inte var bra att komma överens här. Det var ni som inte ville komma överens. Vi visade stor beredvillighet att komma fram till en gemensam ståndpunkt.

När det gäller nästa betänkande som vi ska prata om här i dag har ni ett förslag om ett tillkännagivande. I så fall slås öppna dörrar in även där, kan man säga. Där har ni gjort en annan bedömning. Ni hade alla förutsättningar att sätta ned foten och att visa på enighet. Skulden i det avseendet kan inte läggas på oppositionen. Vi gjorde i princip allt vi kunde

Prot. 2009/10:103
14 april

Cykelfrågor

för att kunna komma överens. Men ni hittade det lilla halmstrå som gjorde att ni kunde avvisa det vi föreslagit. Det tycker jag är trist.

Anf. 115 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Jag tror att vi alla, också vi i Alliansen, har sträckt oss ganska långt för att nå enighet.

Det jag menade i mitt anförande är att det är ganska märkligt att nio reservationer till dök upp när vi diskuterade en av era punkter och inte kom överens om den. Det gäller ju frågor som vi har mycket bra skrivningar om och där vi väldigt långt går er till mötes och konstaterar att de flesta motionsyrkandena redan är eller är på väg att bli tillgodosedda.

I reservation 5 om ett tillkännagivande står det klart och tydligt: "När landsvägar byggs om till s.k. mitträckesvägar eller två-plus-ett-vägar, måste en parallell cykelväg anläggas." Det är en nydaning, för så har det inte tidigare varit. Det gäller att hitta en alternativ väg. Självklart ska man se till att det går att cykla och att det kan göras på ett säkert sätt. Mycket arbete kring det pågår inom Trafikverket, som Åsa Torstensson har klargjort bland annat i en interpellationsdebatt här i kammaren.

Anf. 116 PETER PEDERSEN (v) replik:

Fru talman! I slutet av vår reservation står det om att "låta studera förutsättningarna för att i samband med ombyggnad till mitträckesväg samtidigt anlägga en parallell cykelväg". Jag tror inte att formuleringen ens fanns när ni avvisade detta. Reservationen har nämligen tillkommit och vidareutvecklats efteråt. Om ni tyckte att det var en dålig formulering och om ni ville ha en mer öppen skrivning kunde ni ha lagt fram förslag om det. Men jag hörde inga sådana argument eller förslag över huvud taget. Ni kom fram till att vi inte var överens. Därmed fullföljde vi, som vi hela tiden sagt, våra övriga reservationer.

I finansieringsfrågan är det ett känt faktum att det om man valt mellan att bygga motorväg och att bygga mitträckesväg till exempel blir betydligt billigare – man får dessutom mycket mer väg per kilometer – med mitträckesväg än med motorväg. Bara genom att man har inriktningen att inte bygga så mycket motorvägar utan att i stället satsa på att bygga om, förstärka och förbättra befintliga vägar frigörs ett utrymme. Därmed kan man se till att också de som cyklar kan ta sig fram. Finansieringsfrågan går alltså att lösa om man har den här inriktningen.

Anf. 117 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik:

Fru talman! Ja, så är det. De pengar vi har ska vi använda på ett effektivt och bra sätt. Det jobbar alliansregeringen tydligt med. De förslag som läggs fram handlar om att jobba efter fyrstegsprincipen. Man tittar på vad det är som ska byggas. Man ser också till behoven.

På vissa ställen kan det finnas behov av nya motorvägar. På andra ställen finns det behov som bygger på trafiksäkerhetsskäl eller andra trafikskäl för att bygga två-plus-ett-vägar.

När det gäller cykling behöver inte det ena förta det andra, utan det gäller att se till att använda pengarna på ett bra sätt. Därmed får man loss pengar till att vidta åtgärder som främjar cyklingen till exempel.

Och när det gäller ställningstagandet i fråga är det faktiskt så att vi inte hade er skrivning i ord så att säga när vi diskuterade i trafikutskottet.

Det är fråga om en nydaning; ni vill anlägga parallella cykelvägar. Jag vet att Peter Pedersen inte kan svara, men jag undrar varifrån pengarna ska tas om vi ska börja anlägga parallella cykelvägar. Jag ser inte att det på alla ställen skulle gynna även cykelinfrastrukturen eftersom man då kommer att få låsa pengar. Vi har ju andra ställen för alternativa vägar som det går att använda. På en del ställen finns inte det, och då kan det vara så att förslaget blir en ny cykelväg. Det är ju ingenting som någon från något parti har motsatt sig. Men i er reservation och i ert tillkännagivande är det en nydaning, och det finns en prislapp på den också som jag inte har fått svar om.

Anf. 118 SOLVEIG ZANDER (c):

Fru talman! Även jag gläds åt att vi har ett betänkande som handlar om enbart cykling i dag. Det är banbrytande i allra högsta grad. Med det här ska väl cyklingen verkligen få ett genomslag i transportpolitiken. För min del tycker jag att det krävs att det inte bara är en trafikpolitisk fråga eller bara en säkerhetsfråga, utan det krävs en helhetssyn på trafiken för att göra cyklingen attraktiv.

Det är en härlig debatt, och den visar att det är vår, för det är då man pratar om cyklingen, eller hur?

Själv är jag, som sagt, mycket angelägen om att få bort stämpeln på cyklingen som bara ett säkerhetsproblem. Om man inte gör det till en trafikpolitisk fråga kommer cykeln alltid att betraktas som udda och som någonting för sig självt. Cykeln är ett fantastiskt fordon och ska också betraktas som det. Det är inte bara så att det är nyttigt för oss – för folkhälsan och för själen – att cykla, utan det är ju faktiskt också ett sätt att transportera sig. Det måste vi poängtera mer i det här sammanhanget. Det är därför som vi nu tar det här betänkandet, för det handlar i allra högsta grad om trafikpolitik och transportpolitik.

Sedan är det också så att cykelfrågorna har fått en lokal prägel. Det är på lokal nivå som man har löst det här med cykelvägar och möjligheter att transportera sig. Nu lyfter vi frågan – och det är väldigt viktigt – till att komma in både på nationell och på regional nivå. För det är när det kommer in på den nivån som cykeln och transportsystemet kan ses i sitt infrastruktursammanhang.

Det pågår just nu, som alla vet, mycket satsningar på att utveckla cykelleder i Sverige, både kortare och längre sådana. Mängden pengar som satsas på detta kan enligt oppositionen aldrig vara nog. Hela tiden kräver man från vänsterkartellen mer och mer. Man är aldrig nöjd, inte ens när regeringen nyligen i åtgärdsplaneringen redovisade pengar till fler gång- och cykelvägar runt om i landet.

I många län, regioner, har man valt att lägga länspengarna till infrastrukturen på bland annat satsningar på cykelleder. Ett av de projekt som regeringen har varit med och finansierat är Kattegattleden som är Sveriges första nationella längre cykelturistled. Observera att det är Sveriges första nationella cykelturistled. Då kan man undra varför den inte har kommit tidigare om cyklingen har varit så angelägen för oppositionen.

Möjliggörandet av Kattegattleden innebär om jag inte är felunderrättad ungefär 125 nya arbetstillfällen. Men oppositionen kräver mer och mer, och det enda som man har kunnat komma överens om att man skulle ha satsat mer på och som inte finns i det här betänkandet är just det

som gäller cyklingen tillsammans med två-plus-ett-vägarna. Det är det enda, och det är otroligt intressant att det i ett betänkande finns *en* punkt som man inte är överens om.

Jag, tillsammans med föregående talare, undrar: Var i er budget finns satsningar på just detta? Jag har inte hittat det i de budgethandlingar som jag har läst från er tidigare.

Ungefär år 2000, alltså för tio år sedan, fastställde Vägverket tillsammans med övriga intressenter en oerhört ambitiös cykelstrategi för att Sverige skulle bli mer attraktivt och för att det skulle bli bättre och lättare att cykla. Det har inte hänt någonting på det området under de här åren, utan cyklingen har, precis som Karin Svensson Smith sade, minskat. Men nu när vi har ett alliansstyre och ett departement som styrs av centerpartister har cyklingen fått ett eget betänkande.

Vi har också faktiskt sett att trenden har börjat förändras. Det cyklas mer nu, och det är självklart bland annat tack vare att man har pekat på detta. Förra året när betänkandet kom, *Framtidens resor och transporter – infrastruktur för hållbar tillväxt*, tror jag att det hette, hade vi en debatt i Almedalen. När jag i det sammanhanget påpekade att cyklingen i betänkandet nämndes specifikt sade Karin Svensson Smith att det inte gjorde det. Hon blev lite överrumplad i det sammanhanget. Men nu har man fått upp ögonen för cyklingen, och nu kräver man som sagt att cyklingen ska finnas med när man gör någonting med de här två-plus-ett-vägarna. Tidigare har det varit mycket tystare om det i alla sammanhang, vill jag hävda.

Vi pratar alla om att det är i de korta resorna på omkring fem kilometer som det finns en potential att utveckla cyklingen. Då måste man identifiera vilka hinder som finns för att cykla de korta sträckorna. Ett av dem är att man vill ha bilfria möjligheter att cykla. Det gäller speciellt i tätortsområdena mellan de små tätorterna och den större tätorten.

I mitt fall är det Uppsala som är den stora tätorten. Dit vill man nu cykla mer och mer. Då måste vi se till att vi får cykelvägar som är bilfria. Det är väldigt viktigt.

En annan del i det här är att man måste kunna kombinera cyklingen med hela transportsystemet. Man måste kunna cykla en bit för att sedan ta en buss eller för att sedan ta cykeln med på tåget. Det har inte varit så lätt de senaste åren. Själv arbetade jag en tid i Västerås och bodde i Enköping. Då tog jag cykeln på bussen och så cyklade jag hem därifrån ibland. Det har inte varit möjligt under 10–15 år att göra på det sättet. Nu börjar det bli lättare, och det är en viktig fråga, för det är på det sättet man kan kombinera cykeln med det övriga transportväsendet.

En annan viktig del är det som Banverket också har påpekat, och det är att man måste kunna ha cykelparkeringar som är säkra. Jag undrar hur många cyklar jag har fått stulna vid järnvägsstationen i Enköping under årens lopp. Jag vill inte ens tänka efter. Senast hände det förra året. Det är inte roligt när man kommer till stationen och ska cykla hem och cykeln är borta. Och det är definitivt inte roligt när man ska skaffa sig en ny cykel, för det kostar ju en del.

Banverket har tagit fram en rapport som heter *Cykel på tåg – Möjligheter och svårigheter*. Det har man gjort för att man vill få alla dem som är intressenter att medverka till att man också kan parkera sin cykel på ett säkert sätt så att man vet att den finns där när man kommer tillbaka.

Man bygger sådana här cykelparkeringar i landet. I Lund finns det sedan länge ett cykelparkeringshus som är jättebra. I Malmö ska det i slutet av året finnas ett i närheten av Citytunneln vid stationen. Jag tror att där ska finnas plats för ungefär 2 000 cyklar. I Stockholm ska man bygga ett i Älvsjö med omkring 250 platser. Det går åt rätt håll, för det är cykelparkeringshus vi vill ha, inte bara bilparkeringshus. Om vi ska cykla behöver vi ha sådant som gäller för cykeln.

Jag vill framföra något som jag, Alliansen och Centerpartiet tycker är oerhört viktigt, nämligen att det finns en helhetssyn på transportpolitiken. Tack vare att vi nu har ett gemensamt trafikverk kan man fokusera på hela resan. Det ger möjligheter att kombinera, och därmed har cykeln fått en helt ny möjlighet; den ses som en del i det trafikpolitiska arbetet. Jag vill därför betona det som också utskottet skrivit, att uppföljningen av hur man kombinerar resor ska utvecklas. Om man inte gör någonting åt det tänker utskottet följa upp frågan så att det verkligen blir det som nu förväntas. Om ingenting görs tänker vi ställa högre krav på regeringen för att så ska bli fallet.

Jag måste också säga några ord om cykelturismen. Turismen är viktig för oss. Den är viktig för att hela landet ska kunna leva. Nutek har sagt att vi i Sverige kan förvänta oss att intäkterna från cykelturismen på 20 års sikt skulle kunna inbringa åtminstone 1,5 miljoner per år. I dag är det 0,2 miljoner. Det skulle betyda oerhört mycket för landsbygden att få de inkomsterna.

Själv har jag cyklat på Gotland, Åland, Bornholm, längs Göta kanal och vad ni vill. Om det ska bli möjligt för våra ungdomar att cykla framöver måste vi se nya möjligheter. Då måste man kunna kombinera cykeln med alla andra trafikslag och också ha möjlighet att ta sig fram i hela landet.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 119 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Nej, oppositionen är inte nöjd. Vi är inte nöjda om man säger en sak och sedan gör något annat. I propositionen talas det vackert om att öka cyklingsandelen, men för att det ska bli allvar, för att trenden med fortsatt cykling ska fortsätta, är det viktigt att man kan ordna en säker infrastruktur för cykling.

Solveig Zander påtalade att vi tidigare inte varit tillräckligt uppmärksamma på den trafiksäkerhetsförbättring det innebär att sätta upp mittvagnar, att två-plus-ett-vägar måste kombineras med åtgärder för att säkra cyklingen. Nu gör vi det, och det är faktiskt inte regeringens förtjänst att vi har ett cykelbetänkande. Anledningen till att vi har ett sådant betänkande är att det finns ett stort antal motioner om det, i vårt fall med 45 hemställanspunkter. Det är inte svar på en proposition utan ett motionsbetänkande.

Svensk Cykling har tillsammans med Per Kågeson inventerat hur det ser ut med cykelinfrastrukturen ute i regionerna. Det visar sig att man satsar en väldigt liten andel på cykel. Därför tycker vi att om man verkligen menar allvar med att främja cyklismen kunde man göra ett tillkännagivande om att säkra cykelvägnätet, så att det inte minskar när vanliga vägar görs om till två-plus-ett-vägar med mittvagnar. Om det blir mindre

infrastruktur kan vi vara rätt säkra på att cyklingen fortsätter att minska i stället för att trenden bryts och den ökar igen.

En tjänsteman vid Vägverket i Uppsala som är mätingenjör kontaktade mig och var väldigt orolig för att man tog bort det som tidigare var cykelväg längs vägrenarna när man gjorde om vägar till två-plus-ett-vägar. Jag förstår inte varför Solveig Zander och resten av utskottet inte kan biträda oss i oppositionen i ett tillkännagivande, om det nu är så att man menar allvar med den här frågan.

Anf. 120 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag tycker att det är viktigt med cykelvägar, vilket jag sagt flera gånger. I den infrastrukturproposition som tillkännagavs förra veckan står speciellt upptaget pengar för cykelleder. Var i den tidigare majoritetens betänkanden har man kunnat läsa om detta?

Jag har också sagt att jag tycker att man ska cykla säkert, och det gör man, fru talman, om det finns en annan väg bredvid en två-plus-ett-väg. Även infrastrukturministern har talat om andra alternativ, vilket det alltså finns bredvid två-plus-ett-vägarna.

Sedan handlar det, som vi tidigare hört, om ekonomi. Varifrån ska vi ta pengarna? Var i ert budgetförslag finns satsningen på det, Karin Svensson Smith? Det är en mycket viktig fråga. Och varför skulle det ur hälsosynpunkt vara så bra att cykla bredvid en två-plus-ett-väg där det finns en oerhörd trafik? Det är ju därför den byggs om till en två-plus-ett-väg. Är det inte bättre ur hälsosynpunkt att cykla på en väg som går en bit därifrån? Jag förstår inte varför det är så oerhört angeläget att få en cykelväg precis bredvid en två-plus-ett-väg.

Anf. 121 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Fru talman! Jag tror inte att Solveig Zander riktigt har förstått vår reservation. När man gör om en väg som normalt har cyklingsmöjligheter i båda riktningarna till en två-plus-ett-väg och utestänger cyklisterna reagerar vi och menar att Trafikverket i samband med att möjligheten till cykling tas bort måste ha ett uppdrag att inrätta en ny cykelväg som kompenserar för den som försvinner.

Vättern runt är populärare än någonsin och ett tecken på att allt fler människor vill cykla långt, men man vill också cykla säkert. Vättern runt var fullbokat nio månader innan den ägde rum. Det finns även många andra tecken på att cykelintresset är stort, också när det gäller längre sträckor. Anledningen till att man kanske inte vill ha en cykelväg väldigt långt ifrån är att om man använder cykeln som sitt vardagliga sätt att transportera sig vill man inte cykla långa kringelkrokar. Om man cyklar exempelvis mellan Lund och Malmö är det tillräckligt långt ändå. Då vill man ha en lika rak och gen väg som bilisterna men med det rättmätiga kravet på säkerhet.

Vi har i våra motioner inga problem utan har i flera år angett att Vägverket bör ha en öronmärkt summa, och återslagrapportering, för att successivt öka cykelvägnätet och understödja de kommuner som vill bygga en bättre cykelinfrastruktur. Vi gör inte som Alliansen, fortsätter att satsa på det som var modernt under förra århundradet, det vill säga bygger nya motorvägar som inbjuder till ännu mer bilism och därmed indirekt försvårar för cyklister att känna sig hemma i transportsystemet. Vi tycker att

Anf. 122 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Fru talman! Jag börjar med det sista som Karin Svensson Smith tog upp. Vi satsar mycket pengar i vår infrastrukturproposition på vägar. Det beror på att vägnätet i Sverige är så ofantligt mycket större än andra transportvägar, till exempel järnvägen. Det är dock järnvägen som fått de största procentuella satsningarna i vår infrastrukturproposition.

Man utestänger inte cyklingen om man bygger om en väg till två-plus-ett-väg. Möjligheten finns att cykla bredvid, på andra vägar. Så ofantligt många meter längre blir det inte. Själv transporterar jag mig ganska ofta mellan Enköping och Uppsala. Där har vi fått en två-plus-ett-väg, och jag måste säga att om man varit tvungen att bygga en cykelväg bredvid hade vi aldrig fått den trafiksäkra ombyggnaden av länsvägen mellan Enköping och Uppsala, en väg där det tidigare hände många olyckor. Då hade de pengarna inte funnits.

Vi har en infrastruktur som är oerhört eftersatt. Då gäller det att vi använder pengarna på det bästa sätt som finns i dag. Vi får ta det ena efter det andra. Vi kan inte ta allt på en gång. Det är det som är problemet, men det är det som ni inte inser, eftersom ni inte vet hur man hantlar ekonomi.

Anf. 123 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Nu gäller det att svinga vilt. Det är min specialitet som boxningsälskare. Jag tycker bara att svingarna som kom på slutet blev något genomskinliga.

Vi skriver till exempel: ”I vissa fall kan det också vara aktuellt att märka ut cykelfält i vägrenen, och att vägen också – vid behov – bredas.” Vi har alltså alternativa lösningar.

Dessutom blir man lite fundersam vad gäller ekonomin. Vänsterpartiet konstaterar i sina motioner och yrkanden att endast 1 procent av de pengar som staten och kommunerna avsätter till vägsatsningar går till cykel, medan 10 procent av trafiken består av cykling. Är det en rimlig fördelning?

Jag tycker inte att man ska hålla på och tala om varför ingenting gjordes tidigare. Vi kan konstatera att det gjorts för lite satsningar. Men det är ni som bestämmer och har möjlighet att påverka och öka den andelen i så fall, och det har ni inte gjort. Vänsterpartiet ökar anslaget från 200 miljoner per år, som ni har, till 700 miljoner. Det är en halv miljard extra per år. Det är bara att gå in och titta i våra budgetmotioner. Så ligger det till.

Man blir också fundersam när ni alltid ska försöka hitta kryphål. Nu är ni inne på att vi inte har råd med allting. Det är vi helt överens om. Vi skriver i reservation 5: ”Principen bör vara att det trafikslag som orsakar skaderiskerna också ska finansiera åtgärderna.”

Ni har hänvisat till Åsa Torstenssons svar i en interpellationsdebatt den 15 december 2009. Åsa Torstensson säger där följande, förkortat: Det föreslås att cykelfrämjande åtgärder ska övervägas vid varje investeringsprojekt. I dessa fall kommer kostnaden att belasta det enskilda vägprojektet.

Cykelfrågor

Åsa Torstensson har samma uppfattning som oppositionen, kan man säga. Om man bygger en mitträckesväg är det rimligt att man också ska säkerställa en säker cykeltrafik. Det ska belasta det projektet, med en alternativ väg, en parallellväg eller andra åtgärder som säkerställer cykeltrafik. Man blir ju tveksam till om ni i övrigt har den ståndpunkten.

Anf. 124 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! Det var jättebra att Peter Pedersen citerade detta. Åsa Torstensson sade att man ska säkerställa att det finns en cykelväg. Det betyder inte att man måste göra det i anslutning till vägen, som jag förstår att ni har krävt i er motion. Hon säger att det mycket väl kan vara någonting som finns bredvid. Men man ska se till att den är cykelbar. Självklart är det så. Det är precis det hon säger.

Peter Pedersen tar upp att vi hittills inte har gjort något och att det bara är 1 procent som avsätts till cykelvägar. Jag sitter själv med i insynsrådet vid länsstyrelsen i Uppsala län. Man har fått ett uppdrag i länsstyrelserna att titta på infrastruktur och hur man ska lösa det miljömässigt med alla tänkbara skäl. I de utredningar som länsstyrelserna har gjort framgår det nu att man måste göra mer för cyklisterna.

Som Peter Pedersen vet krävs det utredningar och förslag innan man kan vidta åtgärder. Men de är på gång nu, eftersom våra länsstyrelser har fått så tydliga uppdrag att titta på det här. Tre år är en lång tid. Fyra år har vi snart haft möjlighet att styra landet. Vi förstår att det krävs mycket längre tid för att komma till rätta med alla de saker som har varit efter-satta. Cyklingen och cykelmöjligheterna är en sådan sak. Men det kommer, det kan jag lova. Tack vare att man nu har preparerat och gjort klart har man möjlighet att göra något åt det rent praktiskt.

Anf. 125 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker fortfarande att det är trist att vi fastnar i formuleringarna. Vad innebär "bredvid" och "parallellt"? Det är klart, parallellt är parallellt, men frågan är hur långt avståndet från vägen är.

Det vi borde kunna komma överens om, tycker jag, är att om man försämrar framkomligheten för cyklister genom att anlägga en mitträckesväg där man omöjliggör cykling måste man säkerställa att de cyklister-na kan ta sig fram mellan punkt x och y på ett sätt som är säkert och som inte innebär att man måste cykla 500 meter, en kilometer eller en halvmil extra. Det ökar inte intresset för att cykla. Vi ska främja cyklandet. Då kan man inte vidta åtgärder som försvårar det.

Det hade varit mycket angenämt om ni från majoritetens sida hade kommit med några alternativa förslag i utskottet, till exempel: Vi tycker att skrivningen är alltför kategorisk. Kan vi inte tänka oss en mer öppen skrivning, så att det står att vi vill säkerställa även framkomligheten för cyklister om man vidtar åtgärder som försvårar för dem? Men det fanns inget sådant intresse över huvud taget. Det är någonting som ni kommer med som ett litet halmstrå för att bekräfta varför ni inte kunde gå med på tillkännagivandet eller någon typ av initiativ. Det är trist, men det är bara att hoppas att vi nu i verkligheten kan komma fram till och stå för det vi säger här i kammaren, att vi gemensamt tycker att det är viktigt att vi säkerställer möjligheten för fler att cykla mellan punkt x och y. Vi ska inte försvåra det. Det kommer inte att öka andelen cyklister.

Anf. 126 SOLVEIG ZANDER (c) replik:

Herr talman! För att inte låta alltför negativ, för det är jag inte: Jag tycker att man från oppositionen har jobbat väldigt bra med att lyfta fram frågan och få den så här långt. Jag uppskattar verkligen det ni har gjort. Det är viktigt att vi uppmärksammar cyklismen i trafikhänseende.

Det vi är oense om måste jag vara uppriktig och säga. För mig är det inte bra att ha en cykelled precis bredvid en två-plus-ett-väg. Jag tycker fortfarande att det ur hälsosynpunkt inte är det allra bästa alternativet när den ligger alldeles bredvid. Jag tänker också på hur säkerheten är när man cyklar på vägrenen på en väg som inte har ett räcke emellan och inte är en två-plus-ett-väg. Det är livsfarligt. Att man tog bort cyklingsmöjligheten därifrån tycker jag är rätt.

Jag tror att man med vett och sans kommer att lösa detta på sikt. Det vi inte är överens om är att vi skulle ha gått med på er motion. Nu har vi sagt att vi ska följa upp det här och se till att regeringen medverkar till att vi får det bättre. Det avslutas betänkandet med. Vi har ett gemensamt ansvar för att se till det. Jag uppskattar vad ni har gjort.

Anf. 127 NINA LARSSON (fp):

Herr talman! Jag börjar med att yrka bifall till förslaget i utskottets betänkande och avslag på motionerna.

I dag debatterar vi ett cykelbetänkande för första gången i denna kammars historia. Det är någonting riktigt roligt, måste jag säga, inte bara för att cykelfrågor är viktiga för framtiden av flera anledningar, utan också för att oppositionens reservationer är så underhållande.

Det har också varit mycket roligt att få lyssna till andra ledamöters cykelfarenheter och även det lilla inlägget från Peter Pedersen om att uttrycket ”ute och cyklar” hädanefter snarare borde ses som någonting positivt. Det lyfter det positiva med cyklingen i den här debatten, och det är bra. Jag kan också rekommendera mina cyklande kolleger att ta sig till Klarälsbanan i Värmland och cykla längs älven, en mycket vacker upplevelse, måste jag säga.

Själva betänkandet lyfter fram en rad saker som alliansregeringen gjort för cykling. Den visar upp forskningen inom en rad områden och uppdrag till trafikverken och Nutek att analysera och komma med förslag på åtgärder. I de rätt nyligen framtagna transportpolitiska målen har vi fört in ett mål om hälsa. Detta torde verkligen gynna cykling i högre utsträckning.

Infrastrukturpropositionens avsnitt om åtgärder för ökad cykeltrafik finns också med. I regeringens direktiv till trafikverken för åtgärdsplaneringen finns klart och tydligt uttalat att åtgärderna ska främja cykelanvändandet. Vi har också sett en ökning av satsningarna på cykelåtgärder jämfört med tidigare period.

Vi i utskottsmajoriteten ställer oss bakom detta betänkande som är mycket tillmötesgående gentemot flera av motionerna. Betänkandet tar upp en rad fördelar med cykling och lyfter på ett tydligt sätt upp frågan om att prioritera cykelåtgärder. Motionerna anses i mångt och mycket som tillgodosedda eller på väg att bli det.

Åtgärder som leder till en ökad andel cykelresor bidrar till att nå många mål, bland annat minskad miljöpåverkan, minskad trängsel och positiva effekter på folkhälsan. Det finns även stora möjligheter till utveckling av näringar kring cykelturism.

Potentialen att öka andelen cykelresor av de kortare resorna är mycket stor, främst när det gäller arbetspendlingen. En omfattande inventering har genomförts för att kartlägga förutsättningarna för cykelresor mellan landets tätorter och vilka investeringar som behövs.

En stor del av behoven av att utveckla infrastrukturen finns längs det kommunala vägnätet inom tätorter och på det regionala vägnätet. Planerade investeringar i cykelvägar längs det nationella vägnätet tar främst sikte på att skapa möjligheter till arbetspendling. Förslaget innefattar även åtgärder som förbättrar möjligheterna att nå exempelvis tätortsnära mål för turism.

I planen satsas närmare 1 miljard kronor vilket bland annat innebär att ca 50 mil ny cykelväg anläggs längs det nationella vägnätet. Dessutom ingår att förbättra möjligheterna att parkera cyklar vid viktiga bytespunkter och bygga gång- och cykelportar samt skyltningsåtgärder.

Det finns goda förutsättningar att åstadkomma ett flertal längre sammanhållna leder för cykelturism i exempelvis Skåne, Blekinge, Halland, Västra Götaland, södra Småland, Öland, Östergötland och Stockholms län. En led där arbetet redan har kommit i gång är, som vi också kunde höra, Kattegattleden.

I samband med nybyggnation av nationella vägar och mittsepareringsåtgärder ska behovet av kompletterande cykelvägar prövas. Det innebär att ytterligare cykelvägar kan komma att anläggas och då finansieras via den åtgärd som är planerad för två-plus-ett-vägen.

Cykeln har en självklart stark ställning i framtidens transportsystem. Detta har vi påbörjat under denna mandatperiod, inte minst med de transportpolitiska målen, infrastrukturpropositionen och nu senast planläggningen av infrastruktur till 2021.

Vi i Folkpartiet liberalerna verkar för ett flexibelt transportsystem där resenären effektivt kan växla mellan de transportslag som för ändamålet passar bäst. Vi ska ha ett transportsystem som gör det lätt för människor att resa med cykel, tåg, buss, bil eller vad det nu kan tänkas vara för färdssätt som lämpar sig för stunden i framtiden.

Jag tror på flexicyklisten, och jag tror på flexiresenären eller flexiblisten – kalla det vad ni vill. Jag tror på människors förmåga att själva välja vad som passar bäst för deras ekonomi och situation och för vår miljö.

Cykeln är ett av de mest konkurrenskraftiga färdmedlen för framtiden, och detta bör vi främja på olika sätt. Jag kan konstatera att regeringen lägger 1 miljard i plan och utöver detta också bidrar med 2,3 miljarder genom länsplanerna, det vill säga totalt 3,3 miljarder.

Ännu en gång har alliansregeringen visat att vi är bäst när det gäller och levererar när det krävs!

Överläggningen var härmed avslutad.

(Beslut fattades under 11 §.)

Föredrags

trafikutskottets betänkande 2009/10:TU15

Drivmedels- och fordonsfrågor m.m.

*Drivmedels- och
fordonsfrågor m.m.*

Anf. 128 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m):

Herr talman! Nu är det dags för trafikutskottets andra debatt i dag, och vi flyttar oss nu från cykeln som drivs av människokraft till fordon som drivs med andra drivmedel.

Även detta betänkande är ett motionsbetänkande från den allmänna motionstiden med ett femtiotal yrkanden som handlar om olika drivmedels- och fordonsfrågor, både i stort och smått. Många berör klimat- och miljöfrågor. Yrkandena handlar om allt från förnybara bränslen, hur vi definierar miljöbilar, vinterdäck, sparsam körning och övergivna fordon till andra frågor som rör parkering, skoter och färjeförbindelser.

En central fråga när det gäller att skapa ett långsiktigt hållbart transportsystem är bland annat tillgängligheten till förnybara bränslen. Det är viktigt att vi arbetar med att stimulera tillgång och efterfrågan på flera olika typer av förnybara drivmedel och att det arbetet fortgår. Vi måste vara öppna för den utveckling som sker, inte bara inom drivmedelsområdet, utan också inom fordonsindustrin. Trafikutskottet fick i förra veckan intressant information om den utveckling som pågår för att göra tunga transporter på väg bättre ur klimatsynpunkt.

Utskottet konstaterar i betänkandet att om vi ska lyckas med klimat- och miljöarbetet, inte minst inom transportsektorn, behöver vi alla arbeta för åtgärder internationellt. Klimatproblemen går nämligen inte att lösa inom en nations gränser. Vi kan och vi gör mycket i Sverige, men vi måste få EU och övriga världen att också ta sitt ansvar.

I betänkandet föreslår utskottsmajoriteten, det vill säga allianspartierna, ett tillkännagivande angående den så kallade pumplagen. Till betänkandet har oppositionen lagt totalt sju reservationer och ett särskilt yttrande.

Herr talman! Jag tänkte inte bli mer långrandig än så här, utan jag lämnar över betänkandet till mina kolleger i trafikutskottet för debatt.

Anf. 129 HANS STENBERG (s):

Herr talman! Jag vill börja med att säga att vi socialdemokrater naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer, men för att undvika onödiga voteringar som vi ändå vet hur de slutar nöjer vi oss med att yrka bifall till reservation 1.

Innan jag går in på själva ärendet konstaterar jag att detta förmodligen är min sista ärendedebatt i utskottet. Jag vill därför passa på att tacka trafikutskottets kansli för ett mycket engagerat och skickligt arbete. Det har varit ett verkligt privilegium att få samarbeta med utskottskansliet i 16 år.

Jag vill också passa på att tacka kollegerna i utskottet. Ibland har vi ganska hårda åsiktsskillnader i sakfrågor, och det kan bli lite hårda ord i debatten. Men det har aldrig hindrat att vi har haft en väldigt vänskaplig och trevlig anda utanför det direkta politiska samtalet. Det har varit trevligt att jobba tillsammans.

Jag går nu över till själva ärendet. Våra transporter är till 95 procent beroende av olja. Alla inser naturligtvis att detta inte är hållbart i längden. Samtidigt är transporter helt nödvändiga för tillväxt och utveckling. Det finns ett stort samband där emellan. Bilen är helt nödvändig för väldigt många människor för att man ska kunna bo och verka utanför storstäderna.

Därför är det en väldigt viktig uppgift att bryta sambandet mellan tillväxt och oljeförbrukning. Det handlar om att stimulera användningen och öka tillgången på alternativa bränslen. Den pumplag som delvis behandlas i det här betänkandet var en del i jobbet för att öka tillgången på alternativa bränslen. Den har i mångt och mycket fungerat bra, men den utvärdering som har gjorts visar ju, lite som vi befärade när lagen infördes, att det blev väldigt mycket etanol, vilket beror på att det är ganska dyrt att installera biogasmackar.

Därför är det både märkligt och sorgligt att den borgerliga regeringen valde att avskaffa det stöd som fanns för att kunna få mer av biogasmackar. I stället hade man behövt öka den stimulansen, men den drogs in.

Ett annat problem är den så kallade mackdöden. När det gäller den delen finns det en samsyn i hela riksdagen, i princip. Det känns bra. Vi har haft ett problem med att många tankställen har lagts ned, inte minst på landsbygden. Den utvärdering som har gjorts visar att det egentligen inte beror på pumplagen utan på en omfattande strukturrationalisering i branschen. Trots det kan man inte blunda för att det finns en allvarlig risk när man nu går vidare och även de minsta tankställena ska omfattas av pumplagen. Om man tillämpar lagen alltför strikt kan det leda till att fler tankställen på landsbygden läggs ned. En sådan utveckling tror jag inte att någon vill se.

Därför måste regeringen förtydliga sina direktiv så att man kan ge dispens när det finns särskilda skäl. Det måste också ges en ordentlig möjlighet att beakta lokala omständigheter i samband med dispensgivningen.

Övergivna fordon, som också behandlas i betänkandet, är en följetong i utskottet. Vi har haft många diskussioner om det. Vi gjorde en lagskärpning för några år sedan. Vi har gjort en uppföljning i utskottets hägn och konstaterar att många av de problem vi trodde oss lösa med lagskärpningen för några år sedan kvarstår ändå.

Därför är det nödvändigt att vi gör en ändring av nuvarande regler så att det blir lättare att frakta bort övergivna fordon. Problemet beror delvis på att flera myndigheter är inblandade. Man bollar frågan emellan sig i många fall, och man kommer inte till skott. Därför menar vi att man nu bör bli tydligare med vem som har ansvaret. Man bör ge tydligare riktlinjer och ge polisen ökade befogenheter att ta i och frakta bort bilar som blir stående efter vägarna – helst innan de har förvandlats till utbrända fordonsvrak. Så ser det tyvärr ofta ut.

Herr talman! En annan fråga som har diskuterats mycket genom åren är reglerna för bil- och släpvagnsvikter. Tidigare har vi varit helt överens i utskottet om att det är hög tid att justera reglerna. Borgerliga ledamöter – vissa av dem sitter här i kammaren – har drivit frågorna oerhört hårt under tidigare år. Men tyvärr har man i den här frågan nu lagt sig helt platt för regeringen.

Det är klart att problemet kvarstår. Många nya bilar har en totalvikt över 2 ½ ton. Dagens husvagnar, eller släpvagnar för den delen, väger oftast över 1 ton. Man får inte köra ett sådant ekipage med B-körkort. Däremot är det tillåtet att köra med en lättare dragbil. Alla som är det minsta insatta i frågan vet att det blir ett farligare ekipage på vägen med en lättare bil. Trots det har vi denna uppenbara galenskap i regelverket.

Frågan har utretts. Det har sagts att man inte kan göra något före 2013. Jag accepterar inte det synsättet. Enligt min uppfattning har man inte borrarat i den här frågan ordentligt. Man har över huvud taget inte tagit minsta initiativ för att påverka EU att ändra ikraftträdandet. Man har inte heller ordentligt prövat frågan, utan man har nöjt sig med att luta sig mot att en ensamutredare i praktiken har tittat på frågan och konstaterat att det här är svårt.

Herr talman! Det exempel jag nyss nämnde är ett i raden. Det finns många exempel på frågor där vi tidigare har varit överens över partigränserna i utskottet och gett tillkännagivanden till regeringen. I dag är det första gången den här mandatperioden som utskottet ger ett tillkännagivande till regeringen. Det är ett tillkännagivande som med förlov sagt är ovanligt slätstruket för att vara ett tillkännagivande, måste jag säga. Annars tror jag inte att jag kan hitta något år under mina 19 år som jag har varit i riksdagen där vi inte har gjort åtminstone ett men oftast flera tillkännagivanden till regeringen.

Det här är en utveckling som oroar mig mycket. På sikt blir det en fara för demokratin och för respekten för riksdagen om man har en riksdagsmajoritet som i princip alla lägen lägger sig platt för regeringen. Då urholkas riksdagen och reduceras till ett slags transportkompani. Jag hoppas verkligen att det tillkännagivande som vi har fått i dag är ett tecken på att den trenden bryts.

Jag är övertygad om att den kommer att brytas nästa mandatperiod eftersom jag då räknar med att vi har en annan regeringsmajoritet. Vi socialdemokrater tänker i varje fall hålla oss kvar vid den tradition som vi alltid har haft; när vi ser att regeringen gör uppenbart fel eller agerar oförsvarligt långsamt tar vi oss rätten från riksdagen att säga ifrån.

Jag tror att en väl fungerande riksdag kräver att man har en riksdag som är beredd att ta strid även mot regeringen och inte bara agerar som ett transportkompani.

(Applåder)

I detta anförande instämde Claes-Göran Brandin, Lars Mejern Larsson och Désirée Liljevall (alla s) samt Peter Pedersen (v).

Anf. 130 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Vänsterpartiet står bakom samtliga reservationer vi har i betänkandet, men för tids vinnande nöjer vi oss med att yrka bifall till reservation 1 och 3.

Herr talman! Jag tänkte i huvudsak uppehålla mig vid frågan om den så kallade pumplagen, där det också finns ett tillkännagivande från utskottets majoritet. Faktum är att vi i Vänstern hade varit besvärliga och bråkiga inför det beslut som fattades 2005; det tror jag att ni kan intyga från båda sidor. Det var först på slutet det blev majoritet för den så kallade pumplagen.

Vi hade nämligen en rädsla för att detta skulle kunna gynna ett förnybart bränsle på bekostnad av andra. Därför fick vi till stånd de 150 miljoner som det har pratats om. Vi hade detta som krav. Vi ville att det skulle komma in för att man åtminstone skulle kunna ha större möjlighet att säkerställa att även till exempel biogas skulle kunna vara ett alternativ när man följde pumplagens intentioner, nämligen att bygga ut ett nät av pumpar – eller vad man nu vill kalla dem för – med förnybara bränslen.

Tyvärr hjälpte inte det. Vi kan konstatera att trots att lagen var teknikneutral har det i praktiken blivit framför allt etanol som har gynnats, vilket är olyckligt. Det kan sägas här att vi lade in en massa brasklappar i det beslut som riksdagen fattade. Det här skulle genomföras den 1 april 2006. Då var det de största bensinmackarna som skulle tillhandahålla bränslet. Sedan var det i fallande skala. Vi lade också in att det var viktigt att man följde upp detta från regeringens sida. Den skulle följa utvecklingen noga. Om det skulle visa sig att något förnybart bränsle skulle gynnas framför andra skulle regeringen då återkomma till riksdagen med förslag till åtgärder.

Vi sade också att det var viktigt att man fick ett fungerande nät i hela landet. Om man köper en biogasbil, till exempel, är det ganska ointressant om det bara finns pumpar där man bor. Om man har tänkt sig att åka norrut kanske det inte finns någonting. Vi ville att det skulle finnas ett fungerande nät i hela landet. Om inte det funkade skulle regeringen återkomma till riksdagen med förslag på åtgärder. Det har inte regeringen gjort. Det framgår av den pumplagsutvärdering som faktiskt riksdagen tog initiativ till redan 2010 och som vi sedan redovisade i februari 2010. Där framgår tydligt att man inte kan säga det som har sagts många gånger från den här talarstolen och i många landsortstidningar när man har beskyllt den nuvarande oppositionen för den så kallade mackdöden.

I den här utvärderingen slår vi fast att man inte kan hävda att det är pumplagen i sig som har lett till detta, utan det beror på helt andra åtgärder, precis som Hans Stenberg var inne på. Det handlar snarare om en strukturrationalisering. De stora bensinbolagen och oljebolagen har tagit pumplagen som intäkt för att skylla på politikerna och passat på att försämra servicen ute i de mer glest befolkade områdena.

Det tillkännagivande som majoriteten kommer med kan också ses som en kritik mot den egna regeringen. Om regeringen hade gjort som vi i trafikutskottet sade och som riksdagen beslutade om hade man kunnat rätta till en del felaktigheter. Man hade kunnat överväga om man skulle genomföra det sista steget eller om man skulle avvakta och utvärdera de två första stegen. Man hade kunnat fundera på om detta var rätt väg att gå eller om man måste justera lagen på något vis. Det har man inte gjort.

Även om jag kan hålla med Hans Stenberg om att det är en lite slätstruken formulering kan jag ändå tolka det så att indirekt, eller om man vill direkt, kritiserar majoriteten att regeringen åtminstone i den här frågan har varit lite försumlig och inte gjort det den borde ha gjort. Man hade kunnat göra en utvärdering för att hitta justerande åtgärder. Det är bra, även om det är lite slätstruket, att ni vid ett tillfälle kan komma med kritik mot den egna regeringen.

Jag tycker att det är viktigt att vi slår fast att syftet med pumplagen inte var att man skulle slå ut små tankställen eller att man skulle få åka långa sträckor runt om i landet, till exempel i glesbygd, för att hitta ett ställe där man kan tanka förnybart eller över huvud taget tanka. Det var absolut inte syftet. Om det blir en konsekvens genom strukturrationalisering eller om man inte får igenom de här dispenserna från pumplagen gäller det att man snabbt går in och justerar detta och hittar åtgärder för att kompensera och säkerställa ett vittomfattande nät av förnybart bränsle, eller för den delen laddstolpar, runt om i landet. Det ska inte bara finnas runt de största städerna. Vi behöver ha en total omställning där alla som vill ska kunna köra på förnybara bränslen oavsett var man bor i landet.

Jag hoppas att det här tillkännagivandet har det goda med sig att det sker någonting och att det vidtas åtgärder antingen av den nuvarande regeringen eller av nästa. Jag hoppas att man kan hitta kompensatoriska åtgärder och annat som säkerställer att man i fortsättningen inte kan skylla på pumplagen utan måste redovisa att det finns helt andra orsaker till att man lägger ned mackar utanför de större städerna.

Herr talman! Vi tycker att en miljöbil ska framställas på ett sådant sätt att man inte i onödan förbrukar ändligen resurser. Den ska kunna tillvaratas efter det att man har kört färdigt med den. Den ska gå på ett bränsle som är bra och som inte släpper ut en massa partiklar eller onödiga växthusgaser. Det innebär att man hela tiden måste skärpa miljöbilsdefinitionen.

Om man går in punktvis i historien och tittar finns det olika definitioner på vad en miljöbil är. Majoriteten svarar att man inte tycker att det är något större problem, för i stort sett tycker man att en miljöbil är likadana. Men sedan visar man själv att när det gäller förmånsbeskattning och trängselavgifter har man en delvis annorlunda definition. Det tycker vi är väldigt olyckligt. Det finns inga giltiga skäl för att man inte ska kunna hitta fram till en definition på vad en miljöbil är. Den ska gälla förmånsbeskattning, trängselavgifter och beskattning i övrigt. Sedan ska den kunna skärpas med tiden. Det är vi helt överens om.

Jag skulle gärna vilja att någon från majoriteten förklarar varför det är fel att ha en enhetlig miljöbilsdefinition som gäller samtliga områden där begreppet miljöbil förekommer. Vad är det för vits med att man har en differentierad miljöbilsdefinition inom vissa områden? Vad är syftet med det? Handlar det bara om en praktisk lösning som jag inte har lyckats hitta? Vad är orsaken till att man inte kan bifalla förslaget att miljöbilsdefinitionen bör vara enhetlig? Det innebär inte att den behöver ligga still, utan den kan förändras. Men om man ändrar den ska det också vara en enhetlig definition så att alla vet och så att det är förutsägbart när man köper en ny eller begagnad bil om det är en miljöbil eller inte. Det ska inte vara en miljöbil i vissa fall och inte i andra. Det blir något diffust för den som ska försöka grotta sig igenom de ganska besvärliga lagtexter som gäller detta.

Herr talman! Med det avstår jag från att kommentera de andra frågorna. Jag tycker att Hans Stenberg har tagit upp dem på ett utmärkt sätt. Det gäller övergivna fordon och fordonsekipage.

Anf. 131 KARIN SVENSSON SMITH (mp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1 och reservation nr 3.

Jag tänkte säga något kort om övergivna fordon och parkering. Det är egentligen rätt märkligt att en regering som annars brukar prata om brott och straff och om att man ska hålla sig till rättssamhället inte vill ta i anspråk de utredda, remitterade och väldigt bra förslag som finns på hur man ska beivra brott inom det här området.

Det var en tidigare kollega till oss, kristdemokraten Johnny Gylling, som fick i uppdrag att utreda hur man skulle komma till rätta med felparkeringar. Han hade ett stort antal kloka förslag. De är remissbehandlade och har vunnit stort gehör hos remissinstanserna, men regeringen har valt att inte vidta några åtgärder.

För oss i Malmö och för oss som cyklar även på andra ställen är felparkeringar där folk systematiskt missbrukar möjligheterna att parkera ett problem. Polisen och parkeringsvakterna har väldigt små möjligheter att komma åt detta. Det är märkligt att ni inte vill göra någonting för att främja en mer yteffektiv användning av gatuutrymmet och få bort felparkeringarna.

Jag har planerat att koncentrera mig på pumplagen. När det gäller historieskrivningen vill jag instämma i det Peter Pedersen framförde. Det stämmer helt överens med hur jag minns pumplagens tillkomst.

Nu är frågan: Vad gör vi? Om den nedläggning av mackar som har skett i glesbygd inte beror på själva pumplagen är det, precis som vi säger i tillkännagivandet, dags att försöka göra någonting åt detta för att främja framtiden.

Väldigt mycket talar för att fossilbränslen blir dyrare. Ska det vara möjligt att bo där det behövs mer än kollektivtrafik och cykel för att kunna förflytta sig behövs det andra drivmedel. 95 procent av energin till transporterna i Sverige kommer från fossila bränslen. Då kan man inte bara prata om att man ska satsa på så många olika bränslen som möjligt.

Jag hörde att Malin Löfsjögård sade någonting tidigare i dag i talarstolen om att man ska satsa på många olika drivmedel. Det kan man göra i forskning och utveckling, men rent konkret tror jag inte att man kan ge rådet till en glesbygdskommun i Norrland att de ska sätta upp ett vindkraftverk och några laddstolpar om de inte kan upprätthålla den nuvarande försörjningen av drivmedel. Det ska ju finnas fordon till det också. Det är det som är lite speciellt med den här frågan. Tillverkningen av bränslet, distributionen av detsamma och tillgången på fordon måste hänga ihop, och det måste det göra över hela landet.

När jag var ny i trafikutskottet vände jag mig med en viss upprörd stämma till bilföretagen och undrade varför de inte tillverkade fler miljövänliga bilar, varpå jag vänligt men bestämt blev bibringad det faktum att folk som köper bilar vill kunna tanka på fler ställen än där de bor. Det är rätt rimligt. Det insåg jag. Sedan dess har jag koncentrerat mig på att se till att det finns ett smart drivmedel och att det finns över hela landet.

Då kan man inte satsa på laddstolpar i Sundsvall, biogas i Västsverige, etanol i någon annan kommun och kanske Ecopar i en fjärde kommun, utan man måste faktiskt ha ett distributionssystem och ett bränsle som räcker över hela landet, annars får vi aldrig ett ekologiskt hållbart transportsystem.

Energimyndigheten bedömer att elbilar och elhybrider kan stå för ungefär 4 procent av nybilsförsäljningen 2020. På VTI-dagarna i Linköping i år hade de olika bilfabrikanterna möjlighet att ange sina prognoser över försäljningen av elbilar och elhybrider 2020. Då fick de tidigare väldigt vidlyftiga planerna, jag tror det angavs upp till 45 procent, på nybilsförsäljningen av elbilar och elhybrider 2020 revideras högst väsentligt. Det ska ju handla om bilar som människor har råd att köpa. Det ska vara bilar som det finns värme i på vintern. Det ska vara bilar som uppfyller de säkerhetskrav som bilister i allmänhet ställer, särskilt om de ska transportera sina barn i bilen.

De elbilar som nu kör runt i Köpenhamn är trafiksäkerhetsmässigt klassade som motorcyklar, och jag tror att de flesta av oss som vill färdas i en bil har högre anspråk än så på vilka säkerhetsnormer som ska gälla.

För att de drivmedel som befinner sig närmast kriterierna för att vara godkända, som biogasen, ska kunna spridas över landet krävs det politiska beslut. Det är ingenting som marknaden ordnar av sig själv.

Biogasen har den fördelen att råvarorna till den påverkar växthuseffekten högst negativt om de inte används till biogas, eftersom metan är mycket mer potent som växthusgas än vad koldioxid är. Därför är det en dubbelt god effekt om man tar till vara restprodukter som annars kanske hade förruttnat och bidragit till ökade växthusgaser i atmosfären.

Ska detta komma till stånd krävs det dock att man har någon sorts systematik. Region Skåne och Västra Götalandsregionen har gjort ett väldigt bra arbete och en programförklaring om hur vi skulle kunna åstadkomma 20 terawattimmar år 2020, och man har tagit fram det i en rapport om hur Sverige behöver detta nationella mål för biogas och nya styrmedel. Då krävs det att man inte bara tar bort stödet till biogasmackar utan i stället utvidgar det hela. Det krävs att man behåller förmånsbilsreglerna för biogasbilar. Om vi till exempel ska kunna ha någon biogasbilproduktion på Volvo Personvagnar i Göteborg är högst avhängigt av detta.

Vi behöver se till att man bibehåller skillnaden mellan fossilbränslebeskattningen och biogasbeskattningen. Man ska inte tro, som Anders Borg förutskickat, att det där är något övergående som vi inte kan bibehålla och tro att marknaden själv ordnar med klimatanpassning av transportsektorn. Så kommer det inte att gå till.

Det behövs ett investeringsstödsystem för att bygga ut produktion, uppgradering till drivmedel, distribution och biogasmackar över hela landet. Det är en förutsättning för att man inte ska behöva bo i staden om man vill leva klimatvänligt.

Vi behöver också se till att kommunerna har rådighet över sitt avfall, eftersom den organiska delen av hushållsavfallet är en mycket viktig råvara för biogasproduktion. Man kan inte säga att här ska konkurrens råda och här ska vem som helst kunna göra anspråk på det, utan kommunerna måste fortsätta att ha ansvar för det. Annars kan man inte vinna de fördelar som en lokal produktion, distribution och användning av biogasen kan utgöra.

Flertalet av dessa styrmedel behöver komma på plats, och vi behöver se till att förbränning av hushållsavfall är belagd med beskattning. Annars kan det få så absurda effekter som att man i Skåne importerar hus-

hållsavfall från Norge och andra ställen, i stället för att det avfallet används för rötning och utvinning av biogas för bilar.

Här krävs det att man har en nationell strategi, och jag vet att det är en fråga där det råder delade meningar bland de borgerliga politikerna.

Pia Kinhult som är regionråd i Skåne skrev i torsdags i Göteborgs-Posten att det nu inte finns någon helhetssyn när det gäller regeringens strategi för biogas och att man måste ta initiativ. Hon skriver:

”Regeringen har nu ett unikt tillfälle att en gång för alla säkra en stor del av morgondagens transporter med det ur klimatsynpunkt överlägset bästa fordonsbränslet biogas och samtidigt ge svensk industri en tydlig signal om att det lönar sig att satsa rejält på klimatsmart produktion inom Sveriges gränser.”

Nu utesluter inte detta att man vidtar väldigt många andra åtgärder, som att öka andelen cyklar, koncentrera sig på att öka kollektivtrafikandelen, källsortera sina resor och bli av med onödiga resor och ha en bättre samhällsplanering. Men vi måste ha någonting att ersätta fossila drivmedel med. Då saknar jag en strategi för biogas, och jag anser att det är högst angeläget, främst för klimatet men också för att man ska kunna tillvarata alla de nya arbetstillfällen som en konsekvent biogasstrategi skulle kunna ge upphov till.

(Applåder)

Anf. 132 STEN BERGHEDEN (m):

Herr talman! Betänkandet TU15 innehåller många intressanta förslag och idéer. Många är redan genomförda, och andra är under beredning i regeringen. I betänkandet behandlas 43 motioner och ett femtiotal yrkanden, och det finns 6 reservationer och 2 särskilda yttranden.

Det kanske mest viktiga i detta betänkande är att allianspartierna i trafikutskottet föreslår att riksdagen tillkännager för regeringen att pumplagen bör ses över.

Pumplagen beslutades under 2005 och infördes av den förra vänsterregeringen. Med facit i hand kan man nu konstatera att detta politiska beslut inte har gett de effekter man önskat och förväntat.

Tanken var säkert att man skulle få fram fler miljövänliga drivmedel, men effekterna har nästan enbart ökat utbudet på etanol, E85. Dessutom kan effekterna bli att många landsbygdssocknar läggs ned.

Herr talman! Efter utvärderingen av pumplagen kan man konstatera att många socknar har lagts ned, även om orsakerna till detta kan vara flera. Det beror på strukturrationaliseringar, men man kan inte utesluta att det i vissa fall också har varit pumplagens fel.

Det mest allvarliga är att många socknägare runt om i landet som har sökt dispens från pumplagen – 1 200–1 300 – nu sitter i ovisshet om man ska fortsätta eller inte.

Därför föreslår nu allianspartierna i trafikutskottets betänkande att riksdagen ska tillkännage för regeringen att man bör se över de konsekvenser som lagen medför för de mindre tankställena ute på landsbygden.

Allianspartierna föreslår också att man gör en översyn av de tidsbegränsade dispensererna.

Allianspartierna i utskottet vill också att landets mest glesbefolkade områden ska ha ett rimligt utbud av drivmedelsstationer.

Herr talman! Det är bra att även s, v och mp vill göra en översyn av pumplagen, framför allt när det gäller dispensererna. Men låt oss nu dra lärdom av detta och inse att politiskt oförstånd av den förra regeringen har bidragit till att många mackar i dag hotas av nedläggelse. Det är också intressant att konstatera att när den förra regeringen införde pumplagen 2005 tyckte man inte att el skulle räknas som ett alternativt drivmedel. I dag vet vi att eldrift är på stark frammarsch och kommer att finnas som ett alternativ i många bilar framöver. Även i den frågan gjorde man alltså en felbedömning.

Sammanfattningsvis kan jag konstatera att pumplagen var dåligt konsekvensanalyserad innan man tog beslutet.

Herr talman! Som landsbygdsbo från Skaraborg välkomnar jag detta initiativ. Jag vill att alla vi som bor på landsbygden ska ha möjlighet att tanka våra fordon inom rimliga avstånd. Dessutom måste vi kunna köpa bensin och drivmedel till våra motorsågar, röjsågar, gräsklippare med mera utan att behöva köra miltals till närmaste bensinmack.

Herr talman! I betänkandet tas dessutom upp möjligheterna till konvertering av lantbruksmaskiner, det vill säga att man ska kunna bygga om sina dieseltraktorer för att till exempel även kunna köra dem med biogas. Det är positivt att Transportstyrelsen redan i dag kan ge dispenser för detta ändamål.

När det gäller minskade koldioxidutsläpp har regeringen tydligt satt upp målet att den svenska bilparken ska vara fossiloberoende till 2030. Det är ett tydligt och realistiskt mål att arbeta efter.

Några motioner tar upp problemet med att totalvikten inte höjs förrän 2013 för bil och släp. Både regeringen och alliansledamöterna i utskottet har försökt skynda på genomförandet så att detta skulle kunna ske tidigare, men detta är ett EU-direktiv, och tyvärr får vi vänta till 2013 innan ändringen kan ske.

I betänkandet tas också upp motioner och förslag om regleringar som rör dubbdäck. Detta har i huvudsak redan åtgärdats av regeringen. Vi ska komma ihåg att vi här i Sverige behöver vinterdäck och dubbar. Inte minst har vi under den gångna vintern fått känna av hur känsliga vi är för snö och kyla. Det är inget nytt för de flesta som bor runt om i Sverige. Vi vet att vi måste utrusta oss när vintern kommer och det råder vinterväglag. Däremot har det varit ett problem med utländska fordon som har trafikerat våra vägar utan vinterdäck. Detta är nu åtgärdat.

Det har också hörts röster från miljöfolk, ofta i storstäderna, om dubbdäckens problem med partiklar i luften. Ofta har dessa röster kommit från grupper som kanske inte själva har behov av att använda bil. Dubbdäcken behövs i Sverige och är en stor säkerhetsfaktor vid vinterväglag. Vi får inte glömma bort att just vinterdäck och dubbdäck kan vara skillnaden mellan liv och död.

Avslutningsvis vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(forts. 12 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.52 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 16.00 då votering skulle äga rum.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.00.

11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

MJU21 Sveriges hantering av utsläppsrätter

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

128 för utskottet

122 för res.

99 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 16 c, 15 fp, 17 kd, 1 -

För res.: 91 s, 16 v, 15 mp

Frånvarande: 39 s, 17 m, 13 c, 13 fp, 7 kd, 6 v, 4 mp

SkU38 Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget

1. utskottet

2. res. (s, v, mp)

Votering:

130 för utskottet

122 för res.

97 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 79 m, 16 c, 16 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 91 s, 17 v, 14 mp

Frånvarande: 39 s, 17 m, 13 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 5 mp

Punkt 2 (Sveriges förhållande till euron)

1. utskottet

2. res. (v, mp)

Votering:

218 för utskottet

33 för res.

98 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 89 s, 79 m, 15 c, 16 fp, 18 kd, 1 -

För res.: 1 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 40 s, 17 m, 14 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Eva-Lena Jansson (s) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Anneli Särnblad (s) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats som frånvarande.

TU14 Cykelfrågor

Punkt 1 (Mål och övergripande utgångspunkter)

1. utskottet

2. res. 1 (v)

Votering:

219 för utskottet

17 för res. 1

16 avstod

97 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 90 s, 79 m, 16 c, 15 fp, 18 kd, 1 -

För res. 1: 17 v

Avstod: 1 s, 15 mp

Frånvarande: 39 s, 17 m, 13 c, 13 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 2 (Åtgärder i trafikens infrastruktur för cykling)

1. utskottet

2. res. 4 (mp)

Votering:

216 för utskottet

16 för res. 4

18 avstod

99 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 88 s, 79 m, 15 c, 15 fp, 18 kd, 1 -

För res. 4: 1 s, 15 mp

Avstod: 1 fp, 17 v

Frånvarande: 41 s, 17 m, 14 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Punkt 3 (Cykelväg vid två-plus-ett-väg)

1. utskottet

2. res. 5 (s, v, mp)

Votering:

130 för utskottet

121 för res. 5

98 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 1 s, 79 m, 15 c, 16 fp, 18 kd, 1 -

För res. 5: 89 s, 17 v, 15 mp

Frånvarande: 40 s, 17 m, 14 c, 12 fp, 6 kd, 5 v, 4 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

*Drivmedels- och
fordonsfrågor m.m.*

12 § (forts. från 10 §) **Drivmedels- och fordonsfrågor m.m.** (forts. TU15)

Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Ja, det var lite rallarsvingar som utdelades här av Sten Bergheden.

Har du verkligen läst vårt eget betänkande? Vi konstaterar ju från utskottet på s. 12 att den utredning som utskottet låtit utföra, pumplagsutredningen, visar att möjligheten att tanka förnybara bränslen har ökat sedan pumplagen infördes och att den så kallade mackdöden har sin grund i bland annat strukturrationaliseringar bland bensinbolagen och ekonomiska förutsättningar. Den beror inte på pumplagen.

Det konstaterar vi tillsammans. Då förstår jag inte riktigt vad du vill ha sagt med ditt anförande. Själva poängen med pumplagen var ju att tala om att vi inte kan fortsätta att ha en fordonsflotta som till hundra procent är beroende av fossila drivmedel.

Oljan tar slut. Vi måste se till att ha något annat att tanka bilarna med. Även om jag är den första att säga att vi i första hand ska använda kollektivtrafik och cykel finns det tillfällen där man är tvungen att använda sig av bil för att transportera sig. Om man vill att människor ska kunna bo kvar utanför storstäderna måste det finnas något annat att tanka bilen med.

Man kan tro, som regeringen, att man bara kan luta sig tillbaka och låta marknaden ordna detta. Men det tror jag, med förlov sagt, är naivt.

Jag undrar vad Sten Bergheden tycker om det initiativ från Region Skåne och Region Västra Götaland som har framförts av Pia Kinhult, moderat, och ett antal andra. Det handlar om att det nu krävs att regeringen tar ett krafttag när det gäller att ha en helhetssyn i strategin för biogas. Det kommer inte av sig självt, utan det krävs politiska initiativ för att man ska kunna få fram biogasen och kunna minska oljeanvändningen i bilflottan.

Anf. 134 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Först och främst kan jag väl säga att pumplagen är vi i princip ensamma om i Europa att ha infört. När vi tittade igenom pumplagen och gjorde analysen av den konstaterade vi det dåliga grundarbete man gjorde när man införde den. Man trodde att ställde man upp mackar skulle det komma bilar i sista änden.

Nu ser vi effekten av detta. Mackägarna ställde upp den bensinmack som var billigast att ställa upp för att klara lagen. Andra har sökt dispens för att försöka överleva, för de har inte lönsamhet och kostnadstäckning för att göra den investeringen.

Man borde ha gjort en grundläggande analys av vad detta innebär. Man kanske skulle ha tittat lite runt om i Europa och sett varför man inte gör så här i Tyskland eller i Frankrike innan man satte i gång att införa en lag.

Ni erkänner själva att lagen inte har varit bra. Ni ville gå fram med ett tillkännagivande framför allt på dispensen här i dag. Jag tycker att det är bra. Vi behöver se över den här lagen omgående för att se över effekterna framför allt för landsbygden.

När det gäller biogasen tror jag att den kommer att vara viktig i framtiden. Vi jobbar hårt med den delen. Vi jobbar med investeringsstöd. Grundförutsättningen för att biogasen ska kunna utvecklas i landet är att vi har ett fungerande lantbruk. Vi har mycket djur i landet. Vi kan producera en hel del gödsel och annat för att få fram biogasen.

Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Men den dåvarande regeringen såg till att det fanns ett särskilt bidrag till de mackägare som ville sätta upp biogaspumpar i stället, eftersom det är dyrare än etanolkpumpar. Det har den här regeringen avskaffat.

Själva syftet med pumplagen var att bryta det ensidiga oljeberoendet. Det tror jag inte riktigt att någon moderat, undantaget möjligtvis Sten Bergheden, tycker är en felaktig ambition. Är man på landsbygden helt hänvisad till fossila bränslen kommer det att bli mycket dyrt att bo på landet framöver. Därför måste vi ha fram något annat.

I dag bränns sopor upp i stället för att bli biogas. Biogasen tillverkas i vissa kommuner och körs med lastbil till andra. Det är med förlov sagt mycket irrationellt. Det är just därför Region Skåne och Region Västra Götaland, bland annat med en partikollega till dig, kräver att regeringen tar ett helhetsgrepp.

Det krävs att man tar politiska initiativ för att få fungerande drivmedel i hela landet. Man kan inte ha ett drivmedel per kommun. Jag tror inte att Sten Bergheden skulle vara nöjd med att kunna köra sin bil bara i sin egen kommun. Man vill, antar jag, som bilägare kunna köra över kommungränsen till andra kommuner. Då måste man också kunna tanka inte bara där man bor. Därför undrar jag igen hur Sten Bergheden tänker här.

När det gäller miljöfolk i storstäder som Sten Bergheden raljerade över undrar jag om det är Ulla Hamilton Sten Bergheden syftar på. Hon har infört regler som begränsar den exponering av partiklar som barn i storstad annars blir utsatta för om man inte har några regler alls för dubbdäck. Eller är det något annat Sten Bergheden syftar på?

Anf. 136 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! När det gäller biogasen välkomnar jag de satsningar man gör nere i Västra Götaland och på västkusten. Man jobbar hårt. Jag har varit ute och besökt många av biogasanläggningarna. Många är fortfarande småskaliga. Man tittar på nästa steg för att kunna uppgradera detta till fordonsbränsle.

Det som är anmärkningsvärt är att i Västra Götaland och de kommuner som satsar på det där nere drivs det ofta av alliansregimer som styr denna utveckling. Om vi ska gå vidare för att få biogas i hela landet finns det få initiativ från Norrlandskommuner där ofta de rödgröna styr och är i majoritet.

Det är märkligt att man står i riksdagen och talar om vad man ska göra, men när man har makten att genomföra saker och ting genomför man inte det och tar initiativ till att starta upp. Det kommer från Västra Götaland.

En sak till är att det är viktigt att vi har en grundproduktion i landet när det gäller en ökad djurhållning för att vi ska kunna producera mer biogas.

Jag följer detta noga. Jag tycker att det är intressant att Västra Götaland är ute tidigt. Vi är också ett av de djurtätaste områdena i hela landet, så det är inte så konstigt att det kommer just från den delen.

När det gäller dubbdäck i städerna har vi gett möjlighet till kommunerna att själva ta det beslutet. Det är många som kommer till storstäder och större städer med bil utifrån landsbygden och inte har möjlighet att först åka in på en bensinmack och ställa om däck till andra däck.

Varje kommun får självklart stå för sina egna beslut i den här frågan. Men det är svårt för landsbygdsfolket att beträda vissa områden om detta fortsätter.

Anf. 137 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! När jag tittar på tillkännagivandet från utskottsmajoriteten, det första den här mandatperioden, funderar jag lite grann på vad det innebär. Det innebär att man säger åt regeringen att åtminstone till en del uppfylla det tillkännagivande riksdagen gav redan 2005/06.

Där gav man regeringen ett tydligt uppdrag att noga följa utvecklingen och återkomma med åtgärder. Det har regeringen inte gjort. Den åtgärd man har gjort av betydelse är att avskaffa bidraget till biogasmackar. Det är det som har hänt.

Sten Bergheden talar oerhört väl om biogas. Varför agerade man då inte åtminstone för att se till att bidraget fanns kvar? Det skulle ha behövt utökas för att fungera.

Sedan skulle jag vilja komma in på frågan om fordonsvikter. Sten Bergheden påstår att man har gjort mycket, både från regeringen och utskottsgruppen. Man har agerat för att kunna införa det tidigare. Det skulle vara intressant att få höra vad man har gjort egentligen.

Vad har man gjort för insatser för att påverka EU? Lyfte man upp det under ordförandeskapet? Har man analyserat vad det skulle få för förödande konsekvenser om vi införde det några år tidigare? Jag betvivlar starkt att det skulle vara något större bekymmer.

Sedan finns det en fråga som hänger samman med det här. När det nya regelverket kommer ska det till en särskild behörighet för att köra de tyngre fordonsekipagen. Har det över huvud taget gjorts något förberedande arbete när det gäller hur regelverket kring den behörigheten ska se ut?

Prot. 2009/10:103
14 april

*Drivmedels- och
fordonsfrågor m.m.*

Anf. 138 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Vi börjar med fordonsvikterna. Jag kan försäkra Hans Stenberg om att vi har gjort det vi kan från Alliansen, utskottet och regeringen för att försöka hitta lösningar för ett tidigare införande. Men vi ska komma ihåg att de andra delarna i det körkortsdirektivet har Sverige ställt upp på. Det går inte att bryta ut enstaka saker ur detta och gå egna vägar. Det har vi undersökt. Det finns ingen sådan möjlighet.

Vi kan bara konstatera att vi får jobba stenhårt med den frågan och att det kommer att genomföras 2013. Även om Hans Stenberg skriver mer motioner och mer reservationer har jag svårt att tro att det har någon verkan i sak annat än att han talar om sin ståndpunkt.

Den delar jag i det här läget. Jag tycker också att det hade varit bra om vi hade kunnat genomföra det tidigare. Men det har inte varit praktiskt möjligt.

När det gäller biogasen är det viktigt att vi fortsätter att få i gång produktion, att vi stimulerar den och hjälper lantbrukare och kommuner med det nät som börjar byggas. Det handlar om att man börjar ta med planeringen ute i kommuner och regioner för de näten i framtiden.

Som det ser ut nu har vi en relativt liten biogasproduktion fortfarande. Jag ser ett stort hot i det med tanke på att vår djurhållning här i landet minskar under resans gång. Det är en lång väg kvar att vandra innan alla biogaspumpar runt om i landet kan fyllas med biogas.

Anf. 139 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! När man lyssnar på Sten Bergheden skulle man kunna tro att vi gick med i EU efter valet. Det var exakt samma regelverk som gällde före valet. De borgerliga företrädarna i utskottet var minsann inte lågmälda i den frågan då. Det här var väldigt enkelt att hantera.

Jag törs mig på en gissning. Skulle vi vinna valet, vilket jag både tror och hoppas, kommer företrädare för den då borgerliga oppositionen att börja driva frågan stenhårt igen.

Det handlar inte bara om att vi är medlemmar i EU. Det handlar också om att använda EU-medlemskapet till att driva frågor framåt. Här finns det ett regelverk som så uppenbart är felaktigt när man ser till trafiksäkerheten. Det ser vi om vi använder det sunda förnuftet. Att då inte ens försöka att påverka det – det påstår jag att ni inte har gjort – känns mycket märkligt.

Sedan åter till biogasen: Om man tycker att det här är oerhört angeläget, vilket vi tycks vara överens om, varför avskaffar man bidraget till att etablera fordons-gasmackar? Sten Bergheden har fått den frågan ett antal gånger både av mig och av Karin Svensson Smith, men något svar har vi ännu inte fått. Kanske vi kan få det nu?

Anf. 140 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Jag kan försäkra Hans Stenberg om att vi har gjort det som går att göra när det gäller totalvikten på bil och släp. Det är så. Vi får acceptera detta fram till 2013. Även om det skulle bli ett regerings- skifte finns det inte någon möjlighet att ändra den här lagen. Opposition- en kan alltid komma med förslag som är helt omöjliga att genomföra, för man behöver inte ta ansvar när man sitter i oppositionen. Det har vi sett vid flera tillfällen.

När det gäller biogasen är det viktigt att vi får i gång produktionen och tänket ute i kommuner och regioner för att bygga ut nätet. Vi kan använda Västra Götalands län som ett föregångslän i diskussionen. Där jobbar man hårt med frågan. Man försöker väva in kommunerna i områ- det. Man tittar på uppgraderingsanläggningar och jobbar vidare. Det är viktigt. Det viktigaste för att få fram biogas är att vi tillverkar biogas i första hand.

Anf. 141 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det blir något förvirrat. Här har vi en ge- mensam utvärdering av den så kallade pumplagen. Man kan läsa i betän- kandet på s. 9: "Det är dock inte möjligt att dra slutsatsen att det är pumplagen som är orsaken till denna utveckling; dock kan pumplagen ha påverkat i vissa fall." Det handlar alltså om mackdöd. Det är en ganska mild beskrivning.

Ungefär på samma sätt uttryckte sig Sten Bergheden i sitt huvudanfö- rande: i vissa fall kan man säga att den inte är det. I några andra mening- ar – det kan vi säkert se i protokollet – säger han att det är pumplagens fel att en massa mackar lagts ned.

I den motion som man bygger sitt tillkännagivande till regeringen på, T477, står det att riksdagen tillkännager till regering som sin mening vad som anförs i motionen om pumplagen. Man blir inte så mycket klokare när man läser det; man får gå till den motivtext som redovisas i betän- kandet. Även motionen ger sken av att det är pumplagens fel att en massa mackar läggs ned.

Det är olyckligt. På s. 11 i betänkandet står det: "För många bensin- stationer innebar pumplagen i stället nedläggning." Alltså: för många stationer. Det är en skillnad jämfört med "i vissa fall", som vi säger i utvärderingen. Jag vill hävda att det är en fördel om vi här i kammaren har någon ordning. För att citera en viss partiledare: Någon ordning måste det ändå vara. Vi kan inte säga: Å ena sidan är det pumplagens fel, å andra sidan är det inte pumplagens fel. Hur ska det vara? Vad är det som är orsak och verkan?

Jag tycker att vi ska bygga på den pumplagsutvärdering som finns. Det stora problemet är att regeringen inte har vidtagit åtgärder för att utvärdera lagen. Om den har varit så bristfällig som Sten Bergheden sade, varför har regeringen i så fall inte vidtagit några åtgärder? Det är den borgerliga regeringen som har genomfört åtminstone det tredje ste- get, kanske även det andra steget. Man hade möjligheten att stoppa det hela.

Anf. 142 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Jag ska börja med den senare frågan först. När mackägare, bensinbolag och andra har börjat investera i någonting är man inne i en konkurrenssituation. Har du investerat en halv miljon i pumpar och man sedan ändrar lagen hamnar du som bensinmackägare i en oerhört svår situation. Hur kan man motivera varför vi har ställt upp en biogas-pump trots att vi inte har någon biogas?

Någonstans får vi vara medvetna om att den här konsekvensanalysen självklart skulle ha gjorts innan. Man skulle ha dragit en viss slutsats och fått en form av varning när man såg ut över Europa. Där har man inte infört detta. I Tyskland har man minst lika bra utveckling på biobränsle-alternativen som Sverige har. Då borde man ha dragit lärdom av omvärlden innan man gav sig in på detta.

Den andra delen gällde hur pass stort ansvar pumplagen så att säga har. Jag har träffat många mackägare i Skaraborg och Västra Götaland. De enskilda mackägarna säger: Ja, både bolagen och andra har skyllt på att vi inte vill göra de här rationaliseringarna på macken. Indirekt eller direkt har det påverkat besluten ute i varje enskild mack och varje enskilt bensinbolag, i vilken riktning man går. Sedan hade en del av de här mackarna säkert rationaliserats bort ändå, men många har säkert fattat beslut betydligt tidigare än man hade gjort om man inte hade haft ett investerings- och utbyggnadskrav på sig i halvmiljonsklassen när det gäller biogas-pumpar.

Det har en indirekt påverkan psykologiskt, självklart, i alla fall hos de mackägare och pumpägare som jag har träffat runt om i landet.

Anf. 143 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tolkar icke-svaret som att det ändå är pumplagsutvärderingen som gäller och att det som står i motionen egentligen är överdrivet. Det är inte så att många mackar har lagts ned på grund av pumplagen. Den kan i vissa fall ha bidragit. Det tycker jag är en viss skillnad, för att uttrycka det milt.

Sten Bergheden har två gånger använt det olyckliga exemplet att man måste installera biogas-pumpar. Problemet är att det är alltför få biogas-pumpar som har installerats. Man har i stället av ekonomiska skäl valt att satsa på etanol. Det är det stora misslyckandet. Vi har inte lyckats. Trots att vi ville vara teknikneutrala och trots att vi hade ett bidrag på 150 miljoner har vi inte lyckats att få en teknikneutralitet i verkligheten. Det är där man i så fall tidigt, kanske efter något år, skulle ha kunnat gå in och konstatera att det bara blir en massa etanolvackor runt om i landet. Kanske måste vi ändra det på något vis. Jag har svårt att se att det skulle drabba någon som har satsat. Att det skulle vara att slänga pengarna i sjön att starta etanolvackor och annat förstår jag inte. Snarare är det väl de som biter sig fast vid bensin- och dieselberoende som långsiktigt kommer att förlora på det.

Det är inte den lilla pumpen som skvätter ut lite bensin i veckan som läggs ned. Det är inte så. Det finns fortfarande ett volymkrav. Man har medvetet spridit myten om att pumplagen gjort att små pumpar i glesbygden tvingats att lägga ned. Jag hävdar att det är en nidsbild. Jag hävdar dessutom att pumputvärderingen, den som vi gemensamt har tagit fram tillsammans med utredningstjänsten, visar att det är mycket överdrivet,

för att åter uttrycka det milt. Det tycker jag att vi ska kunna stå för gemensamt här i kammaren.

Anf. 144 STEN BERGHEDEN (m) replik:

Herr talman! Jag bara refererar till de kontakter jag har haft runt om i landet. Då kommer den bilden ofta upp att har man sålt 700–800 kubik per år och står inför ett avgörande att göra investeringen, ta kostnaden och riskera att gå över 1 000 kubik per år och i det läget få med sig ett investeringskrav på ett alternativ har man oftast valt att söka dispens, som många nu ligger på, eller att lägga ned. Sedan kan vi diskutera om det är pumplagens fel eller inte. Den frågan har helt klart i alla fall väckts ute i landet och har bidragit till att pump- och mackägare har fattat ett beslut som gjort att många mackar har lagts ned. Många består efter rationaliseringar. Många större bensinbolag äger sina mackar och beslutar själva vilka som ska läggas ned. Den delen kan man inte styra över. Men den lille mackägaren har ofta blivit pressad mellan två saker: Vilken väg vågar han gå?

Det är märkligt att ni står här, Peter Pedersen i det här fallet, och säger att vi inte satsat tillräckligt på biogas. Det var ni som lade fram förslaget om pumplagen utan att konsekvensbeskriva vad som kommer att hända. Ni tillförde en viss summa pengar för investering av en biogas-pump och en etanolkpump. Sedan skyller ni på nuvarande majoriteten för att man inte byggde ut när det gäller biogas. Återigen: Hade ni gjort grundarbetet, hade ni gått igenom detta och sett vad det kommer att innebära och om vi har biogas att leverera till de pumpar som vi beordrar fram i olika områden, hade ni antagligen kommit fram till ett annat beslut än den här pumplagen. Då hade vi förmodligen gjort som övriga Europa och struntat i den här lagen.

Anf. 145 NINA LARSSON (fp):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

År 2005 beslöt riksdagen om ett tvång för mackar att tillhandahålla förnybara drivmedel, den så kallade pumplagen. Jag ska säga några ord om detta.

Lagen är den nuvarande oppositionens skapelse. Den drevs igenom trots massiv kritik från remissinstanser. En viktig invändning var att tvånget leder till en inlåsningsseffekt, eftersom etanolkpumpar är billigare att installera än pumpar för andra förnybara bränslen. Kostnadsskillnaden leder till en oönskad etanolfokusering på bekostnad av exempelvis biogas.

Vi menar att staten bör inta en teknikneutral hållning till vilka drivmedel som på sikt visar sig bäst ur klimatmässig eller ekonomisk synvinkel. En viktig invändning mot lagen är att den leder till betydande kostnadsökningar för ägarna till mackarna som i många fall inte kan räkna hem försäljningen av förnybart bränsle. Detta förstärks av stigande räntor på lån för pumpen och svagare efterfrågan från kunderna, som vi har sett under den gångna lågkonjunkturen.

Nedläggningen av mackar, som riskerar att bli ett faktum om inte dispensmöjligheterna förstärks, blir ett hårt slag mot landsbygden. Resvägen för att tanka bilen kan bli mycket lång. Nu ska man inte vara naiv. Vissa

av dessa mackar hade säkert även utan pumplagen arbetat med små marginaler och legat på gränsen att klara sig. Kravet på att installera en etanolpump för en halv miljon oavsett efterfrågan riskerar att bli den sista spiken i kistan för många mindre mackar.

Socialdemokraterna och stödpartierna drev igenom lagstiftningen år 2005. Från början verkar det ha funnits en rosaskimrande naivitet kring lagens effekter. Den dåvarande socialdemokratiska ministern sade bland annat under en interpellationsdebatt om användningen av etanol i den befintliga fordonsparken: Tack vare den nya pumplagen kan människor snart i hela landet välja en miljöbil och veta att den kan tankas. Detta är ett första viktigt steg.

Syftet att man ska öka andelen förnybart är någonting bra och positivt, och det kan vi stödja på olika sätt. Men att för den sakens skull införa tvång som på detta sätt har snedvridit mellan de olika drivmedlen var inte önskvärt då. Nu har vi med trafikutskottets utvärdering också kunnat följa de konsekvenserna.

Vi i Folkpartiet var emot pumplagen från starten. Vi har lyft fram frågan några gånger. Men efter den utvärdering som trafikutskottet nu har kunnat lägga fram har vi i Alliansen kunnat samlas i ett tillkännagivande om en motion som innebär att man ska se över denna pumpslag och i synnerhet möjligheterna till dispens.

Anf. 146 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Jag försökte att ställa ett antal frågor förut till Sten Bergheden och fick inte svar på någon. Jag gör ett försök med Nina Larsson. Kanske hon kan svara på någon av mina frågor.

Först gäller det biogasmackarna. Om man tycker att det är så bra med olika alternativ och biogas, varför avskaffades då stödet till biogasmackar?

Sedan har jag tre frågor som gäller fordons- och släpvagnsvikter. Sten Bergheden har tydligt talat om att man har gjort väldigt stora insatser för att kunna genomföra detta tidigare. Vad är det ni har gjort? Vilka insatser har ni gjort för att påverka EU för att få tidigareläggning av införandet? Det är den första frågan.

Den andra frågan är: Vad är det för katastrof som skulle drabba Sverige om vi införde detta något tidigare än övriga EU-länder? Det måste ni naturligtvis ha belyst när ni har gjort hela det stora arbetet för att tidigarelägga det.

Den tredje och kanske viktigaste frågan är: Har det över huvud taget inletts något arbete om regelverket för den nya behörigheten för att få köra de tyngre fordonen som enligt er planering ska börja gälla från 2013?

Vi som var med när utredaren var och redovisade frågan för utskottet för några år sedan blev väldigt klara över att de regler som han hade tänkt sig skulle bli minst lika krångliga som för att ta ett körkort för bil med släp. Det hade vi inte nått någonstans med. Vad har gjorts på de områdena?

Anf. 147 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! När det gäller biogasen har regeringen infört stöd för produktionen av biogas. Det har visat sig vara ett stort problem inte minst

här i Stockholm. Stockholms kommun har nu också börjat tillåta köksavfallsvarnar, eftersom man har ett system som klarar av detta, för att man på så sätt kan tillvarata avfallet och producera biogas. Det har visat sig vara en stor begränsning i att få fram förnybara drivmedel.

När det gäller stödet till biogasmackar visade det sig att det inte utnyttjades i den utsträckning som ni som drev igenom det här förslaget från början antagligen trodde. Det har visat sig att det, oavsett det tidigare stödet, inte introducerades en tillräcklig mängd biogasmackar utom möjligen i södra delen av Sverige. Där är det kanske något mer konkurrenskraftigt och finns också större förutsättningar för detta.

Vi har infört stöd för produktionsanläggningarna, vilket jag tror kommer att generera ett ökat utbud av biogas. Det är viktigt.

Släpvnagsvikterna var en fråga som behandlades tidigare innan jag kom in i riksdagen. Det ska jag villigt erkänna. Detta är också en EU-fråga. Vi kan inte hantera detta på annat sätt. Vi ska naturligtvis nyttja den möjlighet som Europeiska unionen ger i att få samlade och gemensamma regler för saker och ting. Det är ett arbete vi måste föra där.

Anf. 148 HANS STENBERG (s) replik:

Herr talman! Man häpnar över logiken. Det etablerades inte tillräckligt många mackar med det stöd som fanns, därför avskaffar vi stödet. Det hade varit något mer logiskt att höja stödet om det inte blev tillräckligt många. Om man avskaffar stödet blir det naturligtvis jättemånga som kommer till. Det är en mycket märklig logik.

Sedan kommer jag till frågan om fordons- och släpvnagsvikter. Sten Bergheden påstod här att ni hade gjort ett stort arbete för att undersöka möjligheterna att tidigarelägga detta. Nina Larsson har suttit i utskottet under den här mandatperioden. Hon kan inte gärna hänvisa till förra mandatperioden. Vad är det egentligen man har gjort för att påverka ikraftträdandet?

Jag ställer frågan igen: Har man över huvud taget börjat arbetet med att förbereda regelverket för den nya behörigheten att köra tyngre fordon? Faller det inte ut väl blir hela detta nya regelverk ett totalt slag i luften. Om det blir lika krångligt att få den nya behörigheten för att köra de nya ekipagen som att ta ett körkort för lastbil med släp har vi inte kommit någonstans.

Anf. 149 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! Vi behöver mycket riktigt, som flera har varit inne på, ta ett helhetsgrepp för att få en teknikneutral hållning från statens sida gentemot förnybara drivmedel. Samtidigt ska vi stimulera förnybara drivmedel som kan spela en avgörande roll för att vi ska motarbeta transportsektorns utsläpp av växthusgaser. Det här är någonting som regeringen arbetar med och som jag vet att man också kommer att återkomma om. Det stöd som har införts för produktion är ju otroligt viktigt när vi nu kan se på många håll, framför allt här i Stockholmsområdet, att det finns brister i tillgången på exempelvis biogas.

När det gäller arbetet i EU handlar det om att vi ska försöka få gemensamma regler för gemensamma utmaningar och gemensamma problem. Det här är ju någonting som vi ständigt arbetar med. Eftersom Sverige, med fördel, ska sägas, har varit ordförande i EU är det klart att

man har kunnat hantera saker som man i mångt och mycket har fått arva från tidigare ordförandeskap, men vi har naturligtvis arbetat aktivt i de här frågorna likaså.

Slutligen vill jag bara tacka Hans Stenberg, som är en mycket konstruktiv och duktig politiker, för den här tiden, eftersom det var Hans Stenbergs sista inlägg.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Drivmedels- och
fordonsfrågor m.m.*

Anf. 150 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Jag tycker att det här med tvång är väldigt intressant. Är alla lagar tvång? Pumplagen beskrev Nina Larsson som ett dråpslag mot landsbygden och ett tvång. Frågan är hur vi nu kommer vidare. Ska vi ha laglöshet och tro att marknaden själv ordnar det här, eller ska vi göra någonting från samhällets sida för att fasa ut fossila bränslen och ge ett alternativ på landsbygden?

Jag har några frågor i det här sammanhanget. Som påtalas vid många tillfällen bränns i dag en hel del av det avfall som annars skulle kunna vara råvara för biogasframställning. Precis som Nina Larsson sade är själva produktionen av biogas väsentlig. Det räcker inte med att det finns fordon för distribution om det inte finns en produktion. Är Nina Larsson då beredd till en skatt på förbränning av avfall? Norge har ju vädjat om att vi återinför den. Annars drar man undan mattan för biogasproduktion baserad på hushållsavfall.

Är Nina Larsson beredd att slå vakt om kommunens rådighet över hushållsavfallet? En kommun kan inte planera för uppgradering av rötning av sopor om man inte själv får ta hand om den organiska delen av soporna. Är Folkpartiet och Nina Larsson positiva till det?

Apropå teknikneutralitet har jag hört från elbilsföretagen att om man ska kunna få ordning på detta krävs det 75 000 i miljöbilspremie för att verkligen kunna få upp användningen av elbilar och elhybrider i Sverige. Tycker Nina Larsson att det är en rimlig premie, eller har Nina Larsson något annat grepp som inte är ett tvång för att stimulera teknikneutraliteten och låta elbilarna blomma bredvid biogasbilarna och de andra bilarna?

Anf. 151 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! Jag delar ju synen att samhället behöver stötta i mångt och mycket vid den här typen av övergångar för att vi ska få ett ökat utbud av förnybara energikällor, drivmedel eller eltillgång inom fordonssektorn också för den delen. Det är ett ständigt pågående arbete där vi ständigt behöver förbättra. Det finns inga universallösningar utan här får vi ha ett aktivt arbete även framöver.

När det gäller just elbilssidan tror jag att någon form av klimatbilspremie bör införas framöver. Exakta siffror på hur mycket man skulle komma upp i är svårt för mig att stå här och säga just nu, men det är klart att en klimatbilspremie är ett viktigt verktyg för att faktiskt se till att man kan introducera ett större antal elbilar när man bedömer att de rent tekniskt klarar av att introduceras i större skala.

När det gäller frågan om avfallsskatt och kommuners rådighet ber jag att få passa. Den hör inte riktigt till den här betänkandedelen, även om jag naturligtvis gärna diskuterar den frågan vid ett annat tillfälle.

Anf. 152 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik:

Herr talman! Det visar ju på ihålligheten i resonemanget, därför att den organiska delen av hushållsavfallet är grunden för att kunna utvinna biogas. Utan den kan man inte ha någon nationell biogasstrategi. Malmö kommun, som är rödgrönt styrd, och många andra kommuner försöker få detta mycket kloka sätt att utvinna energi ur soporna. Passar man i frågan om kommunerna ska få lov att ansvara för detta eller inte, om det ska vara billigare att bränna än att göra biogas, slår man undan benen för biogasstrategin.

Det var intressant att Nina Larsson sade att hon delade uppfattningen att samhället måste stötta. Det är precis det som pumplagen var till för. Det var för att inte bara rika människor i tätorten skulle få tillgång till miljöbränslen utan att det skulle finnas att tillgå i hela landet. Det var det som var syftet med pumplagen, att sprida ett förnybart bränsle som alternativ till bensin och diesel över hela landet.

Sedan undrar jag över biogasen – det krävs faktiskt distribution också. I Kristianstad kommun har man väldigt bra tillverkning. Sedan körs gasen med tankbil till Trelleborg och andra ställen därför att det inte finns något rationellt sätt att distribuera den på. Ska samhället passivt hoppas på att marknaden själv ordnar med det distributionsnätet? Många som ska investera i biogas ställer sig den frågan. Om samhället säger att man inte har någon synpunkt vet de inte vad de ska satsa på. Eller ska alla satsa på allt? Ska det vara etanol, biogas, laddstolpar, bensin och diesel i alla kommuner? Man måste faktiskt välja väg. Politiken handlar väldigt mycket om det, Nina Larsson.

Anf. 153 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! Att politiken valde väg 2005 när man ensidigt inriktade sig på etanolutbyggnad över hela Sverige framgår med all önskvärd tydlighet. Det är inte fråga om den typen av planekonomiskt tänkande och att peka med hela handen, trots att jag är militär, när det handlar om att utse vilka nya förnybara drivmedel som vi ska använda oss av.

Det finns flera olika delar i detta. Jag håller absolut med om att samhället behöver stötta den här typen av uppbyggnad och den här typen av produktion i många fall. Men det bör också vara baserat på en marknadskoppling, till skillnad från vissa andra EU-länder som använder sig av direktstöd när man från politiskt håll ska peka ut exakt vad som är det bästa bränslet. Jag tror inte att vi politiker är de bästa att peka ut det alla gånger, utan jag tror att vi tillsammans, politiker, branscher och konsumenter, kunder och köpare av detta, kan se åt vilket håll det bär. Sedan måste vi ju utforma system som är så neutrala att de kan hantera de behov och den efterfrågan som finns och som kommer att uppkomma.

Det skulle mycket väl kunna utkristallisera sig lokalt eller regionalt att distributionsdelen behöver samhällsstöd, men det behöver inte för den sakens skull betyda att vi beslutar oss här i dag i Sveriges riksdag för att biogasnät ska finnas över hela landet och börja byggas. Detta håller inte i längden, vare sig marknadsekonomiskt eller klimatmässigt för den delen.

Anf. 154 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Det är en fördel i riksdagen att allting som vi säger och skriver finns här så att man kan gå in och titta. Då är ett faktum att det

var den tidigare socialdemokratiska regeringen som lade fram det förslag till pumplag som riksdagen tog beslut om i december 2005. Det är också ett faktum att det är den borgerliga regeringen som har genomfört de sista stegen. Lars Gustafsson, som kommer upp i debatten sedan, hade ju ett förslag om att man kunde gå in och stoppa det sista steget. Man kunde ha sagt att vi höjer gränsen på 1 000 kubikmeter till 1 500 kubikmeter. Varför gjorde man inte det? Varför värderade man inte den möjligheten? Det är den nuvarande regeringen som hade möjlighet att vidta de åtgärderna, inte den gamla, för den var inte regering då. Det är ett faktum.

Det är också ett faktum att den utvärdering vi har här kommer fram till att det inte är pumplagen i sig utan att den i vissa fall kan ha bidragit till att en del mackar har fått problem. Då är det märkligt att hela tillkännagivandet bygger på en motion som i princip slår fast att det är pumplagens fel att en massa mackar läggs ned. Någon ordning måste det vara i argumentationen.

Min fråga är: När man nu från majoritetens sida riktar ett tillkännagivande där man i princip säger till regeringen att den får gå in och titta över konsekvenserna och på vilket sätt pumplagen påverkar mackar och så vidare ute i glesbygd – vem riktar ni den kritiken mot? Är det mot den gamla regeringen eller mot den nuvarande?

Anf. 155 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! När man övertar regeringsmakten i ett land där det relativt nyligen har införts en tvingande lag som får konsekvenser för enskilda mackägare, ekonomiskt och för deras framtid – om de över huvud taget ska kunna ha kvar sin verksamhet – kan man inte kallhamrat bortse från de effekter det faktiskt får i snedvridandet av konkurrensen för de mackägare som har varit tidigt ute och följt lagstiftningen gentemot dem som inte gjort det. Därför har det varit viktigt att få en ordentlig utvärdering av detta, och det fick vi nu också i trafikskottets uppföljning av denna lagstiftning.

Anf. 156 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag har full respekt för att man ska veta vad som gäller. Då är det bra om vi är överens om hur besluten tas.

Det var ett faktum att riksdagen flyttade fram tidpunkterna för när pumplagen skulle verkställas för olika försäljningsvolymmer, vilket var baserat på föregående års försäljning. Vi flyttade fram dem för att man skulle ha lite mer tid på sig och veta vad som gällde. Vi skriver också – det framgår på s. 8 i betänkandet – att regeringen om det visar sig att något förnybart bränsle gynnas framför de andra anmodas att återkomma till riksdagen med förslag på hur man ska komma till rätta med problemet.

Nu säger ni att det har varit en ensidig satsning på etanol. Ja, det kan vi konstatera med facit i hand. Men varför vidtog inte den borgerliga regeringen i så fall någon typ av åtgärd? Faktum var att man inte kunde vidta någon åtgärd eftersom man inte hade gjort någon utvärdering, vilket också riksdagen säger. Vi säger även att man borde ta fram en långsiktig strategi för att stimulera tillgång och efterfrågan på fler förnybara bränslen. Det gjorde man inte heller.

Poängen är att vi må ha varit försumliga och tänkt fel eller inte tänkt tillräckligt när vi skrev dessa riktlinjer, men faktum är att det är den nuvarande regeringen som i så fall hade möjlighet – om man hade gjort sin bit av kakan – att gå in och reglera och styra upp detta på något sätt. Till exempel hade man kunnat säga: Vi tar inte det tredje steget. Vi måste se och utvärdera konsekvenserna av de två första stegen innan vi går vidare, för vi är oroliga för att detta kan påverka till exempel de mindre mackarna.

Ingen hade skrikit högt om man hade gjort det, utan man hade säkert blivit hjälte ute i glesbygden. Det är dock lite magstarkt att säga att det är den gamla regeringens fel att den nuvarande regeringen inte har vidtagit de åtgärder man enligt riksdagens beslut borde ha gjort.

Jag skulle gärna vilja att Nina Larsson redovisade vad som egentligen menas med att man från den borgerliga regeringen stoltserar med att vi ska ha en fossiloberoende bilpark 2030. Vad innebär det? Det är inte detsamma som att det är fossilfritt. Vad innebär det att något är fossiloberoende?

Anf. 157 NINA LARSSON (fp) replik:

Herr talman! När vi står här i dag och har ett tillkännagivande för en motion där man säger att pumplagen ska ses över och där man klart och tydligt poängterar att i synnerhet dispensmöjligheterna, som är ytterst viktiga och som många har pekat på, måste ses över är det rätt anmärkningsvärt att Peter Pedersen står och skyller på den nuvarande regeringen för någonting han själv instiftade 2005. Det var någonting han själv drev igenom trots massiv kritik från remissinstanserna.

Ja, jag kan önska att vi hade styrt om detta något tidigare. Det kan jag villigt erkänna att vi borde ha gjort. Men vi i de fyra allianspartierna har ett fenomenalt gott samarbete, och vi har nu enats om att göra detta tillkännagivande för att få en översyn av pumplagen. Miljöminister Andreas Carlgren har också vid flera tillfällen bekräftat detta. Vi kommer alltså sannolikt och förhoppningsvis inte att behöva vänta alltför länge. Det pågår också i Regeringskansliet ett framtagande av just denna långsiktiga strategi för det förnybara bränslet. Det är ett massivt och gediget arbete, och även det kommer vi antagligen att få följa inom en inte alltför avlägsen framtid.

Anf. 158 LENNART SACRÉDEUS (kd):

Herr talman! Jag ber att å Kristdemokraternas vägnar få yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Jag är bevisligen varken ordinarie ledamot eller ersättare i detta hedervärda trafikutskott, men när man som motionär blir så välvilligt behandlad och bemött som jag tillsammans med mina kristdemokratiska partikolleger Lars Gustafsson och Gunilla Tjernberg har blivit med vår motion T259 är det svårt att inte tacka utskottet för en väldigt välvillig och generös behandling.

Där hemma på tomten på Broåkersvägen 9 i Mora står en Volvo som nu har gått en bra bit över 22 000 mil. Vi har fortfarande bara några hundra meter till bensinstationen, eller drivmedelsstationen som det väl heter i en del av texterna här. Lite längre bort från Mora, i norra Dalarna – i Våmhus, på Sollerön, i Gävunda, i Limedsforsen längre västerut eller

till och med i Sälenområdet – har ett antal bensinstationer lagts ned eller varit utsatta för mycket allvarliga hot om nedläggning. Jag tycker att utskottet på ett väldigt sakligt och balanserat sätt har formulerat sig kring pumplagens konsekvenser för denna, som den har kommit att kallas, mackdöd runt om i landet.

Herr ledamoten Pedersen från Degerfors har varit mycket aktiv i debatten kring pumplagens fjärde steg och dess konsekvenser just här och nu. Ändå är det uppenbart att det för landsbygdens befolkning har funnits inte bara en växande oro och sorg utan en tilltagande uppgivenhet och hopplöshet över en utveckling som har lett till att var fjärde bensinstation runt om i landet har lagts ned.

De har förvisso inte lagts ned enbart av detta skäl, kanske inte ens i majoriteten av fallen, men det har tyvärr aldrig varit en positivt bidragande faktor för att behålla glesbygdsracken. Detta har varit med i det som har fått vågskålen att tippa över åt fel håll. Sedan är jag som riksdagsledamot, kristdemokrat och alliansföreträdare fullt medveten om att man alltid i olika sammanhang kan finna skäl som man lägger utanför sig själv. I detta fall kan enskilda bensinstationer självklart ha varit nedlagda av helt andra skäl, även om man har skyllt på detta. Det har dock inte vägt över positivt i vågskålen.

Utskottet säger också på s. 12 i sitt betänkande att en annan viktig fråga för att trygga glesbygds tankställen är kravet att dispenser ska vara tidsbegränsade. Det knyter an till vad Lars Gustafsson, Gunilla Tjernberg och jag lyfter fram som en av de två synpunkter och yrkanden vi har i vår motion T259. Vi vill förlänga den dispensperiod som utgör grund för försäljningsbedömningen till två år. Detta behandlar trafikutskottet mycket välvilligt genom att tillgodose just den aspekten. Jag tror att det när det gäller dispensförfaranden är viktigt att det finns en långsiktighet, en generositet och förutsättningar för att dessa dispenser inte bara beviljas utan har en sådan tidsutdräkt att mackinnehavaren har en planeringshorisont som är tillräckligt vid.

För att inte bensinstationerna ska drabbas av pumplagens ekonomiskt betungande krav ser nu trafikutskottet väldigt välvilligt på en lösning med mer generösa dispenser. Det är viktigt att dessa dispenser inte är alltför begränsade. Vi kristdemokrater hoppas att regeringen förutom ett generöst dispensförfarande öppnar för längre dispensperioder. Ytterst handlar det nämligen om långsiktig trygghet för landsbygds befolkning och landsbygds mindre bensinstationer.

Det har självklart funnits en rad goda och vällovliga syften med pumplagen och även dess fjärde steg. Jag tror dock att det finns en bred konsensus – och det framgår också när man läser trafikutskottets betänkande – att detta inte har fungerat rent praktiskt vad gäller teknikneutraliteten. Det har blivit för ensidigt med etanolen som ett alternativt drivmedel.

Det är därför positivt med det initiativ som regeringen har tagit tillsammans med norska myndigheter att genomföra ett gemensamt projekt för laddinfrastruktur för elbilar. I stället för dyra ombyggnader vid införandet av en etanolpump, dyra ombyggnadskostnader och saneringskostnader har inte minst Lars Gustafsson från kristdemokratisk sida, som en aktiv företrädare i den här frågan inom Alliansen, pekat på möjligheten

att införa ett betydligt mer kostnadseffektivt alternativ, och det skulle då vara en elstolpe. Nu tar regeringen initiativ i den riktningen.

Det kanske inte är något som är normalt här i riksdagens talarstol att tacka och berömma alltför mycket. Vi ska ju ha antagonism och debatt med varandra. Men som gäst i denna debatt i trafikutskottet vill jag uttrycka min stora uppskattning för att vår motion har lett till ett tillkännagivande om dispensererna. Mer generösa och längre dispenser ger hopp för landsbygdens befolkning som behöver sina bilar för att förflytta sig.

Anf. 159 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag blev upprörd av Mora Tidning som ville att jag skulle förklara den stora framgång som Lennart Sacrédeus med flera har haft i det här betänkandet. Jag måste erkänna att jag inte riktigt fattade vad det var som var den stora framgången. Och nu när jag tittar i betänkandet fattar jag fortfarande inte riktigt varför er motion anses delvis tillgodosedd. Som jag sade i mitt förra replikskifte har man i motion 259 gjort ett tillkännagivande om att höja gränsen för krav på att tillhandahålla ett förnybart bränsle, men det är inte genomfört.

Ni säger att ni förlänger den tidsperiod som utgör grunden för försäljningsbedömning till två år. Jag tror inte att det heller är genomfört. Nu är det ett år som gäller. Om man gick över gränsen förra året måste man installera förnybart bränsle. Det här med dispenser är såvitt jag förstår en helt annan sak.

Nu vill jag inte förtä Lennart Sacrédeus och möjligtvis Lars Gustafssons stora glädje, men jag har lite svårt att se att det här är en enormt stor seger. Innan det tredje eller fjärde steget genomfördes skulle den nuvarande regeringen, om man hade tagit intryck av vad ni säger, haft möjlighet att vidta de korrigerande åtgärderna i verkligheten. Innan det sista steget genomfördes borde man ha beaktat vilka konsekvenser de tidigare stegen har haft. I så fall kanske man hade gått på er linje – vad vet jag? Men man var försumlig och gjorde inte någon utvärdering. Därför kommer man nu i efterhand med korrigerande uppgifter.

Jag har lite svårt att se att detta att försäljningen ska baseras på två år är detsamma som att man ska se över dispensmöjligheterna. Det är ju inte riktigt samma sak.

Anf. 160 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Jag vill tacka Peter Pedersen. Jag finner väl ingen anledning att avbeställa en eventuell tårta i den här frågan. Nu är den inte beställd, så den kan ju inte avbeställas. Men det är klart att det är bestickande det som Peter Pedersen säger – jag ska inte lägga till i Degerfors, för då blir det lätt för mycket fotbollsassociationer.

Det var en intressant interiör vad gäller grävande lokaltidningsjournalistik som vi fick här och som jag inte ska gå in på i någon större utsträckning, utöver att jag kan uttrycka viss förvåning över att detta långdistanssamtal har ringts ända till Värmland.

Jag tror att jag vågar tala också för Lars Gustafsson och Gunilla Tjernberg. Är det inte, bäste Peter Pedersen, en framgång att inte få sin motion avslagen bara rakt av? Det står ändå i betänkandet att den är delvis bifallen – nu får det inte bli för muntert här, för det här är ju ett allvarligt ställe, Sveriges riksdag. Tillkännagivandet ligger i det som utskot-

tet skriver på s. 12. Läs och du ska finna! ”I sammanhanget bör en översyn ske av frågan om tidsbegränsade dispenser.” Nu ska vi inte ägna oss åt exegetik, men eftersom det är ett delvis bifall och därmed ett tillkännagivande kan vi inte tolka det på annat sätt än att den ena delen i vår motion om att förlänga den tidsperiod som utgör grund för en försäljningsbedömning till två år delvis är tillgodosedd. Framför allt, för att upprepa det som ledde till viss munterhet från både er och min sida, står inte ordet ”avslag” på motionen 259.

Allra sist: Peter Pedersen har rätt i att regeringen visst kunde ha agerat med korrigerande åtgärder tidigare. Jag tycker att den här debatten och Peter Pedersens inlägg visar på att här är det många som har varit i syltburken. Det är många som har ansvar i den här frågan, och det delar vi på ömse sidor, även Peter Pedersen och jag.

Anf. 161 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag kan hålla med om att det är en framgång att inte få avslag på motioner, för det får vi ju ofta. Det som gör mig förvånad är att man tycker att den här motionen är delvis tillgodosedd. För mig är det inte riktigt samma sak att säga att om du under ett år överskrider tusenkubiketersgränsen ska du tillhandahålla förnybart bränsle, för det ni säger är egentligen att dispensen ska gälla under två år. Om mängden åker upp och ned ska man inte drabbas. Men det är inte riktigt samma sak som med dispensförfarandet, tycker jag. Det kan finnas en viss beröring, men det är inte klockrent samma sak. Men vi ska inte kivas om det där, utan det viktiga är nu att åtgärder vidtas.

Jag tycker ändå att det är bra att Lennart Sacrédeus erkänner att regeringen har haft möjlighet att gå in med korrigerande åtgärder tidigare. Och jag tycker personligen att det ni föreslår hade varit en möjlig åtgärd, att avvakta och inte genomföra det sista steget utan höja gränsen och sedan utvärdera och se vad det får för konsekvenser. Det här med tidsperioder är också en sak som man hade kunnat pröva. Jag har svårt att se att marknaden skulle ha uppfattats som ett stort svek om regeringen, enligt riksdagens beslut, hade gått in och korrigerat och sett till att den här lagen hade fungerat på ett så bra sätt som möjligt. Det är väl vår uppgift som politiker att försöka vidta de åtgärder som krävs, men regeringen har inte gjort det i det här fallet. Man har helt enkelt avvaktat. Först nu, efter ett tillkännagivande från den borgerliga majoriteten i utskottet, ska man eventuellt vidta åtgärder. Det är det som är det märkliga.

Anf. 162 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik:

Herr talman! Ja, det är klart att man kanske ska sätta ribban lite högre för att uttrycka glädje över att motionen inte är avslagen. Det blir naturligtvis en tolkning för regeringen, en viss exegetik att här fastställa vad exakt varje tillkännagivande innebär. Men jag kan återupprepa det som utskottet säger tydligt, att i sammanhanget bör en översyn ske av frågan om tidsbegränsade dispenser, och jag förutsätter att regeringen självklart kommer att läsa den meningen.

Sedan vet kanske en mer erfaren riksdagsledamot som Peter Pedersen mer än jag att de små stegens politik och de små framgångarna ändå är något som man får ta fasta på för att få lite nytt livsmod, kraft och energi. I en fråga där så många människor har upplevt en sådan uppgivenhet och

som upplevts som så hopplöst nedkörd – nedkörda blir kanske människor också av bilar – tycker man ändå att det här är ett litet positivt tecken. Och jag uppfattar att också Peter Pedersen och ni från vänstersidan tycker att det är bra att man ser över detta. Då får vi väl hjälpas åt att se till att Andreas Carlgren, vår miljöminister, och regeringen som helhet agerar på ett klokt sätt. Men en längre tidsutdräkt för dispensererna och ett mer generöst beviljande av dispenser skulle helt klart vara positivt.

När det gäller detta att jag erkände vårt ansvar var det när jag var ledamot av Europaparlamentet vissa latinska sentenser som ofta kom tillbaka, och det var de två orden *mea culpa* – mitt fel eller min synd. Det är någonting som vi i Sverige kanske inte är så duktiga på att ta på oss, men som man kanske gjorde i större utsträckning i Europaparlamentet. *Mea culpa* – mitt fel, mitt ansvar – gäller oss alla många gånger, och det kanske vi skulle unna oss att tillstå fler gånger. Jag gör det i det här fallet.

Anf. 163 LARS GUSTAFSSON (kd):

Herr talman! Här kan man tala om lagen som gick på pumpen i verkligheten. Det stod klart redan från början att det skulle bli konsekvenser när lagen var klar. Jag vet att alla allianspartier poängterade det, både vad gällde teknikneutralitet och de ställen som säljer mindre mängd drivmedel.

Vi visste också att det inte var i storstäderna det skulle bli problem utan i glesbygden. Jag har själv varit på en sådan bensinmack i ett samhälle strax utanför Växjö. Där är man helt beroende av att man får ha dispensen kvar. I annat fall försvinner butiken, apoteksombudet, systembolagsombudet, drivmedelsförsäljningen och turisterna som kommer till byn på sommaren. Det är alltså ingen fiktiv fråga.

Efter en lång kamp från min sida begär nu utskottet att regeringen ska se över hela frågan. Man kommer inte att titta på en specifik rad i betänkandet utan se över hur man ska göra. Så har nog även miljöministern uppfattat uppdraget.

Vi vet att man måste ligga på minst 1 500 kubik för att ha ekonomi att investera i en etanolpump. Sätter man ribban där och det inte finns möjlighet för vare sig drivmedelsleverantören eller markägaren att hämta hem det på 10–15 år blir det en utslagningseffekt av pumplagen. Den förstärker helt klart detta, och Petroleuminstitutet och många andra säger att de vet att det är så. Det är klart att inte alla nedläggningar har med rationalisering att göra.

Jag vill fråga utskottet och dem som eventuellt är emot utvärderingen: Vem ska svara för drivmedelsförsörjningen annars? Ska man köra från Karlstad till Riksgränsen för att få drivmedel? Eller ska man köra över till ett annat land för att få det?

Vi har ett ansvar för glesbygden. Här talas det om att regeringen har dragit ned på bidragen. Det är inte sant. Vi har ökat med 50 miljoner när det gäller glesbygdsservice. Där skulle det annars vara till glesbygdsmackarna.

Lokala initiativ är ganska bra, och man har lyckats få till stånd en nyetablering eller återetablering inom lagens ramar.

När man säger att det bara gäller glesbygd kan jag berätta att mellan Laholm och Halmstad finns det inte en enda bensinmack längre. Det är ingen glesbygd. Kör man från Laholm till Halmstad finns det ingen

mack. Man får köra ut en mil till kusten för att tanka. Det är till och med så att Lantmännen har lagt ned pumpen till sina traktorer för att man sålde för mycket. Det är rätt häpnadsväckande att Lantmännen lägger ned pumpar. Det är klart att detta har en eftersmak som är dålig.

Ovanpå det är lagen feltänkt av den enkla anledningen att om man lyckas leverera ett drivmedel som kan användas i de gamla pumparna – vi har nyss bifallit och gett regeringen i uppdrag att se om man kan använda syntetdiesel – kan man i glesbygden använda betydligt mer koldioxidneutrala drivmedel i samma pump utan att göra någon investering. Men då har vi lagt ned möjligheten. Ni tror väl inte att någon etablerar en verksamhet för att tjäna 10 000 om året?

Lagen är ungefär som sketchen med Martin Ljung när han är glassförsäljare i öknen. Han lyckas inte sälja någon glass eftersom kunderna vill ha glass på pinnen och inte bara en glasspinne.

Man måste tänka hela vägen. Finns det ingen efterfrågan finns det ingen möjlighet att sälja. Därför är jag tacksam över att utskottet har varit så klokt att man i 13:e timmen har gett i uppdrag till miljöministern, som gett sitt godkännande, att titta på denna fråga. Man kan inte bara prata om att hela landet ska leva; man måste också kunna leva där.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 21 april.)

13 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Propositioner

2009/10:180 Nya rättsmedel på upphandlingsområdet

2009/10:202 Auktorisation och tystnadsplikt för patentombud

2009/10:205 Kontroll av produkter med dubbla användningsområden

EU-dokument

KOM(2010)95 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om förebyggande och bekämpande av människohandel samt skydd av offer och om upphävande av rambeslut 2002/629/RIF

14 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställdes

den 14 april

2009/10:333 Satsning på förnybar energi i Sydafrika

av *Anders Ygeman* (s)

till näringsminister *Maud Olofsson* (c)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 april.

Prot. 2009/10:103
14 april

*Drivmedels- och
fordonsfrågor m.m.*

15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 14 april

2009/10:715 Entreprenörskap i skolan

av *Agneta Berliner* (fp)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:716 Regler för bilstöd

av *Elina Linna* (v)

till statsrådet Maria Larsson (kd)

2009/10:717 Ångerrätt för företagare

av *Krister Örnfjäder* (s)

till integrations- och jämställdhetsminister Nyamko Sabuni (fp)

2009/10:718 Telekommunikationer i glesbygden

av *Maria Stenberg* (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:719 Jobbsökarstöd från dag ett till arbetslösa ungdomar

av *Agneta Berliner* (fp)

till arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin (m)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 april.

16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 14 april

2009/10:690 Mc-vänliga vägräcken

av *Helene Petersson* i Stockaryd (s)

till statsrådet Åsa Torstensson (c)

2009/10:697 Ungas tandhälsa

av *Carin Runeson* (s)

till socialminister Göran Hägglund (kd)

2009/10:701 Naturturismen och gymnasiereformen

av *Peter Hultqvist* (s)

till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:704 Brister i den svenska banklagstiftningen

av *Krister Örnfjäder* (s)

till statsrådet Mats Odell (kd)

2009/10:705 Skydd för judiska församlingen

av *Thomas Bodström* (s)

till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:706 Övergrepp inom katolska kyrkan

av *Carina Hägg* (s)

till statsrådet Gunilla Carlsson (m)

2009/10:707 Det gemensamma regeringsmötet i Tavastehus
av *Sinikka Bohlin* (s)
till statsminister Fredrik Reinfeldt (m)

Prot. 2009/10:103
14 april

2009/10:708 Sverige och Natos missilsköld
av *Birgitta Eriksson* (s)
till försvarsminister Sten Tolgfors (m)

2009/10:709 Statsfinansiella kostnader för ett Natomedlemskap
av *Birgitta Eriksson* (s)
till finansminister Anders Borg (m)

2009/10:710 Åtgärder för att stoppa fakturaskojeri
av *Marie Engström* (v)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

2009/10:711 Utökning i timplanen för idrotts- och hälsoämnet i grundskolan och gymnasieskolan
av *Åke Sandström* (c)
till utbildningsminister Jan Björklund (fp)

2009/10:712 Bluffakturor
av *Inger Davidson* (kd)
till justitieminister Beatrice Ask (m)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 april.

17 § Kammaren åtskildes kl. 17.13.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdet början till och med 6 §
anf. 52 (delvis),
av talmannen därefter till och med 7 § anf. 90 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 9 § anf. 123 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

CHARLOTTE RYDELL

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Information från regeringen om regeringens handelspolitik	1
Anf. 1 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	1
Anf. 2 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	9
Anf. 3 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	9
Anf. 4 CARINA ADOLFSSON ELGESTAM (s).....	10
Anf. 5 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	10
Anf. 6 MARIE WEIBULL KORNIAS (m)	11
Anf. 7 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	11
Anf. 8 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	12
Anf. 9 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	12
Anf. 10 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	12
Anf. 11 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	12
Anf. 12 STAFFAN DANIELSSON (c)	13
Anf. 13 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	13
Anf. 14 STAFFAN DANIELSSON (c)	14
Anf. 15 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	14
Anf. 16 MAX ANDERSSON (mp).....	15
Anf. 17 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	15
Anf. 18 MAX ANDERSSON (mp).....	16
Anf. 19 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	16
Anf. 20 CARL B HAMILTON (fp).....	16
Anf. 21 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	17
Anf. 22 CARL B HAMILTON (fp).....	17
Anf. 23 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	18
Anf. 24 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	18
Anf. 25 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	18
Anf. 26 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	18
Anf. 27 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	19
Anf. 28 FINN BENGTTSSON (m)	19
Anf. 29 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	20
Anf. 30 FINN BENGTTSSON (m)	20
Anf. 31 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	20
Anf. 32 FREDRIK MALM (fp)	21
Anf. 33 Statsrådet EWA BJÖRLING (m).....	21
3 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	22
4 § Hänvisning av ärenden till utskott	23
5 § Anmälan om inkomna faktrapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	23
6 § Sveriges hantering av utsläppsrätter	23
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2009/10: MJU21	23
Anf. 34 ANDERS YGEMAN (s).....	23
Anf. 35 WIWI-ANNE JOHANSSON (v)	24
Anf. 36 PER BOLUND (mp).....	25

Anf. 37	SOFIA ARKELSTEN (m)	26
Anf. 38	PER BOLUND (mp) replik	28
Anf. 39	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	28
Anf. 40	PER BOLUND (mp) replik	29
Anf. 41	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	29
Anf. 42	ANDERS YGEMAN (s) replik	30
Anf. 43	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	30
Anf. 44	ANDERS YGEMAN (s) replik	31
Anf. 45	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	31
Anf. 46	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	32
Anf. 47	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	32
Anf. 48	WIWI-ANNE JOHANSSON (v) replik	32
Anf. 49	SOFIA ARKELSTEN (m) replik	33
Anf. 50	CLAES VÄSTERTEG (c)	33
Anf. 51	ANDERS YGEMAN (s) replik	34
Anf. 52	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	35
Anf. 53	ANDERS YGEMAN (s) replik	35
Anf. 54	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	36
Anf. 55	PER BOLUND (mp) replik	36
Anf. 56	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	37
Anf. 57	PER BOLUND (mp) replik	37
Anf. 58	CLAES VÄSTERTEG (c) replik	38
Anf. 59	LARS TYSKLIND (fp)	39
Anf. 60	ANDERS YGEMAN (s) replik	41
Anf. 61	LARS TYSKLIND (fp) replik	41
Anf. 62	ANDERS YGEMAN (s) replik	41
Anf. 63	LARS TYSKLIND (fp) replik	42
Anf. 64	LIZA-MARIA NORLIN (kd)	42
	(Beslut fattades under 11 §.)	43
7 §	Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget	43
	Skatteutskottets betänkande 2009/10:SkU38	43
Anf. 65	HANS OLSSON (s)	43
Anf. 66	MARIE ENGSTRÖM (v)	45
Anf. 67	HELENA LEANDER (mp)	46
Anf. 68	ULF BERG (m)	48
Anf. 69	HANS OLSSON (s) replik	51
Anf. 70	ULF BERG (m) replik	51
Anf. 71	HANS OLSSON (s) replik	52
Anf. 72	ULF BERG (m) replik	52
Anf. 73	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	53
Anf. 74	ULF BERG (m) replik	53
Anf. 75	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	54
Anf. 76	ULF BERG (m) replik	54
Anf. 77	HELENA LEANDER (mp) replik	55
Anf. 78	ULF BERG (m) replik	56
Anf. 79	HELENA LEANDER (mp) replik	56
Anf. 80	ULF BERG (m) replik	56
Anf. 81	KARIN NILSSON (c)	57
Anf. 82	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	59

Anf. 83	KARIN NILSSON (c) replik	59
Anf. 84	MARIE ENGSTRÖM (v) replik	59
Anf. 85	KARIN NILSSON (c) replik	60
Anf. 86	HANS OLSSON (s) replik	60
Anf. 87	KARIN NILSSON (c) replik	61
Anf. 88	HANS OLSSON (s) replik	61
Anf. 89	KARIN NILSSON (c) replik	62
Anf. 90	AGNETA BERLINER (fp)	62
Anf. 91	HANS OLSSON (s) replik	65
Anf. 92	AGNETA BERLINER (fp) replik	65
Anf. 93	HANS OLSSON (s) replik	66
Anf. 94	AGNETA BERLINER (fp) replik	66
Anf. 95	LENNART SACRÉDEUS (kd)	66
	(Beslut fattades under 11 §.)	68
8 §	Riksbankens förvaltning 2009	68
	Finansutskottets betänkande 2009/10:FiU23	68
Anf. 96	MAX ANDERSSON (mp)	68
Anf. 97	SONIA KARLSSON (s)	70
Anf. 98	GÖRAN PETTERSSON (m)	72
Anf. 99	MAX ANDERSSON (mp) replik	73
Anf. 100	GÖRAN PETTERSSON (m) replik	73
Anf. 101	MAX ANDERSSON (mp) replik	73
Anf. 102	GÖRAN PETTERSSON (m) replik	73
Anf. 103	PER ÅSLING (c)	73
Anf. 104	EMMA HENRIKSSON (kd)	75
	(Beslut fattades under 11 §.)	76
9 §	Cykelfrågor	77
	Trafikutskottets betänkande 2009/10:TU14	77
Anf. 105	INGEMAR VÄNERLÖV (kd)	77
Anf. 106	DÉSIRÉE LILJEVALL (s)	78
Anf. 107	PETER PEDERSEN (v)	79
Anf. 108	KARIN SVENSSON SMITH (mp)	81
Anf. 109	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	83
Anf. 110	DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	85
Anf. 111	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	86
Anf. 112	DÉSIRÉE LILJEVALL (s) replik	86
Anf. 113	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	86
Anf. 114	PETER PEDERSEN (v) replik	87
Anf. 115	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	88
Anf. 116	PETER PEDERSEN (v) replik	88
Anf. 117	MALIN LÖFSJÖGÅRD (m) replik	88
Anf. 118	SOLVEIG ZANDER (c)	89
Anf. 119	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	91
Anf. 120	SOLVEIG ZANDER (c) replik	92
Anf. 121	KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	92
Anf. 122	SOLVEIG ZANDER (c) replik	93
Anf. 123	PETER PEDERSEN (v) replik	93
Anf. 124	SOLVEIG ZANDER (c) replik	94

Anf. 125 PETER PEDERSEN (v) replik	94
Anf. 126 SOLVEIG ZANDER (c) replik	95
Anf. 127 NINA LARSSON (fp)	95
(Beslut fattades under 11 §.)	96
10 § Drivmedels- och fordonsfrågor m.m.	97
Trafikuskottets betänkande 2009/10:TU15	97
Anf. 128 MALIN LÖFSJÖGÅRD (m)	97
Anf. 129 HANS STENBERG (s)	97
Anf. 130 PETER PEDERSEN (v)	99
Anf. 131 KARIN SVENSSON SMITH (mp)	102
Anf. 132 STEN BERGHEDEN (m)	104
(forts. 12 §)	105
Ajournering	106
Återupptagna förhandlingar	106
11 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde	106
MJU21 Sveriges hantering av utsläppsrätter	106
SkU38 Riksrevisionens granskning av jobbskatteavdraget	106
FiU23 Riksbankens förvaltning 2009	107
TU14 Cykelfrågor	107
12 § (forts. från 10 §) Drivmedels- och fordonsfrågor m.m. (forts. TU15)	108
Anf. 133 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	108
Anf. 134 STEN BERGHEDEN (m) replik	109
Anf. 135 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	109
Anf. 136 STEN BERGHEDEN (m) replik	110
Anf. 137 HANS STENBERG (s) replik	110
Anf. 138 STEN BERGHEDEN (m) replik	111
Anf. 139 HANS STENBERG (s) replik	111
Anf. 140 STEN BERGHEDEN (m) replik	112
Anf. 141 PETER PEDERSEN (v) replik	112
Anf. 142 STEN BERGHEDEN (m) replik	113
Anf. 143 PETER PEDERSEN (v) replik	113
Anf. 144 STEN BERGHEDEN (m) replik	114
Anf. 145 NINA LARSSON (fp)	114
Anf. 146 HANS STENBERG (s) replik	115
Anf. 147 NINA LARSSON (fp) replik	115
Anf. 148 HANS STENBERG (s) replik	116
Anf. 149 NINA LARSSON (fp) replik	116
Anf. 150 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	117
Anf. 151 NINA LARSSON (fp) replik	117
Anf. 152 KARIN SVENSSON SMITH (mp) replik	118
Anf. 153 NINA LARSSON (fp) replik	118
Anf. 154 PETER PEDERSEN (v) replik	118
Anf. 155 NINA LARSSON (fp) replik	119
Anf. 156 PETER PEDERSEN (v) replik	119
Anf. 157 NINA LARSSON (fp) replik	120
Anf. 158 LENNART SACRÉDEUS (kd)	120

Anf. 159 PETER PEDERSEN (v) replik	122
Anf. 160 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	122
Anf. 161 PETER PEDERSEN (v) replik	123
Anf. 162 LENNART SACRÉDEUS (kd) replik.....	123
Anf. 163 LARS GUSTAFSSON (kd)	124
(Beslut skulle fattas den 21 april.).....	125
13 § Bordläggning.....	125
14 § Anmälan om interpellation	125
15 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	126
16 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	126
17 § Kammaren åtskildes kl. 17.13.	127

Tryck: Elanders, Vällingby 2010